

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Grobłowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.54 zł. miesięcznie, 10.61 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 176.

BYDGOSZCZ, niedziela dnia 2 sierpnia 1931 r.

Rok XXV.

Socjalistyczne widowisko.

Międzynarodówka pragnie się odegrać bodaj w teatrze.

Zjechali w tych dniach do Wiednia przywódcy socjalistyczni, należący do II Międzynarodówki, aby obradować nad obecnym położeniem społecznym i gospodarczym. Nastrój panował tam bynajmniej nie wesoły. Zdawali sobie z tego dobrze sprawę czołowi działacze, że w okresie tak dotkliwego kryzysu wszyscy ci, którzy jeszcze wierzą w socjalizm, pilnie nadsłuchują i oczekują, aby z naddunajskiej stolicy padły jasne hasła, zwiastujące ratunek. **Przewódcy jednak czują się bezsilni.** Choć „towarzysz” I. M. B. dowodzi w „Robotniku”, że „socjalizm i tylko socjalizm ocenił należycie sytuację powojenną”, „...dowiedł, że może i powinien sprawować władzę”, to w Niemczech zupełnie inaczej zapatrują się na tę sprawę. Otwarcie przyznaje prezes socjalistycznego związku robotników drzewnych F. Tarnow, że „socjalizm nie jest cudownym środkiem ani wiarą w taki cud, który za jednym zamachem usunie wszystkie bolączki świata”.

Skoro więc zawiodła tania frazeologia a jasnego, rzeczowego sformułowania odpowiedzi nie można się spodziewać, musiano pomyśleć nad tem, w jaki sposób wypełnić program kongresu, aby zatrzeć wrażenie cisnącej się pustki. Urządzono więc w tym samym czasie II olimpiadę robotniczą, na którą ściągnięto dość dużą ilość młodzieży z różnych państw. Obok imprez o charakterze czysto sportowym nie mogło się oczywiście obejść i bez tego, aby nie wzięto w młode dusze czerwonej ideologii, starszym pozwolono zaś na chwilę zapomnieć o otaczających ich stale troskach dnia i snić o tem, — co w życiu okazało się bezwartościową mrzonką. Zafascynowano walkę klas. Cztery tysiące „towarzyszów i towarzyszek” miało brać udział w tem „gigantycznym dziele sztuki”. Możliwe, że istotnie było to „dzieło sztuki”, bo gospodarze czujący się w Wiedniu dość dobrze, postarali się o to, aby widowisko wypadło jak najokazalej. Mniejsza jednak o to, w tej chwili chodzi nam o samą treść i prawdę historyczną.

Kilka początkowych scen daje obraz życia średniowiecznego, względnie pogodny i spokojny. Dalsze sceny przedstawiają w formach jaskrawych nowoczesne barbarzyństwo: pracę dzieci, kobiet, niewolnicze upodlenie robotnika pod panowaniem wszechwładnego kapitału. Powoli budzi się w masie niezadowolonej z istniejących stosunków, budzi się świadomość klasowa, narazie jednak akcja nie jest dostatecznie skoordynowana (połączona w jedno). Dopiero gdy walka klasowa toczy się na wszystkich odcinkach solidarnie, gdy wszyscy walczą zgodnie przy dźwiękach międzynarodówki, łopocie czerwonych sztandarów, upadają twierdze znienawidzonego kapitału i nowa nastaje epoka w dziejach ludzkości, — socjalistyczny raj na ziemi.

Nie należymy bynajmniej do obrońców kapitalizmu, bo zdajemy sobie doskonale sprawę z tego jak ciężkie są jego grzechy wobec świata pracy i jak odbiega on od naszych postulatów, — ale z drugiej strony musimy stwierdzić, że bynajmniej socjalizm nie ma prawa stroić się w szaty jedynych obrońców robotnika i wszystkie uzyskane przez niego zdobycze socjalne rozgłaszać jako

Rokowania finansowe między Paryżem i Londynem będą wznowione.

Położenie Anglii uległo dalszemu pogorszeniu.

Paryż, 31. 7. (PAT.) Oczekują w kołach finansowych, że po powrocie do Londynu premiera Mac Donalda zawarta zostanie umowa między bankami angielskim i francuskim co do pomocy, jaką ten ostatni ma udzielić w celu utrzymania kursu funta szterlingów.

Wczoraj obiegła pogłoska, iż rokowania między Londynem i Paryżem zostały przerwane. Wiadomości te okaza-

ły się jednak nieprawdziwe. Rokowania zostały tylko chwilowo wstrzymane.

Według informacji, pochodzących ze źródeł miarodajnych, zawieszenie rokowań nastąpiło na skutek interwencji angielskich prywatnych banków, które zwróciły się do ministra Snowdena z prośbą o zabezpieczenie kredytów, udzielonych przez banki. Żądanie to stawia wyższe sfery angielskie wobec no-

wych zadań, utrudniając poważnie ogólne zagadnienia finansowe. W tych okolicznościach pomoc francuska okazuje się bardzo pożądana i rokowania zostaną prawdopodobnie w najkrótszym czasie wznowione.

Londyn, 31. 7. (PAT.) Dyrektor banku angielskiego Kindersley odjechał dziś rano do Paryża celem wznowienia rokowań z bankiem francuskim.

Dresdner-Bank na progu bankructwa

Rząd Rzeszy szasta publicznymi funduszami.

(Telefonem od własnego korespondenta)

Berlin, 1. 8. Wiadomość o ciężkiej sytuacji Dresdner-Banku, którem początkowo zaprzeczano, zdają się potwierdzać. Jak bowiem komunikują, pomiędzy Dresdner-Bank, a rządem Rzeszy toczą się układy w sprawie wdrożenia akcji pomocy dla tego banku.

Pomoc ta ma wyglądać w ten sposób, iż skarb Rzeszy bezpośrednio, albo za pośrednictwem państwowej instytucji finansowej zwanej Reichskreditgesellschaft ma przejąć akcje pierwszeństwa w Dresdner-Bank. Suma, którą ma zapłacić skarb Rzeszy waha się od 230—300 milionów marek. Kapitał akcyjny, który obecnie wynosi 100 milionów marek pozostaje niezmienny.

Ten nowy udział skarbu Rzeszy w jednym z największych banków niemieckich dowodzi, iż bankowość niemiecka niezdolna jest do przeprowadzenia jakiegos uzdrowienia o własnych siłach. Wprawdzie dyrektorzy banków i kierownicy życia gospodarczego klną na etatyzm i domagają się, ażeby państwo ograniczyło się jedynie do czynności administracyjnych, jednak w każdej opresji (ciężkiej chwili) własnej, stają się zwolennikami interwencji państwowej.

Jak się dowiaduję, Dresdner-Bank poniósł większe straty przez swój udział w niemieckim Banku Wschodnim (Deutsche Orient Bank) i banku Niemiecko-Południowo-Amerykańskim (Deutsche Süd-Amerika Bank).

Jednocześnie z powyższą wiadomością opublikowany został nowy dekret rządu, w którym rozszerzone są ramy

gwarancyjne za Danat-Bank za weksle tego banku, za wyjątkiem akceptów własnych. Zarazem przemysł ma objąć za kwotę 243 miliony marek akcji Danat-Banku i w tym celu otrzymuje od rządu zaliczkę. Kiedy przemysł zwróci z powrotem te pieniądze, czerpane z kas skarbowych i pieniędzy ogółu — jest niewiadome. AR.

Niemcy krajem najdroższego kredytu.

Bank Rzeszy podniósł stopę dyskontową z 10% na 15%, a lombardową z 15% na 20%.

(Telefonem od własnego korespondenta)

Berlin, 1. 8. Jak urzędowo Bank Rzeszy komunikuje, z ważnością od 1 sierpnia br. stopa dyskontowa Banku Rzeszy podwyższona została z 10 na 15% a stopa lombardowa z 15 na 20%. Bank Rzeszy zapewnia, że możliwie jaknajdłużej będzie przestrzegał powyższych stawek.

Podwyższenie stopy dyskontowej w Niemczech jest bardzo groźne dla gospodarstwa niemieckiego, albowiem uniemożliwia korzystanie z kredytów Banku Rzeszy, a podrażając pieniądze, jednocześnie utrudnia kalkulację towarową. Prawdopodobnie Bank Rzeszy dąży do tego, ażeby przez podrożenie kredytów zmusić producentów do wyprzedzaży zapasów, prowadzącej do zniżki cen. Nadzieje te jak należy przypuszczać, okażą się zwodnicze, a prohibicja (przeszkody) kredytowe nie zdołają powstrzymać zapotrzebowania pieniężnego, przyczem z powodu braku zaufania wysoka ta stopa dyskontowa nie może przyczynić się również do lokat zagranicznych.

W dalszym ciągu planowane są zastrzeżenia dewizowe, a mianowicie zupełny zakaz wywozu marki niemieckiej, zakaz handlowania zagranicznymi papierami wartościowymi jak również jeszcze bardziej ostra gospodarka dewizowa, którą prowadzić będzie specjalny komisarz rządu Rzeszy. Odpowiednie dekrety mają się jeszcze w dniu dzisiejszym ukazać. AR.

Mac Donald przyznaje się

do mizernych wyników swej wycieczki berlińskiej.

Londyn, 31. 7. (PAT.) Na życzenie jednego z członków izby gmin, aby Mac Donald złożył oświadczenie w sprawie ostatniej wizyty ministrów angielskich w Berlinie, Mac Donald odpowiedział, że izba powinna pamiętać o tem, że wizyta ta była poprostu oddaniem wizyty, którą złożyli ministrowie niemieccy w Londynie w dniach 4—9 lipca.

Skorzystano przy tej sposobności, ażeby prowadzić w dalszym ciągu rozmowy, rozpoczęte w Chequers i rozważyć sytuację finansową Niemiec w związku

z konferencją londyńską. Wynieśliśmy z tych rozmów — mówi premier Mac Donald — przekonanie, że zaproponowana przez konferencję akcja zapobiegłaby trudnościom finansowym Niemiec. Rozważaliśmy również w Berlinie inne ważniejsze kwestje, interesujące oba kraje jak np. sprawę rozbrowienia i konwencji genewskiej, w sprawie godzin pracy w kopalniach. Wkońcu Mac Donald podkreślił niezwykłą serdeczność, z jaką przyjmował go w Berlinie zarówno rząd, jak i prasa oraz publiczność.

owoc ideologii walki klas. Przyznają socjaliści rację, że ustrój średniowieczny był o wiele lepszy od obecnego, milczeniem jednakże pomijają to, że kształtował on się pod wpływem nauki Kościoła. Skoro osłabły wpływy chrześcijaństwa wskutek wzrostu kultu materji, zrodziło się to nowoczesne barbarzyństwo, które znalazło wykonawców w osobach socjalistycznych młodzie-

niaszków. Bynajmniej nie ideologia klasowa zrodziła ustrój średniowieczny; nie ślepa nienawiść walczyła jedynie o poprawę losu robotnika w ostatniej epoce — lecz ten sam głos z wyżyn Opoki Piotrowej ostrzegł i ostrzeża cały świat przed nieludzkim traktowaniem warstw niższych, wskazuje drogi i środki naprawy zła.

Na długo jeszcze przed Marxem i

Engelsem padły słowa gromiące straszne stosunki socjalne w kolonjach i pod ich wpływem nastąpiła poprawa. Obecnie była wszelka nienawiść klasowa, działała jedynie miłość i sprawiedliwość, trwale i niezniszczalne czynniki chrześcijańsko-społeczny program. Robotnik poprawę swego losu zawdzięcza w dużej mierze tej właśnie ideologii, a jeśli działały tu także wpływy

socjalistyczne to bardzo często obca im była walka klas — byli niejako z innego punktu widzenia potwierdzeniem tego, o czym grubo wcześniej inni mówili i co urzeczywistniali.

Jak wyglądała ta ideologia walki klas, która dopuściła do wybuchu wojny światowej, dziś zaś uchwała coraz to nowe zbrojenia, nie przyczyniające się przecież do wzrostu dobrobytu warstw pracujących? Niemieccy socjaliści dużo mogliby na ten temat powiedzieć. Starsi meryci socjalistyczni wiedzą dobrze, że walka klas musi spocząć w lamusie jako jeden z lecznych, niedalych środków naprawy, lecz wobec młodzieży wstyd im się do tego przyznać i dlatego zapewne reżyserują tę śmieszna pantomimę, aby mogli choć na scenie oglądać to, co w życiu okazało się zgubnem.

Nie Wiedeń, ale Rzym może wskazać drogę do uzdrowienia stosunków społecznych. Ostatnio wydana encyklika „Quadragesimo anno”), jako dalsze ogniwo szeregu oświadczeń Stolicy Apostolskiej wskazuje na dokładne środki poprawy. Trzeba tylko z większą pilnością zapoznać się ze skarbnią myśli chrześcijańskiej i łączyć wszystkich ludzi dobrej woli w jeden zwarty, silny obóz.

Jedną jeszcze nasuwa się uwaga w związku z socjalistycznym widowiskiem. Wzoru do tego rodzaju imprez dostarczyła niewątpliwie Moskwa, co dowodzi jak skwapliwie podchwytywa „towarzysze” metody bolszewickie, byleby tylko w jakikolwiek sposób utrzymać swe wpływy wśród rzesz robotniczych. Yes.

*) Wyszła w tłum. polskim nakładem Kat. Agencji Prasowej w Warszawie.

Wice-minister Beck udzielał wywiadu prasie amerykańskiej.

Paryż, 31. 7. (PAT.) Dziennik „Le Petit Parisien” zamieszcza według depeszy z Londynu wywiad, który wice-minister Beck udzielił przedstawicielowi zrzeszenia prasowego północno-amerykańskiego Player'owi. Wywiad ten zawiera oświadczenie min. Becka w różnych kwestiach, dotyczących polityki zagranicznej Polski. Wzmiankowany dziennik podkreśla doniosłość tych oświadczeń, zwłaszcza w części, stwierdzającej niezaprzeczną polskość Pomorza oraz doniosłość roli, jaką województwo pomorskie odgrywa w handlu polskim, stanowiąc jedyny dostęp Polski do morza.

Na poparcie swych wywodów wice-minister Beck przytoczył szereg oświadczeń p. min. Zaleskiego, zaznaczających, że Polska nie ustąpi nigdy ani piędzi ziemi pomorskiej, która jest od niepamiętnych czasów polską, która była gwałtem oderwana od Polski i została jej zwrócona dzięki zwycięstwu prawa i sprawiedliwości.

W zakończeniu wice-minister Beck wyraził ubolewanie, że p. min. Zaleski, nieobecny w Warszawie był pozbawiony możliwości udzielenia przedstawicielowi prasy amerykańskiej tych samych oświadczeń i dania do zrozumienia świata całemu, że Polska, naród polski i rząd polski poświęcają wszystkie swe usiłowania odbudowie kraju oraz utrzymaniu pokoju przez lojalną i stanowczą współpracę ze wszystkimi cywilizowanymi narodami. Każdy bowiem wie — oświadczył w zakończeniu wice-minister Beck — że najpoważniejsza oświadczenia polityki każdego narodu polega na zachowaniu nietykalności i bezpieczeństwa swej ziemi.

Nowy lot prof. Piccarda.

Bruksela. Prof. Piccard oświadczył w wywiadzie, że przygotowuje się do nowego lotu do stratosfery. Prof. Piccard spodziewa się, że tym razem wzbije się o wiele wyżej. Tym razem uczone belgijski wystartuje z Friedrichshafen. Grupa inżynierów niemieckich i francuskich zwróciła się do Piccarda z propozycją wyzyskania rezultatów jego lotu do budowy samolotów stratosferycznych.

Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu

S.P.A.K.C.

Oddział w Bydgoszczy, Dworcowa 96 / TELEFONY: 464, 465, 445

Przyjmuje wkłady złotowe i dolarowe za wysokim oprocentowaniem
Wykonuje wszelkie transakcje bankowe

Zmiany w litewskiej polityce zagranicznej

Czy Litwa zmieni orientację w kierunku Francji i Polski?

Berlin, 31. 7. (PAT.) W ostatnich dniach prasa berlińska z zaniepokojeniem pisze o rzekomo przygotowujących się głębszych zmianach w litewskiej polityce zagranicznej.

Niedawno w miejscowości kąpielowej Połoga, gdzie bawi obecnie premier litewski Tubelis wraz z innymi członkami rządu kowieńskiego, zjechali przedstawiciele dyplomatyczni Litwy i czołowi politycy litewscy. Rozmowy polityczne toczyły się tam mając głównie nad sprawą stosunku Litwy do Niemiec.

Rozwój wypadków w Niemczech oceniany jest pesymistycznie. Przyczynia się do tego znacznie ciężka sytuacja gospodarcza, wywołana kryzysem niemieckim. Poraz pierwszy od szeregu lat bilans handlowy litewski w miesiącu czerwcu był bierny. Koła litewskie przypisują to ograniczeniu eksportu produktów litewskich do Niemiec.

Wypadki polityczne w Europie zachodniej wytworzyły miały silne prądy w kierunku nowej orientacji polityki zagranicznej Litwy. Nowy ten kurs zmierzać ma do porozumienia z Francją, a tem samem i z Polską.

Sytuacja jest tak dalece nie wyjaśniona, że tak drobna sprawa, jak uregulowanie małego ruchu granicznego między Litwą a Niemcami nie mogła być załatwiona.

Krażą pogłoski, że poseł litewski w Berlinie Sidzikauskas ma być przeniesiony na placówkę londyńską, zaś jego stanowisko ma objąć dr. Szaulis. Z faktu tego prasa niemiecka wyciąga wnioski, że Litwa pragnie przenieść

swą aktywną politykę zagraniczną do Paryża i Londynu i tam szukać bliższego kontaktu politycznego. Dzienniki niemieckie liczą na to, że prezydent Smetona i premier Tubelis na takie zmiany w polityce zagranicznej nie zgodzą się.

Polityka litewska nie jest polityką tylko stosunkiem prawie bezwzględnej zależności od Niemiec. Czy obecnie ten wasal Rzeszy będzie miał siłę i odwagę do zerwania więzów — należy wątpić. Może tu tylko pomóc wielkie osłabienie Niemiec. Wynikałoby z tego, że przesilenie niemieckie korzystnie odbiłoby się na stanie naszych interesów politycznych — przyp. red.

Anglicy zastanawiają się nad oszczędnościami.

Robotniczy rząd Anglii będzie obcinał bezrobotnym zasiłki o 20 procent!

Londyn, 31. 7. (PAT.) Ogłoszone dziś sprawozdanie zamianowanego przez rząd w dn. 11 lutego br. komitetu gospodarczego zaleca szereg oszczędności w wydatkach na ogólną sumę 96 i pół miliona funtów szterl. w okresie całego roku. Komitet zaleca m. in. zredukować

wanie o 20% wydatków na odszkodowanie dla bezrobotnych, co da ogółem oszczędność, wynoszącą 66 i pół miliona funtów szterl.

Pozatem sprawozdanie rozważa zagadnienie rozłożenia ciężarów na obronę imperjum, jak również zagadnienie, czy możliwym jest wprowadzić zmiany w celu zmniejszenia wydatków na obronę morską bez narażenia na szwank bezpieczeństwa narodowego.

Briand ma atak astmy.

Paryż, 31. 7. (PAT.) Obiegała wczoraj wiadomość o nagłym pogorszeniu się stanu zdrowia Brianda. Okazuje się, że po powrocie z Londynu doznał on ataku astmy. Lekarze zalecili mu kilkutygodniowy odpoczynek na wsi i twierdzą, że jego zdrowiu nic nie zagraża.

Matactw wyborczych stanowczo za dużo.

Czy ustawa o ochronie czystości wyborów istnieje tylko na papierze?

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) Na jesiennej wokandzie Sądu Najwyższego znajdują się 32 protesty wyborcze przeciwko wynikom wyborów do Sejmu i Senatu. Protesty te rozpatrywane będą w październiku i listopadzie br. W okręgach, których wyniki wyborów rozpatrywane będą przez Sąd Najwyższy, uzyskało mandaty 44 posłów i 12 senatorów. Między innymi w dniu 26 października znajdzie się na wokandzie Sądu Najwyższego protest przeciwko wyborom do Senatu w województwie Pomorskim.

Banki zagraniczne nie zajęły stanowiska w sprawie wycofywania kredytów z Niemiec.

Berlin, 31. 7. (PAT.) „Vossische Ztg.” informuje, że stanowisko banków zagranicznych w sprawie prolongowania kredytów niemieckich jest jeszcze niezupełnie jasne.

Niemieckie koła bankowe wyrażają nadzieję, że przedstawiciele banków zagranicznych, którzy w dniu wczorajszym opuścili Berlin wpłyną na banki amerykańskie i angielskie w duchu uchwał, powziętych podczas rokowań berlińskich. Główny punkt ciężkości

tych pertraktacji (narad) przeniósł się obecnie na zagranicę.

Od poniedziałku banki niemieckie będą czynne.

Berlin, 31. 7. (PAT.) Według informacji prasy, począwszy od poniedziałku, wielkie banki niemieckie rozpoczną mają normalnie wypłaty.

Ze względu na sytuację na rynku pieniężnym kasy oszczędności wypłacać mają nadal w zakresie ograniczonym.

Plebiscyt w Prusach

złamię koalicję z socjalistami.

Stahlhelm wierzy w swe siły.

Berlin, 31. 7. (PAT.) Organ Stahlhelmowców wyraża przekonanie, że plebiscyt pruski (9 sierpnia) zakończy się sukcesem. Stahlhelm nie prosił komunistów o pomoc. Chcieliśmy — oświadcza dziennik — przekształcić państwo w duchu wojskowym i zaczynamy od Prus.

Partja ludowa razem z prawicą.

Berlin, 31. 7. (PAT.) „Sozialdemokratischer Presse Dienst” donosi, że przywódca niemieckiej partji ludowej poseł Dingeldei konferował we wtorek w Norymberdze z Hitlerem. Omawiana miała być sytuacja polityczna w związku z plebiscytem pruskim. Według informacji „Vossische Ztg.”, niemiecka partja ludowa ogłosiła ma odezwę, wzywającą swych zwolenników do wzięcia udziału w plebiscytcie. Niemiecka frakcja ludowa Reichstagu zbierze się w poniedziałek na posiedzenie. (Partja ludowa należy do koalicji Brüninga.

Jeżeli przechodzi na front hitlerowców — znaczy to, że sam Brüning chce się na tych ostatnich oprzeć.

Kupiec z Płocka morduje berlińską stenotypistkę.

Alkohol — przyczyną mordu i samobójstwa.
(Telefonem od wł. korespondenta.)

Berlin, 1. 8. W jednym z pensjonatów berlińskich zachodniej części miasta kupiec Jerzy Fliederbaum, pochodzący z Płocka zastrzelił wczoraj swą kochankę 18-letnią Urszulę Winkler, a następnie popełnił samobójstwo.

Fliederbaum, który przed kilku dniami przyjechał w sprawach handlowych do Berlina, poznał urodziwą 18-letnią stenotypistkę, z którą przez kilka dni uczeszczał do rozmaitych rozrywko-

wych lokali. W dniu wczorajszym po zużyciu większej ilości alkoholu udał się z nią do pensjonatu, gdzie rozegrała się tragedia.

Bliższe przyczyny są nieznane, albowiem Fliederbaum nie pozostawił żadnych listów. Policja przypuszcza, iż zamach morderczy i samobójstwo popełnił Fliederbaum w stanie pijanym. AR.

Za kulisami zjazdu ministrów.

Pierwsza serja wizyt państwowych ukończona. — Niemiecko-angielska serdeczność. Prawdziwe cele konferencji berlińskiej. — Gott strafe England i niemiecka fantazja sojusznicza. — Dwufrontowa batalja finansowa. — Towarzysze wśród towarzyszy. — Surowy bilans. — Bezczytność polskiej dyplomacji czy śpiączka?

(Od własnego sprawozdawcy berlińskiego, „Dziennika Bydgoskiego”).

Pierwsza serja wizyt ministerjalnych, w które ostatnie tygodnie tak obfitowały, została nareszcie zakończona odlotem aeroplanem wojskowym premiera Mac Donalda z lotniska Tempelhof do Londynu. W ciągu czasokresu niecałych 4 tygodni kanclerz Rzeszy Brüning i minister spraw zagranicznych Curtius mieli sposobność oglądania i rozmawiania z premierem brytyjskim trzykrotnie (Chequers, Londyn, Berlin) z Henderssonem 4-krotnie (Chequers, Londyn, Paryż, Berlin) z francuskimi kolegami Lavallem i Briandem dwukrotnie (Paryż i Londyn). Tak szybko po sobie następujących wizyt nie zanotowała dotąd historia współczesnej dyplomacji. Mimo to repertuar odwiedzin nie jest bynajmniej jeszcze wyczerpany. Laval i Briand zaproszeni do Berlina, Brüning do Rzymu, Mussolini do Monachjum — słowem konjunktura podróży w całej pełni.

Jaki jest rezultat tych dyplomatycznych komiwojażów?

Ujmując zagadnienia z punktu widzenia natychmiastowych i doraźnych rezultatów wyniki tych forsownych podróży są zarówno dla Niemców jak i Anglików nikłe. Połączony wysiłek angielsko-amerykańsko-niemiecki skłonił Francję do pożyczania miliardów zawiódł. Podwaliny współdziałania na froncie polityki reparacyjnej i rozbrojenowej położone w czasie pierwszej konferencji w Chequers miały doznać jeszcze większego pogłębienia i umocnienia z okazji wizyty berlińskiej. W międzyczasie rapidalny (szybki) rozwój wypadków, który omal nie zaprowadził Niemcy na krawędź katastrofy gospodarczej, zepchnął te zamiary na drugi plan. Brüning musiał dostarczyć zarówno opinii zagranicznej jak i społeczeństwu niemieckiemu, jakiegoś widomego znaku zaufania ze strony zagranicy, a ponieważ nie zdołał usunąć zapory dla przyływu złota i dolarów, zadowolnić się sprowadzeniem angielskiej ekipy ministerjalnej, która w swych zewnętrznych wystąpieniach i oświadczeniach plawiła się formalnie w powodzi pochlebstwa, zapewne sympatji i innych

duserów (miłych słówek) mile lechtających ucho niemieckiego Michałka.

Byłoby kardynalnym błędem przypuszczać, że na tem wyczerpały się zdania i pragnienia angielskie. Fakt odrębnego kształtowania polityki zagranicznej ze strony dawnego sojusznika i kombatanta wojennego, zaznaczył się nieomal natychmiast po podpisaniu zawieszenia broni, nigdy jednak tak wyraźnie nie zarysowana została ta brytyjska odmienność pozycji politycznej, jak właśnie wytyczeniem owej linii postępowania od Chequers do Berlina. O ile poprzednie gabinety konserwatywne ostrożnie tylko akcentowały wobec Francji odmienność poglądów i w najważniejszych wypadkach podtrzymywały front byłych sojuszników, obecny

rząd Labourparty nie tylko odrzuca system sojuszu wogóle, lecz odwraca się nawet od tradycyjnej angielskiej polityki utrzymania równowagi sił (balance of power). Tak przynajmniej dosłownie oświadczył wczoraj w sali białej hotelu „Kaiserhof” zebrany dziennikarzom premier angielski sir Ramsay Mac Donald. W rzeczywistości owo przerzucenie steru polityki zagranicznej w kierunku zbliżenia do Niemiec, jest właśnie niczem innym, jak kontynuowaniem ustalonych angielskich metod i tradycji procedury dyplomatycznej: **przeciwstawienie się wzrastającemu wpływowi Francji, której zapasy złota stanowią najgroźniejsze i zarazem najbardziej przekonujące argumenty.**

Wprawdzie jeszcze daleko jesteśmy

Międzynarodowy zjazd harcerzy w Baden pod Wiedniem.

W środku widzimy sędziwego generała angielskiego Baden-Powell. On jest twórcą tej olbrzymiej dziś organizacji całego świata. W kongresie tym biorą udział i polscy harcerze.

od jakiegoś sojuszu angielsko-niemieckiego lub nawet montowania wspólnego frontu politycznego. Nie trzeba jednakowoż zamykać oczu na pewną zbieżność celów i poglądów doktrynerskich haseł rozbrojeniowych, wyśuwanych przez rząd Mac Donalda i prezydenta Hoovera, z podobnymi dążeniami niemieckimi, spowodowanymi zgola innymi przesłankami. Stoimy niewątpliwie wobec zamierzeń nowego ugrupowania europejskich sił politycznych i gospodarczych bez względu na platoniczne dotąd rezultaty. Do jakiego stopnia zamierzenia te zostaną urzeczywistnione i jakiej nabiorą życiowej formy wyjaśni najbliższa przyszłość. Majaczenia niemieckie, które już w wyobraźni widzą maszerującego piechura Reichswehry ramię w ramię z angielskim Thommy są oczywiście niczem innym, jak **wybrykiem przesadnych nadziei i życzeń.** Obudzenie może być takiego samego rodzaju jak w owym pamiętnym listopadzie roku 1918. Uleganie złudzeniom, niedocenywanie sił i nastrojów stanowią jak do tej pory trwale rys charakterystyczny polityków niemieckich. W r. 1914 Bethmann-Hollweg, poprzednik Brüninga był przekonany, że Anglja w wojnie z Francją zachowa neutralność i dlatego Niemcy wypowiedziały wojnę. W roku 1931 po upływie 17 lat i przejściu krwawej pożogi te same warstwy nacjonalistycznej prawicy, które gromko wrzeszczały na ulicach Berlina „Gott strafe England” (Boże ukarż Anglję) widzą w Wielkiej Brytanji wybawienie i radeby zaprzężyć teraz i Anglję w rydwan odwetu i zemsty.

Zmiana nastrojów angielskich wobec Niemiec doznała pewnego poparcia w fakcie zależności finansowej Banku Anglii od lokat kredytowych francuskich na rynku londyńskim. Odplyw złota francuskiego zmusił ministrów bawiących w Berlinie, do ostrożnego lawirowania a nawet do publicznego wskazania, że droga do gospodarczego uzdrowienia Niemiec prowadzi jedynie i wyłącznie przez Paryż. Ale nie umniejsza to okoliczności, że czysto ideologicznie biorąc obecny rząd Jego Królewskiej Mości Jerzego V. składający się z samych socjalistów i członków II międzynarodówki znajduje się w obozie marszałka Hindenburga i znakomitego dowódcy oddziału karabinów maszynowych, odznaczonego żelaznym krzyżem I klasy kap. Brüninga.

Niemieccy socjaldemokraci, których władza w Pruszech zagrożoną jest nadchodzącym referendum ludowym znajdują się w sytuacji nie do pozazdroszczenia. Przyjmując u siebie „towarzy-

Kr. Stasicki.

(12)

Trzy na dwunastą

(POWIEŚĆ.)

(Ciąg dalszy.)

— To nic nie mów!

— Owszem, jeśli zważymy, że Szerans tytułował Prochowiaka: panie Stachu.

— Pan to słyszał?

— Byli tacy, co słyszeli. To fakt autentyczny.

— Hm! Ciekawe. Mów pan dalej!

— W kącie za piecem odnalazłem skrytkę w podłodze, a w skrytce plik listów bez kopert. Wszędzie ten sam tytuł: „Kochany” lub „drogi Stachu”.

— Daty są?

— Nie wszędzie, ale gdzie są, tam widnieją lata nie późniejsze jak 1893.

— Prócz listów nic nie było?

— Stara fotografia, przedstawiająca grupę rodzinną i druga, na której są tylko dwie osoby; w jednej z nich można rozpoznać Prochowiaka. Pierwsza pochodzi z firmy Stadler w Jarosławiu, a ta druga z Nowego Yorku; firmy nie zapamiętałem.

— Druga osoba przy Prochowiaku zapewne kobieta?

— Nie, mężczyzna i to dość podobny do Świętego; może ubiór obydwóch upodabnia, obaj bowiem są w stroju robotniczym.

— Co więcej, panie Norbercie?

— Nic szczególnego; kilka książek polskich przeważnie treści historycznej i dwie angielskie, za łóżkiem rzemienna dyscyplina z ołowianymi kuleczkami, pod łóżkiem kawał deski z wgłębieniem wielkości głowy.

— I co pan na tem budujesz?

— Na tem, kochany mecenasie, buduję postać Prochowiaka i Stacha w jednej osobie, ponieważ mam dane jeszcze z innego źródła.

— Mianowicie?

— Od Markiewiczów. To mnie kosztowało sporo czasu i trochę monety.

— Nie szkodzi; zwróć. I co pan wie?

— Dziękuję panu mecenasowi. Wiem od służącej Markiewiczów, że panna Julcia ma pod lewą łopatką takie samo znamię, jak i Święty.

— A więc tak! Domysły nasze nie były ponne. Mamy zatem cnotliwą mamusię Markiewiczową w naszych rękach.

— Poco zwlekać, panie mecenasie? Można wprost przystąpić do interesu.

— To już moja rzecz. Czy pan podejmie się wręczyć jej dyskretnie list odemnie?

— List wręczyć Markiewiczowej? Wolałbym posłać kim innym. Paweł to zrobi.

— Co za Paweł?

— Pan mecenas zapomniał. Braciszek szanownego Aleksandra Kowalskiego, którego pozwoliłem sobie zaangażować na pomocnika do naszej kancelarji.

Teufel mówił, a Sowa tymczasem szybko skreślił kilka słów, które wręczył w kopercie Norbertowi.

— Tak wnet? Spieszno panu mecenasowi do żeniaczki.

— Trzeba się spieszyć; kto wie, co za licho może stanąć mi w drodze, a taka pozycja dziedzica niedziedzica bardzo niewygodna. I tak dziwię się, że kazałem wyrąbać pół lasu.

Teufel zawołał Pawła:

— Panie Kowalski! Ten list musi dostać się do rąk pani Markiewiczowej. Potrafisz pan tak zrobić, żeby prócz niej nikt tego nie zauważył?

— To nie sztuka; zakręcę się tak zgrabnie, że nikt mnie nie spotka.

To powiedziawszy Paweł wybiegł na ulicę.

Za pół godziny zawiadomiono Sowę o przybyciu pani nadkomisarzowej do kancelarji adwokackiej. Markiewiczowa wyraziła zdziwienie, że ją wezwano w sprawie „dla niej bardzo ważnej”, gdyż ani ona ani mąż z sądem dotychczas nie mieli nic wspólnego. Pospieszył tedy Sowa z niezmierną grzecznością przeproszać, że nie raczył sam pofatygować się w sprawie, która właściwie nie miała być niczem innym, jak

tylko jego prośbą, skierowaną do pani nadkomisarzowej.

— Zrozumie jednak szanowna pani dobrodziejka, tłumaczył dalej adwokat — że są okoliczności...

Mąż pani teraz w biurze? — rzucił, spoglądając z ukosa.

— Co to ma znaczyć? — oburzyła się pani Marja. — Czy chodzi o coś takiego, o czym mąż mój nie powinien wiedzieć? Jeśli tak, to żegnam. Nie mam najmniejszych tajemnic wobec mojego małżonka.

— Przepraszam najmocniej — pospieszył przerwać jej całkiem skonfundowany Sowa. — Zdaje mi się, że nie dojdzie do tego. Mam prośbę, którą zamierzam najsamprzód skierować pod adresem szanownej pani, jako osoby kompetentniejszej, a następnie nie omieszkać z moją petycją zwrócić się również do pana nadkomisarza.

— Dziwnie pan mówisz, panie mecenasie, bo co do kompetencji, to w każdej rzeczy zostawiam pierwszeństwo mężowi...

— Ale uważam, że w tym wypadku... Proszę jednak łaskawie posłuchać! Starałem się kilkakrotnie zbliżyć się do szanownej rodziny państwa i niestety nie powiodło mi się. Obecnie ośmielam się — pani wybaczy, że tu w mojej kancelarji — ponowić — że się tak wyrażę — mój złośliwy atak. Powiem otwarcie i wprost to, co tak długo w sercu nosiłem: Przychodzę do pani dobrodziejki z wyznaniem, że kocham gorąco córkę państwa, pannę Julję, a ponieważ...

— Rzeczywiście, panie mecenasie, dziwne są pańskie konkury. Gentleman, — co mówię? — nawet zwykły parobek z prośbą o rękę dziewczyny udaje się do domu przyszłych teściów.

— Ach! Pani raczy wybaczyć, ale doprawdy nie mogłem, nie mogłem. Mnóstwo okoliczności składa się na to, co zresztą sama pani nadkomisarzowa w ciągu naszej rozmowy przyzna.

— Niech i tak będzie. Chwała Bogu, że to nic takiego, z czem musiałabym się kryć przed mężem — jak pan przypuszczał.

— A zatem? — nalegał adwokat.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

szy-ministrów” angielskich, premier pruski socjalista Braun, zmuszony był wytłumaczyć misterne arkana polityki niemieckiej socjaldemokracji, podtrzymującej przeciwdemokratyczny i przeciwny - parlamentarny rząd Brüninga i spełniający najgorsze posługi wzamian za nic. Nie ulega wątpliwości, że głosowanie ludowe za przyspieszeniem wyborów do sejmiku uda się i wtedy socjaldemokraci niemieccy zostaną zdziśnawiani a obecny rząd pruski będzie musiał ustąpić. Przyszła większość w sejmie pruskim będzie niewątpliwie nacjonalistyczna, a na tem przypuszczeniu opierają się wszystkie rachuby Brüninga. Wówczas, jak zapewniają w kołach poinformowanych, kanclerz będzie się czuł dostatecznie legitymowanym do rozszerzenia składu swojego gabinetu na obłaskawionych narodowych socjalistów i przywoławszy zwalczającą go krzykliwą opozycję, będzie dążył do porozumienia z Francją (bez którego nie ma mowy o możliwości uporządkowania sytuacji bankowej i pieniężnej) przy poparciu dotychczasowych przeciwników tej koncepcji, zaspokojonych obecnie tekami ministerjalnymi. Z socjalistami oczywiście nie potrzebuje się liczyć, bo ci i tak roli i funkcji hitlerowców nie obejmą.

Przez zręczną reżyserję czysto wewnętrzną kwestia wyborów pruskich, stała się nagle osi, około której obracają się przyszłe plany polityki zagranicznej. A już niepospolitą ironją losu jest to, że angielscy towarzysze - ministrowie przez kontredans z Brüningiem, zadają cios w plecy socjalistycznym ministrów w Prusach. W tem leży sedno całego zagadnienia niemieckiego i jednocześnie tragizm socjalizmu w Niemczech. Mieszkański rząd francuski chciałby widzieć u steru polityki Rzeszy skłonnych do porozumienia socjalistów i odmawia na w pół nacjonalistycznemu na w pół faszystowskiemu rządowi Brüninga środków finansowych, których użycia po myśli ich przeznaczenia Brüning nie daje dostatecznych gwarancji. Złożony z socjalistów rząd brytyjski spróbuje unicestwić te zabiegi burżuazyjnego rządu i wzmacniać politycznie na terenie zagranicznym i wewnętrznym Brüninga i jego gabinet, dobijając niemieckich socjalistów. Czy można sobie wyobrazić coś bardziej groteskowego?

A polska dyplomacja wobec tych krojących się zmian i przegrupowań? Zaprawdę wydaje się, że krytyka b. ministra spraw zagranicznych Skrzyńskiego jest we wszechmiar słuszna. Ciszta cmentarna czy wygodny spokój, jaki

Udusił żonę na jej własne życzenie.

Przed sądem ławniczym w Lipsku odepowiadał 29-letni Walter Hafa za

zabójstwo własnej żony na jej żądanie.

Małżeństwo znajdowało się w trudnym położeniu materialnym, bo Hafa, jako agent handlowy coraz mniej zarabiał w obecnych ciężkich czasach. Nie starczyło im na niezbędniejsze potrzeby życiowe, a ponieważ nie mieli widoków na poprawę sytuacji,

postanowili skończyć z życiem,

pełnym trosk i nędzy. Inicjatywę do samobójstwa dała żona, która wzięła od męża przyrzeczenie, że zabije ją, a potem sam sobie odbierze życie. Prosiła tylko, aby wybrał śmierć szybką i niebolesną. — 12 marca br. zdecydowali się urzeczywistnić ten plan. Hafa dał żonie wypić 5 rozpuszczonych w wodzie tabletek środka nasennego nokotalu. Gdy w nocy kobieta obudziła się i za-

częła jęczeć, mąż myślał, że to jest agonja przedśmiertna i

i dla skrócenia męczarni udusił ją.

Potem ozdobił kwiatami łóżko, na którym leżała, napisał listy pożegnalne i przeciął sobie nożem żyły w obu rękach. Ażeby krew przypadkiem nie zastygła, włożył okaleczone ręce do ciepłej wody. Rano znaleziono go nieprzytomnego,

przewieziono do szpitala i odratowano.

Ponieważ zaś sekcja zwłok żony wykazała,

że śmierć jej trzeba położyć raczej na karb uduszenia, niż otrucia noktalem, prokurator wniósł przeciw Hafie oskarżenie o zbrodnie zabójstwa.

Rozprawa obfitowała w emocje, gdyż pod sądny

opisał dokładnie cały przebieg zabójstwa i samobójstwa.

Pomimo okoliczności łagodzących trybunał uznał Hafę winnym zbrodni zabójstwa na żądanie i wydał wyrok, skazujący go na cztery lata więzienia.

Dramat z powodu niewierności żony.

Wilno. W pewnej wsi pod Wilnem rozegrała się krwawa tragedia z zdradą.

W starej gospodzie odbywały się schadzki miłosne 49-letniej żony właściciela gospody z 26-letnim kochan-

kiem.

Pewnego razu, kiedy ta para zakochanych w tak nierównym wieku przepędzała ze sobą rozkoszne chwile, do domu powrócił nagle mąż.

Drzwi sypialni zastał zamknięte. Zapukał gwałtownie:

— Otwórz w tej chwili!

Dopiero po dłuższej chwili kochankowie zdecydowali się otworzyć. Zdradzony mąż wyjął rewolwer i strzelił kilka razy, kładąc żonę i jej towarzysza trupem na miejscu.

Potem pospieszył do pokoju dzieci, którym oznajmił:

— Zabitem waszą matkę i tego łotra! — i sam oddał się w ręce policji.

Samobójstwo wobec zaproszonych gości.

Radom. 30-letni sekcjny straży bezpieczeństwa fabryki broni w Radomiu Marjan Jaroszewski, zwolniony w tych dniach ze służby, zaprosił do siebie kilku sąsiadów i prosił ich, by uważnie obserwowali, co zaraz uczyni.

Następnie przyczepił sobie na bluzie kawałek białego papieru na sercu i błyskawicznie dobywszy rewolweru, dał w tę kartkę 5 strzałów. Przy szóstym rewolwer zaciął się.

Jaroszewski złany krwią, zachwiał się, runął na ziemię. Po chwili skończył.

Pożar 100 budynków gospodarskich.

Wilno. We wsi Niewiery gminy niedzielnej wybuchł pożar spowodowany zabawą z zapalkami przez pozostawione bez opieki dzieci mieszkańca tej wsi Zamiezionka Karola. Ogień wskutek panującego w tym dniu wiatru bardzo szybko objął sąsiednie zabudowania, wobec czego spaliły się 32 domy mieszkalne i 68 budynków gospodarskich. Straty narazie nie zostały ustalone, jednak według przypuszczeń wynoszą przeszło 150 tysięcy złotych.

Niemiecka bezczelność.

Germanja: Monsieur, wspomóżcie biedną wdowę.. Niemam na fosgen.. ani nawet armatom co do gęby włożyć!

więcej ze wszystkich gabinetów naszego poselstwa w Berlinie zdaje się wskazywać, że bezczelna obserwacja przebiegu i rozwoju wydarzeń jest równie dobrą premją asekuracyjną utrzymania się na stanowisku, jak rozszerzanie poglądu o niezwykłych trudnościach terenu berlińskiego. Minister Wysocki jest niewątpliwie człowiekiem dobrej woli i

najlepszych zamiarów. Żałować wypada, że pobłażliwie patrzy na ten stan śpiączki, w którym tkwią jego najbliżsi współpracownicy. Niechaj śpią zdrowo dalej! lecz niech zrobią miejsce kwalifikowanym dyplomatom, którzy wreszcie placówkę naszą podniosą do rzędu poselstwa.

Igar.

Z cyklu tradycji ludowych.

Sierpień.

Lud nasz polski wszystkie niemal święta kościelne zastawia do swoich wyroczni o pogodzie na najbliższą przyszłość. W miesiącu sierpniu, mimo, że jest on jeszcze okresem lata, lud wiejski wyciąga już wnioski, jaka będzie jesień i jaka będzie zima.

Taką wyrocznią naprzykład jest pogoda w dniu św. Wawrzynca (10-go sierpnia), w którym to dniu mówią na wsiach:

„Wawrzyniec pokazuje,
Jaka jesień następuje...”

Podobne przysłowie jest w użyciu w dniu św. Bartłomieja (24-go sierpnia):

„Bartłomiej zwiastuje,
Jaka jesień następuje...”

Dzień św. Bernarda (20-go sierpnia) przepowiada już przebieg zimy. Lud nasz mówi więc:

„Gdy na św. Bernarda ziemia twarda — będzie zima twarda”.

Dalej, według wierzeń ludowych, o ile w sierpniu „w pierwszym tygodniu pogoda stała — będzie zima długo biała”.

Nie tylko o jesieni i zimie, ale także o reszcie lata wyciąga się w sierpniu przepowiednie. Naprzykład górale w Tatrach i na Podhalu uważają, że jeżeli w sierpniu mgły w górach, to na pewno przyjdą deszcze, jeżeli zaś mgły suną nisko w dolinach, można wierzyć w długą jeszcze i piękną pogodę.

Tak samo jeżeli dzień Wniebowzięcia N. Marii Panny (15-go sierpnia) jest pogodny, lud wierzy święcie, że reszta lata będzie ciepła i zakończy się pogodą; jeżeli zaś dzień ten jest deszczowy, to na pewno reszta lata będzie zimna i prędko jesień nadejdzie.

Ponieważ sierpień jest zarówno miesiącem zbiorów, jak i okresu ciężkiej pracy w gospodarstwie, dlatego też mówi się:

„Z sierpniem w ręku witaj sierpnie
Wiele uciech, wiele cierpień”.

Mimo to jednak miesiąc ten, a zwłaszcza jego pierwsza połowa, to okres najpiękniejszy dla rolnika, okres zbierania plonów za całoroczny trud i znoje.

W pierwszych dniach sierpnia, jak Polska długa i szeroka, wszędzie po wioskach już żniwa na ukończeniu, w sadach dojrzewają owoce, po ogrodach i łąkach lśnią się do słońca najpiękniejsze kwiaty i zioła. Wszak 15 sierpnia przypada Matki Boskiej „Zielnej” (Wniebowzięcie), w którym to dniu obowiązkowo dziewczęta i chłopcy zanieść muszą pod ołtarz Bogarodzicy najwspanialsze zioła do poświęcenia.

W tym miesiącu też przeważnie obchodzi się po wsiach piękną tradycyjną uroczystość rolniczą ukończenia żniw, zwana „dożynkami”, „wieńcem”, lub „okrężnem”. Głównym punktem tej uroczystości jest wręczenie właścicielowi dworu przez żniwiarzy i służbę folwarczną pięknego wieńca ze zboża, ozdobionego kwiatami i wstążkami.

Nie brakuje też w sierpniu i pięknych tradycji religijnych. Święto Wniebowzięcia N. M. Panny w dniu 15 sierpnia poświęcone jest specjalnej czci Królowej Korony Polskiej. Oprócz święcenia ziół we wszystkich niemal wioskach polskich, w wielu miejscowościach odbywała się w tym dniu uroczyste odpusty. Najsynniejszym z nich jest dwudniowy odpust w Kalwarji Zebrzydowskiej pod Krakowem.

Piękny to zaiste obraz, jak lud polski dzięki Bogarodzicy za zbiory i inne doznane łaski, oraz śle modły do Najwyższego o szczęście dla siebie i ziemi rodzinnej.

U kresu całorocznego trudu rolnika.

Druga połowa lipca i pierwsze dni sierpnia, to okres najpiękniejszy dla rolnika, okres zbierania plonów za całoroczny ciężki trud i znoje.

W tym to okresie lud polski obchodzi piękną uroczystość rolniczą po ukończeniu żniw, uroczystość znaną pod nazwą „dożynki”, „wieńcem”, lub „okrężnem”.

Kiedy żniwa mają się już na ukończeniu, dziewczęta wiają wieńce z kłosów pszenicy i innych zbóż, ozdabiają go także jabłkami, orzechami, kwiatami i świecidełkami. Potem „przodownica” t. j. ta dziewczyna, która pierwsza żęła i wiązała, bierze wieńce zbożowy na ramiona i najpierw w kościele składa go na ołtarzu.

Ksiądz poświęca ów wieńce i po skończonym nabożeństwie przodownica spieszy z tym wieńcem do dworu w asyście całej gromady, wśród dźwięków muzyki i radosnych śpiewów. Przed dworem oczekuje gromadę dziedzic z rodziną. Następują teraz różne przemowy wprawdzie proste choć nie raz i dowcipne, a czasem też uszczypliwe, poczem dziedzic odbiera wieńce i zawiesza go w sieni, gdzie wisi przez cały rok aż do następnego żniwa.

Cała ta uroczystość składa się z różnych ceremonij, wśród których pieśni stoją na pierwszym miejscu. Nuca więc żniwiarze przy „wieńcu” różne piosenki ludowe, dostosowane do chwili, a w tych piosenkach najczęściej powtarzają się słowa:

„Plon niesiemy, plon
W jęgomosci dom,
Boćaj zdrowo plonowała
Po sto korcy z kopy dała!
Plon niesiemy, plon!”

Słowa: „plon niesiemy, plon” — powtarzają się w innych piosenkach, jak na przykład:

„Otwieraj panie szeroko wrota,
Niesiem ci wieńce ze szczerzego złota,
Zaścielaj panie stoły i ławy
Idzie do ciebie gość niebywały,
Plon niesiemy, plon.”

Oprócz piosenek poważniejszych, znane są też i piosenki żartobliwe, w których żalety pani dworu i ewent. cechy różnych dygnitarzy dworskich bywają w sposób humorystyczny podkreślany. Oto przykład:

„Nasza pani jako łania,
Nasz ekonom gdyby bania.”

Kiedy wszyscy już naspiewują się do syta, zaczynają się tańce. Pan tańczy z przodownicą, pani i córki z gospodarzami i parobkami. Ładny to przykład zrównania stanów, tylko niestety mimo demokratycznych czasów niezbyt często praktykowany.

W myśl utartego przekonania i powszechnego zwyczaju, że niema zabawy bez jedzenia i picia, — po ukończonej zabawie tanecznej wszyscy zasiadają do obfitego zastawionych stołów, aby uraczyć się darami Bożemi.

Najpiękniej cała ta uroczystość „dożynków” wypada w okolicach Krakowa, gdzie barwy wplecionych w wieńce kwiatów tworzą miłą harmonję z efektownymi barwami sukien i wstążek uroczych rusalek wiejskich. Oprócz okolic Krakowa jedynie może Ziemia Łowicka ze swymi efektownymi strojami wykazać może podobną miłą harmonję kolorów.

Lud nasz polski z pietyzmem przechowuje tradycje ojców swoich. Można więc mieć przekonanie, że piękny ten zwyczaj „dożynków” nigdy chyba nie zaginie u naszego ludu wiejskiego.

Urzędowy „Savoir vivre” dla wojewodów i starostów na prowincji. Zamiast Kroniki Niedzielnej.

Bydgoszcz, 31 lipca.

Aby nie było nieporozumienia, z góry zaznaczam, że taki „Podręcznik dobrego tonu” dla władz nie jest moim wymysłem, tylko autentycznym kawałkiem naszej Rady Ministrów. Oto komunikat jednej z warszawskich agencji prasowych:

„Wkrótce ukaże się, uchwalone już przez Radę ministrów, rozporządzenie o stanowisku wojewodów i starostów, jako przedstawicieli rządu. Rozporządzenie to przewiduje m. in. wydanie szczególnych przepisów, regulujących postępowanie i etykę w stosunkach oficjalnych i podczas uroczystych obchodów”.

Nie dziwcie się, kochani czytelnicy, temu kapitalnemu wydawnictwu. Lekcji dobrego tonu i wychowania potrzebuje nie tylko pastuch, który dorobił się grosza. Taki leksykon dobrych manier potrzebny jest i past...erzom, którzy niespodziewanie dorwali się wysokich posad i stanowisk.

Tym ostatnim więcej nawet. Bo jeśli pastuch napluje ci na kamizelkę albo wysmarka nos w palce, to możesz mu powiedzieć: niechcę pana więcej znać! Ale jeśli (dajmy na to) wojewoda lunie cię w zęby lub huknie ci w twarz ze straszaka, to trudno mu powiedzieć: bywaj pan zdrow! Tem trudniej, jeśli masz łańcuszki na nogach albo strażnik z nahajem u drzwi stoi.

Więc książka, o jakiej mowa, stała się gwałtowną potrzebą w organizacji naszego państwa. Przecież budujemy Polskę nie tylko materialnie, lecz i duchowo. Ale jeśli do odbudowy materialnej wystarczają wedle projektu pana Prystora drewniane budy, to do odbudowy moralnej potrzebny jest solidniejszy materiał. To niemożliwe być taki sobie prosty katechizm a la Belza; kto ty jesteś? Wojewoda! To powinien być prawdziwy leksykon, obejmujący nie tylko całością spraw urzędowych, ale podający wskazówki zachowywania się naszych dostojników państwowych i w życiu prywatnym.

Kto jest autorem tego Vademezum? Ja podejrzewam, że sam marszałek Piłsudski. Stwierdzić by to można po przeczytaniu rozdziału o prowadzeniu konwersacji dyplomatycznej i salonowej. Rozdział ten nosi zapewne tytuł: Jak się mówić nie powinno!

Szkoda, że rząd nie pomyślał wcześniej o takim podręczniku. Jeszcze sześć lat temu, a minister Sławek nie groziłby łamaniem kości opozycjonistom, minister Składkowski nie byłby przejechał autem chłopca, pan wojewoda nowogrodzki miałby jaśniejszą przeszłość, a zapewne i to auto policyjne, które wywoziło Nowaczyńskiego za miasto, nie byłoby miało pola do popisu. Jeśli jednak ten nowy kodeks dobrego tonu zapobiegać będzie na przyszłość podobnym grubiaństwom, to już opłaciło się go zredagować i wydać.

Zachodzi jednak obawa, że nauka ta — pójdzie w las. Bo czem się skorupka przy wojsku napije, tem w gabinecie traci. Trudno nawet żądać od starego żołnierza, aby dlatego, ponieważ jest

ministrem, znał przyzwoitą nomenklaturę anatomii ludzkiego ciała.

Książka ta nie będzie zresztą żadnym curiosem bibliograficznym. Ma ona swoich poprzedników. Już przed wiekami wydawano podobne wskaźniki dobrego tonu. Tylko wtedy nie pisano ich ad usum ministrów i wojewodów. To byli ludzie w onczas już z urodzenia dobrze wychowani. Dzisiejsi niewiedzą, co robić. A tego, czego robić nie powinni, trzeba ich dopiero uczyć.

St. B.

Skandal w Bukareszcie.

Rumuński konsul złodziejem kieszonkowym.

W bukareszteńskich kołach dyplomatycznych omawiana jest żywo skandaliczna afery, jaka się wydarzyła niedawno. W jednym z eleganckich klubów tenisowych

członkowie tego klubu zauważyli, że w czasie gdy grali na dworze w tenisa, ktoś rewidował ich ubrania, pozostawione w garderobie klubu.

Ponieważ skargi napływały, a członkowie zgineło wiele przedmiotów i pieniędzy, prezes klubu

poznaczył banknoty tajemniczym znakiem

i włożył je do ubrań członków klubu. Jednocześnie zaangażowano detektywa, który pil-

nował ubrań w pokoju, przylegającym do garderoby.

Wkrótce zjawiał się tajemniczy gość, który ograbiał ubrania. Detektyw

schwytał go na gorącym uczynku

i zaprowadził go do biura klubu.

Okazało się, że jest nim konsul Lupu, zajęty w jednym z oddziałów bukareszteńskie-go ministerstwa spraw zagranicznych.

Prezes klubu dokonał na konsulu, mimo jego protestów, rewizji osobistej

i znalazł banknoty, oznaczone tajemniczym znakiem.

Wówczas konsul przyznał się do winy. Afery tej nie zdołano zatuszować, ponieważ niektórzy członkowie klubu wnieśli przeciw konsulowi skargę do policji.

Chwył za dawną chorągiew.

Zabawny wypadek zdarzył się w Madrycie w sam dzień otwarcia hiszpańskiej konstytuancy i w dodatku w gmachu, w którym odbyło się uroczyste posiedzenie.

Kręcący się już od rana na miejscu uroczystości przechodnie spostrzegli na szczycie odświętnie przybranego pałacu konstytuancy spokojnie sobie powiewający... stary, monarchistyczny sztandar czerwono-żółty!

Naturalnie fala domysłów. Czyżby kawał jakiegoś sowizdrzała-akrobata, a może w nocy, w przeddzień otwarcia konstytuancy odbył się — zupełnie pocichu — przewrót monarchistyczny?... Nadbiegła policja... Zagadka niebawem się wyjaśniła. Okazało się, że woźny, który wywiesza od lat wielki sztandar na gmachu parlamentu, omylił się (coż za siła przyzwyczajenia!) i wywiesił stary sztandar monarchji, zamiast nowego republikańskiego...

Ponowne trzęsienie ziemi w Nowej Zelandji.

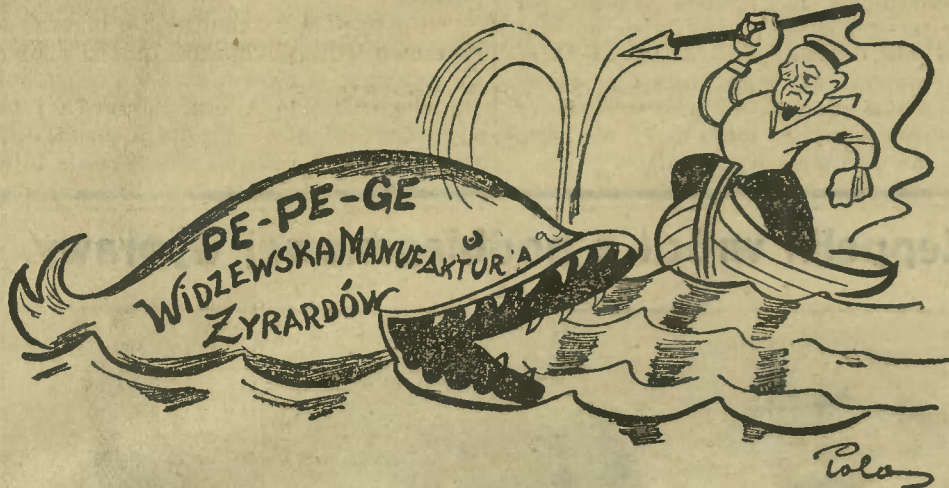
Wellington, 31. 7. — Tak ciężko przed niedawnym czasem nawiedzone trzęsieniem ziemi okolice Hawkes Bay znów przeżywały katastrofę. Krótkie, ale bardzo silne trzęsienie, spowodowało zawalenie się niektórych domów i inne szkody materialne. Są liczni ranni, a być może i zabici; jednak pierwsze wieści są tak ogólne, że ściślej nie sposób określić rozmiarów katastrofy.

Nauczyciele chicagoccy nie otrzymali pensyj.

Chicago. — 14.000 nauczycieli szkół publicznych w Chicago grozi ruina finansowa, albowiem od dwóch miesięcy nie otrzymali oni od władz miejskich swych pensyj. Wydali oni swoje oszczędności, a wielu się zadłużyło i zachodzi obawa, że domy ich będą wystawione na licytację, albowiem nie mogą zapłacić podatków.

Wydział oświatowy miejski winien jest nauczycielom w zaległych pensjach blisko 11 milionów dolarów.

Czas już najwyższy

tego potwora dostać na harpun!

Nadzwyczajne sztuki magiczne 14-letniej dziewczyny

Młody fakir w spódnicy budzi sensację w Londynie.

Na posiedzeniu znanego „Klubu Magików” w Londynie, do którego wstęp mają tylko

najwybitniejsi magicy i kuglarze świata,

dała sensacyjne przedstawienie Roberta Byron z Filadelfji (w Stanach Zjedn.), 14-letnia córka tamtejszego adwokata. Dziewczynka wyraziła w liście do Klubu życzenie, by mogła zaprodukować swe sztuki przed fachowcami londyńskimi. Klub poszedł jej na rękę i ułatwił podróż do Europy. Opłaciło się to sownie członkom, bo

produkcje dziewczyny były wprost zdumiewające.

Roberta Byron wyczarowała np. z napelnionego zwyczajną ziemią wazonika na kwiaty wysoki na metr i wspaniale rozkwitnięty krzak róży. Podczas eksperymentu znajdowała się stale pod ścisłą obserwacją dwóch członków Klubu. Pozostało jed-

nak tajemnica, jak dziewczyna wykonywała swoje sztuki, chociaż

miała bardzo bogaty repertuar

i chociaż obecni na przedstawieniu zawodowcy wysilali cały swój spryt, aby ją podpatrzeć. Po przeniesieniu kul bilardowych do kieszeni gości, do których się nawet nie zbliżała i po szeregu niezwykłych eksperymentów,

pokazała produkcje fakirów,

jakie w wielu wypadkach były obecnym wogóle obce pod względem pomysłu i technicznego wykonania.

Czternastoletnia magiczka odmówiła stanowczo zdradzenia arkanów swej wiedzy — mimo nalegań i chytrych zawodowych magików. Nie chciała też absolutnie powiedzieć,

kto ją nauczył wszystkich sztuk,

a szczególnie kto ją wprowadził do świata tajemnic fakirów.

Biedny służący przez 18 lat milionerem.

Przed ośmiastu laty był w Sebastiano Ruggeri jeszcze biednym służącym w Turynie. Przebił się przez życie jak po grzędzie i nie zarabiał nawet tyle, by mógł się najeść do syta.

Wtem stało się coś nadzwyczajnego.

Pewnego dnia w 1913 r., gdy ciągnął swój ciężko naladowany wózek przez korso, przystąpiła do niego elegancko ubrana pani i bez żadnego wstępu zapytała:

Czy chce pan zostać milionerem?

Służący wypatrzył się na damę, nie rozumiejąc o co jej chodzi. Potem wykrzywił szyderczo usta i bez słowa ruszył dalej. Nieznajoma nie chciała go jednak nabrać, kroczyła dalej obok niego i przekonywała. Wreszcie Sebastiano musiał uwierzyć, że wystarczy mu tylko

wyciągnąć rękę, aby zostać wielokrotnym milionerem.

Dama opowiedziała bowiem naprawdę dziwną, lecz niemniej prawdziwą historię.

— Cztery tygodnie temu — brzmiały jej słowa — przyszła do mnie niezmiernie bogata wdowa Elmira Allegretti — pan musiał słyszeć jej nazwisko — która zamieszkuje przy Via Giuseppe własny, luksusowo urządzonej pałac i powierzyła mi misję odzyskania jej syna.

Ja jestem bowiem znaną wróżką.

Moje nazwisko Estera Francsi, powie panu wszystko.

Służący skinął głową, a wróżka ciągnęła dalej:

— Więc pani Allegretti przyszła do mnie, pokazała mi małą, poźółtką fotografię i objaśniła, że musi bezwarunkowo odnaleźć żywe odbicie tego zdjęcia. Następnie opowiedziała, że jej mąż, który zmarł przed kilku dniami, zostawił testament, z którego wynika, że

miał nieślubnego syna.

Ten chłopak powinien mieć 25 lat. Zmarły nie wiedział, co z niego wyrosło i prosił w ostatniej chwili życia, aby żona zajęła się odszukaniem syna, przyjęła go za swoje dziecko i zapewniła mu prawa synowskie. Wdowa chce spełnić życzenia swego gorąco ukochanego męża i dlatego zwróciła się do wróżki, oddała jej fotografię zmarłego, zrobioną w 25-tym roku jego życia i poleciła jej znaleźć syna na podstawie tego.

— Podjęłam się sprawy, chociaż wiedziałam, że bez szczęśliwego zbiegu okoliczności nie będę się mogła wywiązać z tego zadania. Teraz właśnie szczęście mi sprzyja. Mianowicie

pan jest kopją tego obrazu —

tu pokazała wróżka poźółtką fotografię — i pana przedstawiła całkiem prosto wdcwie jako odszukanego syna. Niech pan nic więcej przy tej okazji nie robi, tylko potakuje mi; a przed udaniem się do pałacu niech się pan wyuczy na pamięć kilku nazwisk, to znaczy nazwiska ojca i matki.

Służący miał jeszcze pewne wątpliwości. Ale gdy wróżka rzekła:

— Proszę iść ze mną do magazynu i

ubrać się od stóp do głowy

poznał, że sprawa jest całkiem poważna i z radością zgodził się już na wszystko.

Teraz zaczęła się wielka komedia. Elwira Allegretti przyjęła za prawdziwą uciechę rzekomego syna i adoptowała przyprowdzonego z ulicy w przekonaniu,

że to syn jej nieboszczyka męża.

Estera Francsi zaś, reżyserka tej zaimprovizowanej na poczekaniu sztuki, kazała szczęśliwcowi wystawić sobie skrypt dłużny, którym Sebastjan Allegretti zobowiązał się do oddania jej połowy majątku po śmierci wdowy.

Przed kilku miesiącami na wiosnę br. rzekoma matka Sebastjana umarła. Ale milioner nie chciał zapłacić ani lira. Nauczył się cenić wartość pieniądza, choć tak łatwo mu przyszło nieoczekiwane dziedzictwo. Gdy mu przedstawiono skrypt, powiedział, że

jego podpis został sfałszowany.

Spadkobiercy wróżki zdecydowali się więc skierować sprawę na drogę sądową, aby zdemaskować oszustwo. W międzyczasie zaś zjawiał się już pewien inny Allegretti, który zgłosił pretensje do spadku.

Po ośmiastu latach szczęścia zawisła nad głową służącego groźba, że znów powróci do swojego wózka.

Bandyci ostrzeliwują dzieci z karabinu maszynowego

Nowy Jork. — Na 107 ulicy w Nowym Jorku bawiła się grupa dzieci. Nagle pojawiło się auto osobowe, z którego nieznani sprawcy skierowali długotrwały ogień z karabinu maszynowego na niespodziewające się niczego dzieci. Następnie zbrodniarze szybko znikli.

Skutki ostrzeliwania były straszne. Pięćcioro dzieci zostało ciężko rannych, jedno zaś dogorywa w szpitalu. Pozatem lżejsze rany odniosło jeszcze kilkoro dzieci.

Policja przypuszcza, że potworny czyn jest dziełem bandytów-terorystów, którzy w ten sposób pragną rzucić postrach na rodziny bogatych ludzi, by ci, poznawszy bezwzględność zbrodniarzy, suto opłacali bezpieczeństwo swych dzieci.

Zarządzony pościg nie dał żadnego rezultatu.

San

Jacek Furdyga donosi:

Long Island, 31 lipca.

Szanowna Redakcjo!

Po długich medytacjach skądby wydobyc żdziebko gorzały na poratowanie gasnącego żywota, i widząc, że przyjdzie mi zginąć w kwiecie wieku, udałem się do infirmerji (niby do szpitala dla emigrantów), aby tam dni moich w pobożnych rozmyślaniach dokonać. Sanitarjuszowi wzryłem się, jaka choroba mnie do infirmerji przynęła, a on powiada: to pan zginiesz u nas na amen, bo gorzały ani na łożu śmiertelnem nikomu nie dajemy. Chcesz pan tu poleżeć, to obmyśl pan sobie inną chorobę, inaczej prymarjusz wyleje pana na złamane książki. Najlepiej zachoruj pan na serce albo na reumatyzm, bo takiej choroby choćby najlepszy specjalista na panu się nie dokona.

Postanowiłem go posłuchać, i z początku obrałem sobie serce, bo mi się strasznie podobala taka wzmianka pośmiertna, że pana Jacka Furdygę z miłości i z żalu do Ojczyzny szlag trafił, niby dlatego, że tej pożyczki nie mógł na Amerykanach wydębić. Ale się wnet rozmyśliłem, bo nuż by mi zaczęli serce opukiwać i obszukiwać, i przekonali by się, że to nie serce tylko końska wątroba, której nie urazić ani zamordować nie jest w stanie. Miałbym na serce skrepiować, to jużby mi się to dawno w Belwederze patrzyło, tyle tam zawsze turbacji i innej politycznej cholery. A czy mi to w Brześciu serce nie pękało z żalu, gdy Kostek Biernacki smarował mnie po oficynie, a Witos dawał mi gorzały do wachania tylko, zamiast żeby łaknącego koleżę napoić. Po różnych obozach przytułku szukający dużo ja już przeciwności losu przeszedłem, i serce moje choćby na najcięższe próby jest zahartowane.

Tak tedy umyśliłem sobie na reumatyzm chorować, i jak widzę, to sam św. Jacek, mój patron, taką myślą mnie natchnął. Bo przyszedł lekarz na zbadanie, maca tu, maca tam, wypytuje, poco do Ameryki przyjechałem, a gdy się dowiedział o mojej belwederkiej misji, to pyta znowu, czy pan Marszałek nie mógł znaleźć sobie lepszego delegata, tylko mnie akurat po forszę za morze wysłał? Trza było Dziadka jakoś salwować, więc powiedziałem doktorowi, że na mnie padł wybór dlatego, ponieważ jestem prawnikiem Kościuszki po mieczu, a Pułaskie-

go po kądzieli, zaczem przy tej okazji przyjechałem pomodlić się na grobie moich przadziadów.

Jak to ten doktor usłyszał, to zaraz nabrał do mnie takiego respektu, jakby on był malamedem, a ja rabinem. Już na słowo w mój reumatyzm uwierzył, i spytał, czem się dotychczas leczyłem. I teraz przyszło na mnie oświecenie. Powiedziałem mu, że największą ulgę przynosi mi smarowanie tydek mrówczym spirytusem. Tak on mi zaraz butlę tego smarowidła zaordynował. Strasznie to lekarstwo piecze w żołądek, ale też i cudownie pomaga. Po dobrem wysmarowaniu się przez 24 godzin nietylko nie czułem żadnych bólów, ale wogóle o Bożym świecie nic nie wiedziałem. Gdym wszystko wysmarował, dostałem zaraz drugą ordynację tego samego środka, i to idzie już tak cały tydzień. Lekarz jest zadowolony ze mnie, bo mówię, że mi jego recepta pomaga, a ja jestem zadowolony z doktora, który mi naprawdę życie ocalił.

Z tem wszystkiem czekam niecierpliwie na wyjaśnienie mej sprawy w poselstwie, które ze swej strony zwróciło się do Warszawy, aby o mnie języka zasięgnąć. Mone-ta mi wyszła, ale lupię po całych dniach chłusta albo szmufelera, a mam takie wypróbowane karty, co mnie nigdy nie zawiodą i zawsze jestem wygrywający.

Czy należy bić kobiety?

Temat, który interesuje paryżan.

Paryż przoduje innym krajom w dziedzinie publicznych konferencji, na których dyskutowane są

palące kwestje dnia,

polityki, literatury i innych dziedzin. A dzieje się to w obecności tłumów publiczności.

Na jednym z takich wieczorów nagle przewodniczący konferencji podał do wiadomości temat nowego sporu. Salę opanował podniecony nastrój.

Temat bowiem brzmiał: „Faut-il battre les femmes“?

— Czy należy bić kobiety?

I, pomyśleć o dyskusowaniu takiego tematu w publicznej sali w obecności tysięcy ludzi w XX stuleciu! Tego bodaj w Europie, po za francuzami, nikt nie potrafi.

Otóż to palące zagadnienie przeorano rzeczowo i literacko, dowcipnie i z gorzką powagą. Cytowano fachowców, jak zmarłego Claude Aneta, Farrere'a i innych psychologów. Znana pisarka, opowiadała długo i szeroko w obronie biją-

cych kobiety, podczas gdy inni z ożywieniem

opowiadali się przeciwko biciu,

jako hańbie, plamiącej sztandar kultury. Szereg godzin trwała ta ucieszna, ale poważnie traktowana dyskusja. Aż wreszcie jeden z mówców dyskusyjnych zdobył huragan końcowych oklasków. Był to elegancki i uprzejmy mężczyzna, który z przyjaznym uśmiechem sklonił się zgromadzonym damom, poczem oświadczył:

— Lepiej kobiet nie bić, bowiem istnieje niebezpieczeństwo, że się do tego przyzwyczają!

Przemycił się w trumnie do Stanów Zjednoczonych.

Milwaukee, 30. 7. (PAT.) Jugosłowianin Milan Radmanowicz, chcąc koniecznie przedostać się do Stanów Zjedn., poza kwotę emigracyjną zapłacił 75 dolarów pewnemu znajomemu za to, że ten przewiózł go z Kanady do Stanów Zjedn. w trumnie.

Władze emigracyjne wpadły jednak na trop niezwykłego podstępu. Radmanowicza aresztowano i będzie on wydalony do Europy.

Budownicza dzielnicy dyplomatycznej w Nowym Jorku nie żyje.

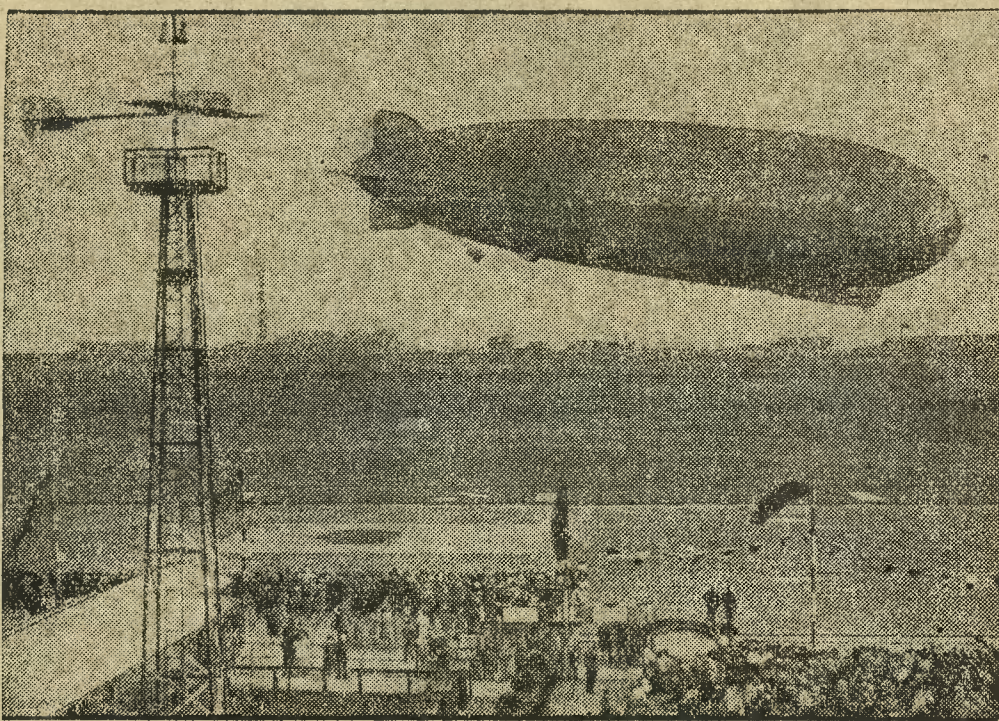
Waszyngton, 30. 7. (PAT.) W miejscowości Bar Charbour w stanie Maine zmarła dziś w 90-tym roku życia pani Henderson, która w życiu towarzyskiem i społecznym Stanów Zjednoczonych odegrała poważną rolę. Wybudowała ona w Waszyngtonie przy ul. 16-tej szereg gmachów dla ambasad zagranicznych, które sprzedawała poszczególnym państwom, tworząc w ten sposób dzielnicę dyplomatyczną.

Od p. Henderson kupiona została swego czasu także i obecna ambasada polska.

Ceny biletów na podróże atlantyckie zniżone.

Paryż. — W Paryżu odbyło się posiedzenie przedstawicieli największych okrętowych linii transatlantyckich, na którym postanowiono obniżyć ceny biletów za przejazd od 10 do 30 proc. Decyzja ta jest spowodowana nikłym ruchem pasażerskim.

Zeppelin wrócił z podbiegunowej wyprawy.

Zeppelin, którym Niemcy wyruszyli na podbój bieguna północnego, najnie spodziewanej na łeb i na szyję wrócił do Berlina i zakotwiczony został na lotnisku Tempelhof. Dr. Eckener, kierownik statku, utrzymuje, że Zeppelin na życzenie znajdujących się w nim naturalistów i fizyków, zbyt długo krążył nad ziemią Franciszka Józefa celem jej zbadania i dlatego trzeba było z dotarcia do bieguna zrezygnować. Opinia publiczna weszła jednak poza tą wymówką jakies inne, bardziej tajemnicze powody.

Przegląd kobiecy.

Wrażenia z zakładu kuźniczego.

Tak się złożyło, że właśnie przechodziłam przez Kuźnice — obok zakładu wychowawczego śp. generałowej Zamoyskiej. Bielili się duży jasny dom na tle ukochanych Tatr. Nie mogłam oprzeć się pokusie, jako że to rok złotego jubileusza i dużo się w tych tygodniach mówiło i myślało o dziele tej wielkiej niewiasty.

Weszłam tedy. Zaprowadzono mnie do salonu. Taki przemily stary salonik jak u babek. Śnieżne firanki założone na krzyż, na białych ścianach odbijają się ciemnoczerwone meble, kanapa wygięta i duże lustro w czarnej rzeźbionej oprawie i czarny fortepian. Naprzeciw mnie na tle pięknego kilimu obraz generałowej: taka biała, szlachetna, czcigodna twarz polskiej matrony. Wszystko w tym pokoju technice nieskalana czystością i taką starą czcigodną przytulnością. Na jednej ze ścian — pod szkłem — mapa Polski — chorągiewki oznaczają strony ojczyście uczennic. Najwięcej z Wielkopolski i Małopolski, ale też hen z rubieży kraju, ba nawet z zagranicy, z Paryża, Londynu, Petersburga przyjeżdżały tu po mądre kształtowanie umysłów i dusz pod kierownictwem i według wzorów natchnionej kobiety. Na drugiej ścianie bardzo piękny i staranny rysunek dawnych uczennic zakładu: dzieje naszego zakładu od założenia aż do dziś dnia. Zatem: pałac w Kórniku, skąd przeniesiono szkołę do Lubowli, potem do Kalwarji, potem do dzisiejszej „księżówki” pod Zakopanem, a wreszcie dom w Kuźnicach. Na stole, przykrytym grubym czer-

wonem sukmem kilka numerów miesięcznika „Kuźniczanka”, mającym utrzymać kontakt między domem i dawnymi jego wychowaniami. Przeglądałam jeden z programów rozłożonych na stole, z którego dowiaduję się, że nauka w zakładzie nazywa się „rocznym kursem przysposobienia pań domu”. Ze celem kursu jest „podniesienie poziomu życia rodzinnego przez wychowywanie dziewcząt na wzorowe żony i matki, na umiejętne, oszczędne, swych obowiązków świadome panie domu”. Zatem — nie ma to być zwykły kurs nauki gospodarstwa domowego, lecz poprostu „szkoła życia”. Wiek wychowania wynosi najmniej 17 lat. Powinny one mieć wykształcenie conajmniej 6 klas szkoły średniej i zdrowie i siły potrzebne do zajęć gospodarskich, oraz odpowiednie polecenie (proboszcza lub innej znanej osoby). Nauka trwa od 1 września do 1 lipca.

Przerzucając karty programu, dowiaduję się, że obejmuje on przedmioty praktyczne, jak naukę porządków domowych według zasad naukowej organizacji pracy z uwzględnieniem nowoczesnych udogodnień i przyrządów; pranie i prasowanie; krój, szycie, cerowanie i roboty ręczne; gotowanie według zasad dietetyki; zapasy zimowe i przetwórstwo. Następnie jako przedmioty teoretyczne wylicza się religię, celem „utwierdzenia zasad wiary katolickiej i życia chrześcijańskiego w duchu Kościoła i rozbudzenie potrzeby stałego pogłębiania studjów religijnych” — naukę społeczną, mającą „przygotować kobiety do obowiązków społecznych w rodzinie, kraju, przy pracy zawodowej, oraz w organizacjach charytatywnych i oświatowo-wychowawczych”; pedagogikę, „mającą za cel samowychowywanie i przygotowanie do życia w

rodzinie i świecie, do obowiązków matki i wychowawczyni”; domoznawstwo, czyli organizacja pracy w gospodarstwie domowym, wzorowe mieszkanie średnio zamożnej rodziny i estetyka życia codziennego; chemja gospodarza i towaroznawstwo; rachunkowość domowa, czyli umiejętność ułożenia budżetu w ramach życia codziennego; higiena, obejmująca także zasady pielęgnowania noworodka, niemowlęcia i chorych domowników; śpiew, czytanie, które ma wprowadzić do samodzielnej pracy umysłowej i rozbudzić zamiłowanie do poważnej lektury — a służy ku temu bogato wyposażona biblioteka szkolna, z której uczennice dobierają książki według własnego upodobania, raz na miesiąc zdając sprawę z tego, co przeczytały.

Zakład dba zarówno o zdrowie fizyczne jak o zdrowie moralne swych wychowanki. Nad zdrowiem ich czuwają lekarz i higienistka. Dwie godziny po południu przeznaczone są na przechadzkę, gry lub sporty, a zimą na narty i saneczki. W lecie przeznaczony jest 1 dzień na wycieczkę w góry.

Ograniczona liczba uczennic — nie przyjmuje się ponad 120, jakkolwiek zgłoszeń jest około 300 (jak dowiedziałam się trochę później) — pozwala na wychowanie indywidualne. Regulamin „zabezpiecza korzystanie z nauki, wdraża do karności, porządku, obowiązkowości”. Cała atmosfera szkoły zmierza do tego, by pogłębiać w wychowankach życie religijne i narodowe w myśl hasła Założycielki, Generałowej Zamoyskiej „Służyć Bogu, służyć Ojczyźnie; służyć Ojczyźnie, służyć Bogu”.

Byłam jeszcze cała zajęta i przejęta czytaniem, żalując przytem mocno, że życie mnie samej nie poprowadziło w progi tego

domu — kiedy weszła przełożona. Dziwnie pasowała do całej atmosfery tego saloniku, ze swą miłą twarzą o czeststych rumieńcach pod białymi włosami i o dobrych piwnych oczach i z tą całą drobną postacią w czarnej sukni.

Dużo jest dziś, jak wiadomo, kobiet, wychodzących za mąż, bez elementarnych wiadomości o prowadzeniu domu. Takie panie domu przyjmuje zakład na krótsze przeszkolenie, uwzględniając, że nie mogą one poświęcić roku całego na naukę gospodarstwa.

Co do metod wychowawczych pragnę podnieść jedno, na co nie wszystkie zakłady wychowawcze się zdobywają. Mianowicie, nie zmusza się wychowanki do praktyk religijnych. Lecz cała atmosfera domu jest tego rodzaju, że wkrótce same zapragną praktykować. Do tego przyczyniają się bardzo coroczne rekolekcje.

Korespondencje uczennic nie kontroluje się, o ile listy, oddane na pocztę, zaadresowane są do osób, których listę rodzice przedtem zaaprobowali.

Powieści niema w bibliotece. Uczennice mają wszak wprawdzie się przez lekturę do samodzielnej pracy umysłowej. Czytania dla rozrywki było przedtem dosyć — a poważnych powieści znajdują później w życiu poddostatkiem.

Wkońcu poprosiłam jeszcze o książki, napisane przez panią generałową Zamoyską. Otrzymałam śliczne dziełko „o pracy”, „o miłości ojczyzny” i obszerniejszą nieco książkę „o wychowaniu”.

Szczęśliwa, że o kilka cennych dzieł wzbogacam swą bibliotekę, opuściłam tę ważną placówkę na polu wychowania kobiety polskiej.

M. N.

Tygodniowy przegląd polityki zagranicznej.

Ekonomiści całego świata, jak sępy krążą wokół jednego pytania: Czy szczytowy punkt kryzysu gospodarczego został osiągnięty? — Są przekonani, że gdy nie będzie mogło być gorzej — będzie lepiej, bo życie w miejscu stać nie potrafi. Politycy patrzą przez bar-dziej ciemne okulary. Nie widzą jeszcze szczytowego punktu w straszliwym i powszechnym kryzysie zaufania.

Za wyjątkiem jednej Francji bilanse banków emisyjnych, te prawdziwe barometry zaufania, wskazują na burzę. Fala panicznego strachu, biorąc początek z Berlina, rozlewa się coraz szerzej i nie napotyka na opór. Społeczeństwa są zmęczone, wyczerpane kryzysem gospodarczym, pozbawione soków żywotnych przez śrubę podatkową. Ludzie mają dość „wielkiej” polityki. Pragną stabilizacji, stabilizacji i jeszcze raz stabilizacji. Niech to, co jest, takim zostanie. Miraż zysku ich nie pociąga. Boją się tylko strat, bo tracą bez przerwy.

Bankier, obracający cudziemi pieniędzmi pogłębia przesilenie.

Anglja jest organizmem śmiertelnie chorym. Politycznie jest podobna do kopuły wspartej na filarach, które są cieniem dawnej mocy i świetności. Czy to są Indie, czy Egipt, czy Irlandja, czy Palestyna, czy zupełnie uniezależnione dominja — wszyscy wiedzą, że nie stanowią one podpory dla swej metropolji. Pod względem gospodarczym jest jeszcze gorzej. Dwa i pół miliona bezrobotnych, niepomiernie wysokie płace, przestarzała i nieruchliwa organizacja przemysłu i korona wszystkiego — funt szterling o wyśrubowanym kursie zewnętrzny i niesłychanie słabej sile kupna na wewnątrz.

Choć przyrost kapitału jest zjadany przez armję bezrobotnych, City (centrum Londynu) bawi się nadal w bankiera świata za pieniądze, pożyczane we Francji. Jedne źródła twierdzą, że w Anglii jest ulokowanych kapitałów francuskich na 150 milionów funtów, natomiast organ p. Mac Donalda „Daily Herald” podaje, że suma ich wynosi 210 milionów funtów, tj. 9 miliardów złotych.

Mussolini w roli rzecznika.

Mussolini był do niedawna czynnikiem niepokoju w Europie. Wygłaszał poetyckie pochwały na cześć armat i karabinów, wykiwał się z Francją o pancerniki, na których zbudowanie nie miał pieniędzy; flirtował z bolszewikami i hitlerowcami, restaurował monarchję Habsburgów na Węgrzech i w Austrii, sprzymierzał się z Bułgarią, słowem organizował, jakśmy to swego czasu nazwali, trójprzymierze niepokoju społecznego i front niezadowolonych z traktatów pokoju.

Po dłuższym okresie, w czasie którego polityka zagraniczna Włoch niemal przycichła, rejestrujemy w tygodniu ubiegłym trzy charakterystyczne wypadki: Pierwszy — to odezwanie się rzecznika włoskiego przed trybunałem haskim, który stwierdził, że unja celna niemiecko - austriacka — to casus belli — powód do wojny. Oświadczeniem tem Scialoja przeciwstawił Włochy niemieckim zamierzeniom światoburczym z siłą, której możnaby się spodziewać tylko od „Francji”.

Drugim wypadkiem jest ujawnienie zabiegów węgierskich o pożyczkę w kwocie 7 milionów funtów. Pożyczka ta ma charakter wybitnie polityczny. Według „Populaire” Francja miała początkowo pokryć tylko 40% sumy. Angielski „Daily Express” twierdzi, że Paryż przejmie całość (około 290 milion. zł) i daje wiadomości tytuł: „Francja kupuje Węgry”, ponieważ naddunajskie królestwo bez króla zobowiązać się ma do zaniechania wrogości dla Francji, polityki. Co się stanie z wpływami Mussoliniego? — Czy Włochy widząc, jak Francja podkłada nogę ich zamiarom politycznym, nie powinny były odegrać się w Hadze, a w ostatecznym razie wstrzymać się z tak energiczną jak Scialoja pomocą dla francuskiego punktu widzenia?

Lavalowi, odjeżdżającemu do Londynu na konferencję, krzyżowano na dworcu: Tenez Vous — Trzymaj się Pan!! Mądry naród francuski odzęgnywał się tym okrzykiem od wawrzynów politycznych, za które trzeba drogo płacić. Wysuwał w ich miejsce program zachowania status quo (dosł. stan jak przedtem). Bez zdobyczy i bez strat. W imię zaufania, w imię spokoju, w imię pewności, w imię kalkulacji nie do wieczora, lecz na całe lata naprzód.

Rozhuśtane ambicje kierowników państw jeszcze tego nie rozumieją. Niby to walczą oni o idee porozumienia, współpracy, wzajemnego zaufania, rozbrojenia, a w praktyce zaprzeczają interesy ludów i interesy całej Europy dla fałszywych względów prestiżowych (powagi). Tymczasem ziemia pali się pod stopami. Co rana cały świat zadaje sobie pytanie, co będzie jutro, i nie znajduje odpowiedzi.

Ponieważ funt szterling jest za drogą walutą, pp. Keynes i Mac Kenna, obaj wybitni ekonomiści, propagują inflację. Ostatnie podwyżki dyskonta nie uratowały sytuacji i złoto dalej odpływa. Funt nie ma już statutowego pokrycia, które spadło poniżej 140 milj. funtów. W takim położeniu udaje się do Paryża o pomoc wysłannik Banku Angielskiego sir Robert Kindersley, prosi o 100 milj. dolarów i żąda jednocześnie, aby ta pożyczka nie miała charakteru pożyczki, bo... byłoby to szkodliwe dla prestiżu Anglii. Jednocześnie p. Mac Donald prawi w Berlinie dusery (słodkie słowa) Niemcom, drażniąc tem paryskiego człowieka ulicy, tego człowieka, który ze swej książeczki oszczędnościowej ma przekazać uciulane franki do Londynu, aby City mogło odgrywać w świecie przedwojenną rolę.

Kosztom pogłębiania kryzysu gospodarczego i kryzysu zaufania Anglija nie chce się pogodzić ze swą nową sytuacją. Splendor dawnych czasów uderza jej do głowy.

Trzecim momentem jest artykuł Mussoliniego w „Les Annales”, w którym rozszerza on swój niedawny wywiad, udzielony prasie po rzymskiej wizycie Stimsona, i oburcz podkreśla swe żądanie pokoju i dziesięcioletniej stabilizacji stosunków europejskich na zasadzie obecnego stanu rzeczy.

Zamiast Mussoliniego - wilka, mamy Mussoliniego - baranka? Co go skłoniło

do tak gwałtownej zmiany dekoracji? W tym wypadku znów omne trinum perfectum (najlepsze są trzy rzeczy): 1) Przesilenie gospodarcze, 2) Bomby tajnej organizacji terrorystycznej, które wybuchają kolejno w każdym większym

Niemcy sterują ku katastrofie.

Niemiecka demokracja pojmuje położenie doskonale. W czasie wizyty Mac Donalda i Hendersona „Berliner Tageblatt” nie zawahał się powiedzieć, że francuski palec ma dla Niemiec większe znaczenie niż cała dłoń Anglii. Ale nacjonaliści, którzy kryją sobą zamiary ciężkiego przemysłu idą ku przepaści całą parą.

Pod hasłami „narodowej samopomocy” przemysł dąży do przerzucenia kosztów kryzysu na barki robotników i banków. Pierwsi zapłacą obniżką płac roboczych o 20%, drugie — stratą na kredytach w razie inflacji. Trudno sobie wyobrazić, aby Brüning tej jasnej gry nie rozumiał. Tylko, co ma zrobić? — Sam opiera się o Hindenburga, dla którego francuska pożyczka — to trzecia Marna. W rządzie ma Treviranusa, a w kraju Hitlera i Hugenberga. Za Brüningiem stoi osłabiona socjaldemokracja i bezwplywowe koła mieszczańskie. Wydaje więc dekret za dekretem, drukuje pakiety nowych marek i nie może posunąć naprzód rokowań z Francją w imię dumy narodowej zbankrutowanych Niemiec.

Dookoła p. Skrzyńskiego i głuchoniemej polityki M. S. Z-tu.

B. min. Skrzyński, atakując głuchoniemą politykę naszego Min. Spraw Zagr. wsadził kij w mrowisko. Zyskaliśmy na razie tyle, że ul. Wierzbowa tłumaczy swe stanowisko na lamach prasy prorządowej. Notujemy poniżej dwa głosy „Expressu porannego” i tygodnika „Prawda”.

W artykule, socyście zatytułowanym „Ex-minister Skrzyński w roli zięgo doradcy”, „Express” uważa, że Polska nie ma najmniejszych podstaw do czynnej polityki. „Ale co Polska ma tu do powiedzenia?” — pyta pismo. — Czy Niemcy są nam winni miljardy? Czy miljardy złotych są zaangażowane w Niemczech? Więc w imię czego mamy się pchać do łoża bankruta? Służyć radą — podjąć się roli medjatora, ba nawet dyrygenta? — Śmieszne rzeczy, Polska odgrywałaby rolę komicznego intruza...”

„Prawda” również nie wie, „o czym będzie mówił w Paryżu p. Chlapowski z Hoeschem, albo poseł polski w Berlinie z Curtiusem” i stawia sprawę, że „z treści artykułu Skrzyńskiego wyni-

mieście włoskim, 3) zatarg z Watykanem, który osłabił siły faszyzmu.

Trudno dziś przesądzać, czy zwrot w polityce Mussoliniego będzie istotnym. Ale jeżeli takim będzie, dyktator Włoch okaże wielkie zrozumienie obecnym stosunków. Tylko dziesięć lat najmniej zupełnego spokoju, taka „dłsiatletka” polityczna może uratować naszą część świata.

Jeżeli ten stan rzeczy potrwa dłużej, jeżeli przemysł narzuci obniżenie płac i jednocześnie podwyżkę cen jako skutek inflacji, porządek społeczny w Niemczech będzie musiał się załamać. Jest faktem, że w tym przewrocie najwięcej szans miałaby prawica. Przynajmniej na początku. Co się później stanie, gdy Niemcy wpadną w inflację i stracą resztę zaufania zagranicy, a, co za tem idzie, również i kapitały zagraniczne, warunkujące sobą ruch niemieckiej maszyny przemysłowej — trudno sobie dziś wyobrazić. W każdym razie trzeba by przypuścić, że niemiecka prawica nie wyszłaby z tych odmetów z honorem. Miałoby to dużo dobrych stron dla sąsiadów Niemiec. Gdy się u nas mówi o niemieckim kryzysie trzeba pamiętać, że ten medal ma dla Polski dwie strony: na jednej są straty gospodarcze, niewielkie, ale których zaprzeczać nie można, a na drugiej poważne zyski polityczne pod postacią osłabienia niemieckiego ducha odwetu i bardzo możliwego zgrania się niemieckiego nacjonalizmu do ostatniego szeląga.

kałoby raczej, że polska polityka zagraniczna grzeszy nietyle nieobecnością na scenie ile grą niesamodzielnością i „że gdyby u steru polskiej polityki zagranicznej stał p. Skrzyński, robiłby to samo, co robi dziś p. Zaleski”.

Błędem popełnionym przez Skrzyńskiego było to, że w artykule mówiąc o aktywności, nie wskazał w jakim wypadku powinna się była okazać. To też cała dyskusja prasowa zesłała na manowce, na ogólniki, w świetle których nasze MSZ wygląda nawet poprawnie. Jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, że min. Zaleski nie miał pogo jechać np. do Londynu, ale — będziemy się przytem upierać — co go skłoniło do przemilczenia radjowej mowy Brüninga, pełnej pokojowych akcentów? Czy nie trzeba było na nią odpowiedzieć? — Tego jednego chociażby faktu nie wymaże najbardziej energiczna obrona pism prorządowych. Polska powinna i mogła prowadzić politykę aktywną. Jaką? — Postaramy się to odpowiedzieć w osobnym artykule.

St. Równicki.

Wszystko zależy od polityki.

Ocena sytuacji gospodarczej przez Instytut badania konjunktur.

Instytut badania konjunktur gospodarczych i cen w następujący sposób charakteryzuje obecną sytuację gospodarczą:

Płynność gospodarstwa społecznego nie uległa polepszeniu, jakkolwiek ilość protestów wekslowych naogół się obniżyła (z 13,0 proc. w maju do 11,4 proc. w czerwcu, w Banku Polskim z 4,75 proc. do 4,44 proc.), co jednak prawdopodobnie wyjaśnia się staranniejszą selekcją materiału wekslowego oraz wzrostem ilości weksli prolongowanych.

Rozmiary produkcji naogół pozostały bez zmiany. Wprawdzie produkcja dóbr wytwórczych powiększyła się (z 91,5 do 94,7), lecz pochodzi to jedynie ze wzrostu ruchu budowlanego i galezi z nim związanych. Wzrost ruchu budowlanego tłumaczy się głównie przesunięciem sezonu: stosunkowo mniejsza działalność w sezonie zimowym wyrównywała wzmocniona produkcja latem. Nie ulega jednak wątpliwości, iż obecny niski poziom cen materiałów budowlanych wpływa pobudzająco na budownictwo mieszkaniowe.

Produkcja dóbr spożycia obniżyła się (z 95,9 w maju do 95,1 w czerwcu), lecz zniżka posiada raczej charakter przypadkowy (zawieszenie pracy przez pewien duży zakład przemysłowy, z przyczyn raczej pozakonjunkturalnych). Jedynie w przemyśle

poligraficznym nastąpił spadek produkcji, natomiast w przemyśle włókienniczym, skórzanym i papierniczym notuje się pewien wzrost wytwarzania. W zakresie towarów włókienniczych i obuwia duże znaczenie dla utrzymania stosunkowo znacznego zbytu, mimo spadku płac, posiada niski poziom cen wyrobów gotowych oraz uprzednie nagromadzenie niewykorzystanego zapotrzebowania w okresie obniżających się cen. Niemniej spadek płac odbił się na przemysłach konsumcyjnych ujemnie i raczej należy oczekiwać dalszego wpływu tego czynnika. Ewentualne korzystne ceny zbóż działać mogą na wzrost zakupów w sezonie jesiennym. Naogół zatrzymanie się zniżkowej tendencji cen, stosunkowo małe zapasy, mimo pewnego obniżania się przywozu gotowych wyrobów z zagranicy, świadczą o tem, że przystosowanie się rozmiarów produkcji do spożycia w pewnym stopniu nastąpiło. Jednocześnie jednak ze zmniejszeniem produkcji odbywał się proces kurczenia spożycia skutkiem redukcji płac i liczby robotników.

Na wsi daje się zauważyć pewne niewielkie odprężenie sytuacji finansowej, co się wyraża spadkiem protestów weksli rolniczych. Stan zasiewów zbóż chlebowych uległ w ciągu czerwca dalszej poprawie. Spodziewane zbiory będą jednak mniejsze od

zeszłorocznych, w związku z czem należy oczekiwać, że w przyszłym roku gospodarczym uniezależnienie się cen zbóż w Polsce od poziomu światowego nastąpi wcześniej niż w czasie ostatniej kampanji. Wobec rozszerzenia akcji kredytów zastawowych i zakupów interwencyjnych, większy spadek cen w okresie późniejszym wydaje się wątpliwy. Rynek produktów hodowlanych nie wykazuje poważniejszych zmian, z wyjątkiem ponadsezonowego wzrostu cen na trzodę chlewną.

Kryzys zaufania trwał w dalszym ciągu, sycony wypadkami w Niemczech i w Austrii. Naogół jednak wpływ paniki niemieckiej był stosunkowo nieznaczny. Ucieczka kapitałów była raczej niewielka. Kursy akcji przemysłowych na giełdzie warszawskiej nie obniżyły się w lipcu w porównaniu z poprzednim miesiącem. Na początku bieżącego miesiąca można zauważyć powrotną falę kapitałów, wycofywanych w okresie paniki.

Przewidywanie dalszego rozwoju, wobec niemal decydującego wpływu na konjunkturę wypadków politycznych o charakterze międzynarodowym, jest niezmiernie trudne. W każdym razie układ stosunków gospodarczych w najbliższej przyszłości w przeważającej mierze zależeć będzie od układu stosunków politycznych.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Z Torunia.

Nawet w więzieniu kradł.

Koźmin. Antoni Szalata ze Staniewa, opuszczając po odciernieniu kary za kradzież więzienie przy sądzie grodzkim w Koźminie, skradł z pracowni więziennej skórę do reperacji obuwi.

Długo jednak nie cieszył się niepoprawny złodziej łupem. Ujęty przez policję, osiadł Szalata ponownie za kratami, klnąc co się zmieści niestałość kobieca.

O kradzieży skóry powiadomiła bowiem policję dawna znajoma niepoprawnego więźnia.

Kasiarze na probostwie.

Środa. W Grodziszczku (pow. Środa) do mieszkanka ks. prob. Karola Zwaka wtargnęli przez otwarte okno nieznani opryski, Złoczyńcy otworzyli kluczkami ogniotrwałą kasę i stał wydołali starożytny kielich. Z biblioteki ks. Zwaka złoczyńcy zrabowali 70 złotych. Podejrzane szmery zbudziły ks. proboszcza, który spłoszył złoczyńców. Złodzieje zabrali jedynie 70 zł i zbiegli pod osłoną nocy, strzelając na postrach.

Kradzieże na polach.

Kępno. W pow. kępińskim dokonano kilka kradzieży na polach, a mianowicie: Daszkiewiczowi w Olszowie wymłócono na polu 2 1/4 ctr. żyta oraz ścięto w kłosach 2 worki żyta. Pełtoldowi wymłócono 15 ctr. żyta.

Podczas dochodzeń sprawcą obu kradzieży wykryto i to niejakiemu J. z Kępna, któremu odebrano 7 ctr. żyta i przeszło 2 1/2 ctr. pszenicy.

Józefowi Rybakowi w Podzamczu wykopano 1 rząd kartolli.

Fordon.

Oscibiste. Mistrz piekarski p. Stanisław Modrakowski obchodził 30-lecie samodzielności. Jako dzielnemu działaczowi na niwie narodowej i gospodarczej „Szczęść Boże” w dalszej pracy. Wycieczka. Tow. gimn. Sokół Fordon urządził w niedzielę, 2. bm. wycieczkę krajoznawczą do Ciechocinka. Wyjazd autobusami o godz. 6-ej rano.

Sprawie służ. Ćwiczenia robótek ręcznych Stow. Młodych Polek, odbywają się w każdy czwartek o godz. 19,30 w salce parafjalnej.

Bezrobocie. W ostatnią sobotę otrzymała wypowiedzenie reszta robotników we firmie Lasgo i przypuszczalnie z dniem 8 sierpnia tartak całkowicie stanie.

Murowana Goślina.

Jarmark. Jarmark ogólny naznaczony na dzień 13 sierpnia 1931 roku nie odbędzie się.

Nowa placówka Tow. Powst. W lokalu p. Żurka w Murowanej Goślinie odbyło się zebranie organizacyjne. Obradom przewodniczył p. Klainert. Na sekretarza poproszono p. Nowaka a na ławników pp.: Kamińskiego i Karpińskiego. Referat organizacyjny wygłosił p. Stan. Ulatowski z Obornik. Zarząd wybrano w składzie: prezes Zygmunt Rakocy, wiceprezes Fr. Karpiński, skarbnik Kazimierz Klainert, sekretarz Kazimierz Nowak, komendant p. Haławski, radni pp.: Wojciech Wysocki i Józef Kamiński. Na członków zapisało się 37 osób.

Nakło.

Nieszczęśliwy wypadek. Podczas koszenia zboża jeden z kosiarzy w majątności Modrakowo wskutek nieuwagi uciał kosą wiążącą snopy robotnicy Balcerównie prawą rękę koło przegubia. Nieszczęśliwą ofiarę wypadku przewieziono do szpitala w Wyrzysku.

Strachliwy radioamator. Niej. p. D. zamieszkały w Potulicach zakupił sobie radjodbiornik. Bojąc się jednak w czasie burzy żeby piorun nie uderzył w niego stałe wystawiał go do ogrodu i nakrywał parasolem. Spostrzegł to amator cudzej własności i usiłował skraść, zauważony jednak zbiegł. Obecnie p. D. sprzedaje odbiornik, gdyż z nim wszędzie jest niebezpiecznie.

Zebranie właścicieli domów i nieruchomości odbędzie się w sobotę, 1. bm. o godz. 20 w Strzelnicy.

Z miasta. Miasto Nakło liczące przeszło 10 tysięcy mieszkańców osiągnęło w tym roku niebywałą liczbę zarejestrowanych bezrobotnych gdyż 1050. Dzięki umiejętnej gospodarce miasta z p. burmistrzem Bobowskim na czele prawie wszyscy bezrobotni otrzymują bądź to zasiłek bądź też wsparcie w postaci chleba i innych środków służących do utrzymania, samego chleba wydaje się bezrobotnym za 1200 zł tygodniowo. Dla dzieci otwarto półkolonie w Strzelnicy w której jest przeszło 110 dzieci, otrzymujących drugie śniadanie i podwieczorek bezpłatnie. Mimo że wpływy miasta z każdym dniem maleją, z podatkami coraz gorzej, gazu i prądu nie płacą, stara się miasto o bezrobotnych. Ruch budowlany ustął zupełnie, cukrownia zwolniła większą ilość robotników, za-

trzymując kilkudziesięciu, kampanja trwa tylko 4 tygodnie. Możliwym jest, że w przyszłym roku ożywi się jakoś ruch, wojskowość bowiem zaakceptowała budowę koszar, których budowa rozpocznie się z przyszłym rokiem. W każdym razie obiekt 3-miljonowy trochę ożywi miasto, tylko Bank Gospodarstwa Krajowego jeszcze się targuje z udzieleniem pożyczki. Garnizon w Nakle powinien być zwłaszcza, że na całym pograniczu bliskim aż pod Chojnice nie ma nigdzie garnizonu. Oby tylko p. burmistrz Bobowski nie poprzestał w walce dalszej nad podniesieniem i rozwojem grodu Kraińskiego.

Inowrocław.

Program obchodu 10-lecia placówki Związku Hallerczyków. Jak już donosiliśmy, odbędzie się w niedzielę, 2. bm. w stolicy Kujaw uroczysty obchód 10-lecia placówki inowrocławskiej Związku Hallerczyków, połączony z dorocznym walnym zjazdem Chorągwi pomorskiej i złotem drużyn błękitnych. Na uroczystość przybędzie w sobotę o godz. 8,30 wiecz. samochodem z Gorzuchowa gen. broni J. Haller. Około szkoły powsz. św. Wojciecha, generał Haller przesiądzie się do powozu i uda się na walne zebranie delegatów placówek Chorągwi Pomorskiej. W niedzielę zbierają się drużyny błękitne w „Ogrodzie Wiedeńskim” skąd wymarszują na Rynek, gdzie również zbiorą się miejscowe towarzystwa i delegacje. Przyjazd gen. Hallera, raport i przejście ze swiątą przed frontem, poczem odbędzie się o godz. 9,30 uroczyste nabożeństwo w kościele farnym. Z nabożeństwa uda się pochód przed Magistrat gdzie odbierać będzie defiladę gen. Haller w otoczeniu przedstawicieli władz i obywatelstwa. Następnie odbędzie się akademja w czasie której udekoruje gen. Haller mieczami hallerowskimi kilku zasłużonych dla organizacji. W czasie akademji wygłosi przemówienie pułk. Modelski, prezes zarządu głównego. Następnie obiad, poczem wymarsz na Strzelnicę, gdzie odbędzie się strzelanie z sztucerów i małokalibrowej broni.

Tłum chciał pobić niehumanitarną macochę

Poznań. W Poznaniu zebrał się na ul. Żydowskiej znaczny tłum ludzi, który usiłował dokonano samosądu na żonie lokatora domu pod nr. 27, niejaki K.

Tłum zjścia było podobno niehumanitarnie pobite przez K. 18-letniej pasierbicy Heleny K. Oburzeni tym niesłychanym postępkiem sąsiedzi oraz przechodnie usiłowali wtargnąć do mieszkania i dokonać samosądu nad macochą.

Śmierć dwojga dzieci pod autobusem.

Śłupca. Trzy dziewczynki, idąc ul. Poznańską w stronę Strzałkowa, nagle przy zbiegu ulic Paderewskiego i Poznańskiej dostały się pod autobus, kursujący na linii Gniezno—Witkowo—Strzałkowo—Śłupca. Samochód ten, należący do p. Wawrzyna Stawniaka ze Strzałkowa, prowadzony przez szofera Ignacego Srokę, wracał do Gniezna. Kierowca chciał zahamować, lecz

Ponieważ nieszczęśliwa dziewczyna była dołkliwie pobita, zawezwano do niej pogotowie ratunkowe. Wobec niepuszczenia lekarza przez rodziców do mieszkania, był ten zmuszony przybyć powtórnie w asyście policji.

Pobita przez macochę Helena K. pracuje jako ekspedjentka w jednym ze składów obuwi przy Starym Rynku.

prawdopodobnie z winy kiepskiego działania hamulca nie mógł zatrzymać autobusu, tembardziej, że było to z górki. Dwie dziewczynki, córki Jana Frydrycha ze Śłupcy: Stanisława lat 3 1/2 oraz Helena, lat 2, dostały się pod auto, ponosząc śmierć na miejscu, a trzecia uciekła w ostatniej chwili.

Sierpniowe jarmarki na Pomorzu i w Poznańskim.

Województwo Poznańskie.

3 sierpnia br. Nowemiasto: koński, bydłęcy.
4 sierpnia br. Fordon: ogólny. Gębice: ogólny. Jaraczewo: ogólny. Krobica: ogólny. Lwówek: koński, bydłęcy. Łabiszyn: ogólny. Łobżenica: koński, bydłęcy. Oborniki: ogólny. Strzelno: ogólny. Wielichowo: ogólny.
5 sierpnia br. Dobrzyca: ogólny. Inowrocław: koński, bydłęcy. Ostroróg: ogólny. Rawicz: ogólny. Szubin: ogólny. Witkowo: ogólny.
6 sierpnia br. Czarniejewo: ogólny. Ołobok: ogólny. Solec Kujawski: ogólny. Swarzędz: ogólny. Wągrowiec: koński, bydłęcy. Żnin: koński, bydłęcy.
10 sierpnia br. Rostarzewo: ogólny.
11 sierpnia br. Chodzież: koński, bydłęcy. Kobylin: ogólny. Książ: koński, bydłęcy. Międzybóże: koński, bydłęcy. Miksztat: ogólny. Rakoniewice: ogólny. Trzemeszno: ogólny. Września: koński, bydłęcy. Zaniemyśl: ogólny. Żerków: ogólny.
12 sierpnia br. Borek: ogólny. Sulmierzyce: ogólny. Szamotuły: ogólny. Wieleń: ogólny.
13 sierpnia br. Barcin: ogólny. Dolsk: ogólny. Kopanica: ogólny. Kościan: ogólny. Koźmin: ogólny. Murowana Goślina: ogólny. Nowawieś Wielka: ogólny. Raszków: ogólny. Szamocin: koński, bydłęcy.
17 sierpnia br. Gniezno: koński. Kobylągóra: ogólny.

18 sierpnia br. Czempin: ogólny. Dąbrowa Biskupia: ogólny. Gniezno koński. Kłecko: ogólny. Krotoszyn: koński, bydłęcy. Rogoźno: ogólny. Sarnowa: ogólny. Wolsztyn: koński, bydłęcy.

19 sierpnia br. Gniezno: koński, bydłęcy. Obrzycko: koński, bydłęcy. Piaski: ogólny. Pobiedziska: ogólny. Strzałkowo: ogólny.

20 sierpnia br. Gąsawa: ogólny. Koronowo: ogólny. Mogilno: koński, bydłęcy. Mosina: ogólny. Opalenica: ogólny. Skoki: ogólny. Stęszew: ogólny.

21 sierpnia br. Jutrosin: ogólny.
22 sierpnia br. Osieczno: ogólny.
25 sierpnia br. Bydgoszcz: koński, bydłęcy. Bnin: ogólny. Czarnków: koński, bydłęcy. Kępno: ogólny. Miejska Górka: ogólny. Ostrów: ogólny.
26 sierpnia br. Ryczywół: ogólny.
27 sierpnia br. Gostyń: ogólny.

Województwo Pomorskie.

3 sierpnia br. Świecie: koński, bydłęcy.
4 sierpnia br. Skarszewy: pow. Kościerzyna: koński. Skórcz, pow. Starogard: koński, bydłęcy. Wąbrzeźno: koński, bydłęcy.
5 sierpnia br. Lubawa: koński, bydłęcy.
6 sierpnia br. Toruń-miasto: koński, bydłęcy. Wejherowo, pow. Morski: koński, bydłęcy. Zblewo, pow. Starogard: koński, bydłęcy.

Dyżur aptek. Do 5 sierpnia dyżuruje apteka „Pod Orlem”, Rynek Staromiejski.

TEATR TORUŃSKI.

W sobotę, 1. bm. o godz. 20 premiera pięknej sztuki Pertwee'a „Gentleman” (Indyjska noc). Tyt. rolę kreuje dyr. Benda obok pp. Wiesławskiej, Kopczyńskiej, Małkowskiej, Brodzikowskiego, Lenczewskiego, Jejdeg.

W niedzielę, 2 sierpnia br. o godz. 16 (ceny znizone) pożegnalne przedstawienie „Czar walca”, wieczorem „Gentleman”.

Pomocy! Policja! Zamieszkały w Toruniu przy ul. Mostowej 21 dr. Leitgeber Zdzisław otworzył okno i zaczął zwać pomocy policji. Po zbadaniu sprawy okazało się, że dr. Leitgeber robi wrażenie człowieka umysłowo chorego. Broń palną, którą posiadał odebrano i złożono w komisariacie.

Z okna I. piętra. Z okna I. piętra domu przy ul. Król. Jadwigi wypadła 8-letnia Wojciechowska, która doznała złamania lewej ręki i lewej nogi. Ofiarę nieszczęśliwego wypadku przewieziono natychmiast do lecznicy miejskiej, gdzie udzielono jej opieki lekarskiej.

Ruch w porcie rzeczny w Toruniu. Do Torunia przybył parostatek „Koliątaj” z dwoma tankami z melasą i kopalniakami do Gdańska,

Lewandowski gniewa się na swego „współpracownika”.

Aresztowani sprawcy morderstwa, dokonanego na osobie Mety Pohl, właścicielki składu starzyzny przy ul. Kopernika w Toruniu, Stefan Lewandowski i Roman Konarski zostali przekazani sędziemu śledczemu przy sądzie okręgowym.

Wszystko wykazuje na to, że morderstwa dokonał zawodowy złodziej Lewandowski, który poprzednio już grasował na terenie miasta Torunia, dokonując szeregu kradzieży mieszkani-

oraz parostatek „Minister Lubecki” z czterema berlinkami z Gdańska do Warszawy. Żegluga na Wiśle jest bardzo utrudniona, gdyż ostatnie upały spowodowały znaczne obniżenie się poziomu wody.

10-lecie W. C. Z. S. Gryfu. Wojskowo-cywilne zrzeszenie sportowe „Gryf” w Toruniu z okazji 10-lecia swego istnienia urządził w dn. od 2 do 9 sierpnia br. wielki tydzień sportowy. W niedzielę, 2 sierpnia o godz. 12 nastąpi otwarcie własnych kortów tenisowych przy ul. Wola Zamkowa, zaś o godz. 17 zawody w piłkę nożną pomiędzy K. S. Wartą (Poznań) i Gryfem na stadionie wojskowym. W sobotę, 8 sierpnia o godz. 20 odbędzie się w sali ogrodu „Wenecja” (dawniej Park Wiktorja) zawody bokserskie K. S. Goplanja (Inowrocław) — Gryf. W niedzielę, 9 sierpnia br. odbędzie się o godzinie 9,45 zbiórka towarzystw na Rynku Staromiejskim, o godz. 10,30 uroczyste nabożeństwo w kościele garnizonowym, o g. 11,30, odmarsz na akademję, o godz. 12 akademja w sali Dworu Artusa, na którą złoży się występy chóru garnizonowego, zaś o godz. 15 odbędzie się w sali Parku Cegielni festyn ogrodowy. Uroczystość zakończy zawody w piłkę nożną „Gedanja” (Gdańsk) a Gryfem oraz dancing w sali parku Cegielnia.

wych. Przemawia również za ten fakt, że Lewandowski zmywał w Wiśle ślady krwi na płaszczu, do czego sam się zresztą przyznał. Również nóż, którym dokonane zostało morderstwo, noszący ślady krwi na otrzu, jest własnością Lewandowskiego.

Przyprowadzony do sędziego śledczego Lewandowski celem skonfrontowania go z Konarskim odpowiedział swemu „współpracownikowi” Konarskiemu: „Powinieneś być kartofle strugać, a nie wybierać się na robotę”. Spudłowałeś szczeniaku. Nie bój się! Ja cię wybiele! I tak mnie czeka stryczek. Dostaniesz ze 7 lat. Ja, gdyby miano mi dać dożywocie, to sam będę prosił o stryczek. Powiedz tylko, że ty ukryłeś nóż”.

Na te słowa odpowiedział Konarski: „To, co powiedziałem jest prawda. To jest święte i nic nie zmienię”.

Akta sprawy przekazano prokuratorowi, zaś morderców osadzono w okrągłaku.

WIELEŃ nad Notecią. Jarmark. W środę 12. bm. odbędzie się w mieście Wieleniu nad Notecią jarmark kramny oraz na konie, bydło, produkty rolnicze i t. p.

OBORNIKI. 35-lecie Sokoła. W niedzielę 2 sierpnia br. Tow. gimn. Sokół w Obornikach obchodzić będzie 35-lecie swego istnienia. Program imprezy przewiduje wymarsz do kościoła na nabożeństwo, uroczystą akademję oraz zabawę letnią, połączoną z różnymi niespodziankami.

Posiedzenie sejmiku powiatowego odbędzie się we wtorek, 11 bm. o godz. 10 przed poł. w sali posiedzeń wydziału powiatowego w Obornikach.

7 sierpnia br. Grudziądz miasto: koński, bydłęcy. Lidzbark, pow. Brodnica: koński, bydłęcy.

11 sierpnia br. Bukowiec, pow. Świecie: koński, bydłęcy, kramarski. Działdowo: koński, bydłęcy, kramarski. Lipusz, pow. Kościerzyna: koński, bydłęcy. Nieżywiec, pow. Brodnica: koński, bydłęcy. Więcbork, pow. Sepólno: koński, bydłęcy.

12 sierpnia br. Kartuzy: świński. Konarzyby: koński, bydłęcy, kramarski. Nowemiasto, pow. Lubawa: koński, bydłęcy, kramarski. Stara Kiszewa, pow. Kościerzyna: świński.

13 sierpnia br. Łasin, pow. Grudziądz: koński, bydłęcy, kramarski.

17 sierpnia br. Osie, pow. Świecie: koński, bydłęcy.

18 sierpnia br. Borowy Młyn, pow. Chojnice: koński, bydłęcy. Jabłonowo-Zamek, pow. Brodnica: koński, bydłęcy.

19 sierpnia br. Kurzętnik, pow. Lubawa: koński, bydłęcy.

20 sierpnia br. Kamień, pow. Sepólno: koński, bydłęcy. Toruń-miasto: koński, bydłęcy.

21 sierpnia br. Grudziądz-miasto: koński, bydłęcy.

25 sierpnia br. Borzyszkowy, pow. Chojnice: koński, bydłęcy i kramarski. Tuchola: koński, bydłęcy, kramarski.

26 sierpnia br. Dziemiany, pow. Kościerzyna: koński, bydłęcy. Rybno, pow. Lubawa: koński, bydłęcy, kramarski.

27 sierpnia br. Nowe, pow. Świecie: koński, bydłęcy, kramarski.

Morderstwo, czy też samobójstwo?

Na szosie gdańskiej, znaleziono żołnierza 62 p. p. Włkp. postrzelonego w piersi. Stan jego groźny.

W nocy z 30 na 31 ub. m., zdarzył się na szosie gdańskiej, za mostem kolejowym, w pobliżu wodociągów miejskich, zagadkowy wypadek. Mianowicie, po godzinie 24 w nocy, znaleziono na szosie, czolgającego się w stronę koszar, rannego szeregowca 62 p. p. Włkp. Podobińskiego, którego odstawiono natychmiast do szpitala.

Tam stwierdzono, że Podobiński jest niebezpiecznie ranny kulą rewolwerową w okolicę serca. Ponieważ po zastosowaniu środków lekarskich, okazał się on na tyle przytomnym, że mógł odpowiadać na pytania, przeto poddano go tymczasowemu badaniu.

Zeznał on, że idąc około godziny 24 szosą, ktoś ukryty za drzewem, oddał w jego kierunku strzał, raniąc go w piersi, a gdy padł na ziemię, usłyszał jeszcze dwa następujące, jeden za drugim, strzały. Nie mając znikąd ratunku, począł się czoić na rękach i nogach, aby dostać się do koszar.

Wszczęte natychmiast dochodzenia, nie dały narazie żadnych wyników, że jednak tej nocy odbywała się w lesie obława policyjna, za różnymi podejrzanymi osobnikami, przypuszczano więc możliwość, że jakiś ukrywający się bandyta, widząc mundur, wziął żołnierza za uczestnika obławy i strzelił do niego z ukrycia, chroniąc siebie przed ujęciem.

W toku atoli dalszych dochodzeń, przeprowadzonych przez żandarmerję wojskową, znaleziono podobno w rzeczach rannego szeregowca list, z którego wynika, że usiłował on popełnić samobójstwo z miłości.

Podobiński kochał się w jakiejś dziewczynie, którą chciał poślubić, rodzice jed-

nak dziewczyny postawili warunek, że wten czas tylko oddadzą mu córkę, gdy zostanie podoficerem, inaczej musi się jej wyrzec.

Ponieważ Podobiński nie miał żadnych szans otrzymania rangi podoficera, przeto utracił wszelką nadzieję poślubienia uko-

chanej, co tak wziął do serca, że postanowił odebrać sobie życie.

Stan jego jest bardzo niebezpieczny, gdyż przyłączyła się wysoka gorączka, której prawdopodobnie nie przetrzyma.

Dalsze dochodzenia w toku.

Z sali sądowej.

Rehabilitacja p. Biskupskiego, byłego dyrektora Powiatowej Kasy Oszczędności w Bydgoszczy.

W październiku 1927 r., krótko po śmierci ś. p. starosty Niesiołowskiego, został dyrektorem Powiatowej Kasy Oszczędności w Bydgoszczy p. Wincenty Biskupski zawieszony w urzędowaniu, ponieważ stał pod zarzutem wyrządzenia tej instytucji strat do wysokości 300 tysięcy złotych.

Opisywaliśmy sprawę tę obszernie w naszym piśmie.

Doszło do tego, że Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zasądził dyrektora Biskupskiego na jeden rok ciężkiego więzienia.

Przewód sądowy jednak nie wykazał czy i jakie straty poniosła Powiatowa Kasa Oszczędności, wskutek działalności p. Bi-

skupskiego. Także w wszczętym przez Wydział powiatowy przeciwko p. Biskupskiemu procesie cywilnym żadnych strat nie wykazano. Powiat bydgoski proces ten, z poważnymi kosztami połączony, przegrał.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu odwołał dyrektora Biskupskiego całkowicie uwzględnił, gdyż prawomocnym wyrokiem wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy uchylił i dyrektora Biskupskiego od winy i kary uwolnił.

Dyrektor Biskupski, mający kilkanaście lat służby komunalnej w magistracie i starostwie w Bydgoszczy poza sobą, znajduje się obecnie — na emeryturze.

Straszne morderstwo w Terespolu powiat świecki.

Trup nadleśniczego trzy dni leżał w pokoju. — Możliwość samobójstwa niewykluczona.

Świecie, 1. 8. (Tel. wł.) W piątek 31 ub. m. Świecie zostało zaalarmowane straszną wieścią, iż w Terespolu zamordowano nadleśniczego p. Radeckiego (możliwe jest także samobójstwo). Trupa Radeckiego znaleziono w kałuży krwi w pokoju jego mieszkania ze skronią przestrzeloną z dubeltówki. Wypadek miał się prawdopodobnie już stać w środę. Okoliczni mieszkańcy zdziwieni, iż dwa dni nie widać leśniczego, chcieli podobno do niego pójść, lecz żona jego ich nie do-

puściła, co nasuwa także pewne podejrzenia. Komisja sądowno-lekarska udała się na miejsce wypadku celem dokonania oględzin. Przy badaniu mieszkania nie znaleziono fuzji (dubeltówki), którą śp. Radecki miał w swym pokoju. Zwłoki zamordowanego będą poddane sekcji. Śp. Radecki podobno według opowiadań ludności miejscowej nie żył w zgodzie ze swą żoną. Dalszych szczegółów narazie brak.

Sledztwo w toku.

Minister rolnictwa zwiedza nasze lasy.

Bydgoszcz, 31. 7. (PAT.) W dniu dzisiejszym bawił tu p. minister roln. Janta-Polczyński, który w towarzystwie dyrektora lasów państw. w Bydgoszczy dokonał inspekcji szeregu nadleśnictw w obrębie tej dyrekcji.

Gdynia buduje dwie nowe szkoły

W Gdyni przystąpiono do budowy 2 nowych gmachów szkolnych. Powstaną szkoły powszechne jedna przy ulicy Leśnej, druga przy ulicy Witomińskiej.

— Wszystkim lokatorom pod uwagę. Ponieważ wielka liczba lokatorów wzbrania się uścić zwrotu wydatków za dostarczoną ankietę (5 gr za 2 formularze) właścicielom domów, przeto niewykupienie ankiety od właściciela domu będzie uważane za niedopełnienie obowiązku złożenia ankiety, który podlega karom, przewidzianym w § 4 rozporządzenia wojewody poznańskiego, ogłoszonym w Orędowniku miasta Bydgoszczy z dnia 15 lipca 1931 r. nr. 15.

Dalej zwraca się uwagę, że arkusz zbiorowy do ankiety wypełni gospodarz domu wzgl. prowadzący meldunki, do którego wpisuje li tylko głównego lokatora, t. j. głowę rodziny, subloka tora oraz osoby z nimi zamieszkałe, jeżeli noszą inne nazwisko. Ankieta winna być podpisana przez osobę, której dotyczy, a w razie jej niepiśmienności, wypełniający ankietę powinien to wyraźnie zaznaczyć w miejscu, przeznaczonym na podpis. Za małoletnich obowiązany jest podpisać ojciec lub matka wzgl. lokator główny lub pracodawca. W rubryce 17 podpisuje w końcu lokator główny i prowadzący meldunki.

— Otwarcie nowej placówki. Możemy się podzielić z Czytelnikami radosną nowiną. Otóż największa w Polsce fabryka żyrandoli i lamp elektrycznych A. Marciniak Sp. Akc. w Warszawie uruchamia z dniem dzisiejszym w Bydgoszczy, przy ul. Długiej 37, składnicę i wzorownie swych fabrykatów. Wielki i bogaty wybór najnowszych modeli, ceny jakich dotąd w Bydgoszczy nie było, jakoś wyrobów niedościgniona — nic nie pozostaje jak tylko pójść tam, przekonać się i kupić. Zwracamy uwagę na dzisiejsze ogłoszenie.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Konferencja zarządów filijnych i mężów zaufania w niedzielę, 2 sierpnia br., o godz. 10-tej przed południem w Strzelnicy, ul. Toruńska 175.

Wstęp mają jedynie zarządy filijne i mężowie zaufania przez swoich prezesów zapodani, za okazaniem się legitymacji członkowskiej.

Grudziądz i Toruń jedno dziecko Muzy.

Grudziądz, 31. 1. (PAT.) Miejska komisja teatralna zaproponowała magistratowi miasta Grudziądza, aby nie odnawiał kontraktu z filją ZASP'u, natomiast aby doszło do fuzji teatrów grudziądzkiego i toruńskiego. Najpoważniejszym kandydatem na dyrektora

zjednoczonych teatrów jest były dyrektor teatru lwowskiego p. Czarnowski.

(P. Czarnowski ma za sobą piękną kartę w teatrze lwowskim. Świetny organizator i dyrektor jest równocześnie wybitnym aktorem. Za wystawienie Rostanda „Orlecia“ udekorował go rząd francuski Legją honorową. Pozyskanie p. Czarnowskiego dla teatrów pomorskich byłoby wielkim krokiem w ich rozwoju. — Red.)

— Odwołanie kursowania pociągu na linii Bydgoszcz—Rynkowo. Z dn. 1 sierpnia br. odwołuje się kursowanie pociągów sezonowych na odcinku Bydgoszcz—Rynkowo i z powrotem, tj. pociąg z odjazdem z Bydgoszczy o godz. 15,20 i pociąg z przyjazdem do Bydgoszczy o godzinie 15,47.

— Powrót „siódemki“ z Rumunji. Siódma drużyna harcerska, która wyjechała w dniu 5 lipca br. na obóz nad granicę rumuńską, wraca po zwiedzeniu Tarnopola, Lwowa, Krakowa i Warszawy dziś, w sobotę o godz. 22,30 do Bydgoszczy z nowym zapasem sił żywotnych i energii do pracy.

— Nowy zarząd Związku Kawalerzystów Rezerwy. Na odbytem w dniu 28. VII, zebraniu Zw. Kaw. Rez. wybrano nowy zarząd w osobach pp.: Ciepłego - prezesa, Młodzińskiego - wiceprezesa, Zielińskiego - sekretarza, Piotrowicza - zast. sekretarza, Starszaka - skarbnika, Spychały - komedanta. Do komisji rewizyjnej weszli pp.: Surma, Bielski i Szulc.

— Z Czyżkówka. Obywatelstwo przedmieścia Czyżkówka urządza dość często zebrania, by domagać się słusznych swych praw. Jednakże magistrat i rada miejska zbywają wszystko milczeniem.

Na zebraniu zarządu T-wa Obywateli Czyżkówka w dniu 25 lipca w obecności prezesa p. Bronza postanowiono zwołać walne zebranie, na którym wysuniętych zostanie szereg bardzo ważnych spraw, niecierpiących zwłoki.

Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 2-go sierpnia o godz. 12 po nabożeństwie w miejscowej szkole. O jak najliczniejszy udział członków i wszystkich zainteresowanych, którym zależy na rozwoju dzielnicy naszej, prosi zarząd.

Raid motocyklowy
Bydgoszcz-Poznań-Bydgoszcz

o nagrodę
Nowego Kurjera
w Poznaniu

Niedziela 9 Sierpnia
1931.

Nowy zarząd Klubu Motocyklowego, Bydgoszcz.

Na nadzwyczajnym walnym zebraniu odbytem w dniu 30 lipca dokonano wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli pp. Borowski — prezes, hr. Alvensleben — wiceprezes, Roppke — sekretarz, Makowski — skarbnik, prof. Lipczyński — kapitan sportowy, Sikorski — zast. kap. sportowego.

Komisję rewizyjną tworzą: pp. Stańczyk jako przewodniczący oraz Patalas i Petrykowski jako członkowie.

Do komisji sportowej należą: pp. Bork, Bolowski, Drangelattes, Górny, Pokoim, Stańczyk, Słomiński i Pasuth.

Do baletującej pp. Petrykowski, Müller, Pasuth i Karłowski.

Sąd honorowy tworzą pp. prof. Lipczyński, Drangelattes, Alvensleben, Pokoim i Hosemann.

Szczegółowe sprawozdanie ukaże się w jednym z najbliższych numerów naszego pisma.

— Kradzież strychowa. Na strych domu przy ulicy Karpackiej 13 włamał się zapomocą rozbicia kłódki u drzwi jakiś nieznany złodziej i skradł na szkodę p. Wandy Wierzbuckiej 3 pary bucików, dwa pędzle malarskie i inne rzeczy, ogólnej wartości przeszło 50 zł.

Z ruchu Ch. D. w okręgu bydgoskim.

Zebrania Chrześcijańskiej Demokracji odbędą się:

Koło Ch. D. Sierniechek, dnia 1 sierpnia o godz. 7-iej wiecz. w lokalu p. Szlagowskiego przy ul. Fordońskiej 25.

Na powyższym zebraniu przemawiać będzie prezes okręgowy Ch. D. red. Formański.

Uprasza się o liczny udział.

HUMOR i SATYRA.

Jeszcze sobie przypomni.

— Proszę zajechać pod numer 50!
— Ulica?
— Zapomniałem nazwy. Ale w drodze może sobie przypomniemy...

Dobry przykład.

— Jak ty wyglądasz — mówi nauczycielka do małego Jasia. — Przychodzisz nieumyty do szkoły. Żebyś mi się jutro nie śmiał pokazać w szkole.

Następnego dnia cała klasa przyszła nieumyta do szkoły.

Kłopoty zięcia.

— Cyganka mi przepowiedziała, że umrę w teatrze!

— Czy pani wierzy w takie gusta?

— Ja nie, lecz mój zięć. Przynosi mi raz po razie bilety do teatru.

Takie czasy.

— Czy widziała pani to słodkie stworzenie, z którym przed chwilą tańczyłem?

— Owszem, widziałam!

— Czy może mi pani, kochana panno Zosiu, powiedzieć, kto to taki?

— Mogę — moja własna matka.

Dwa światopoglądy.

— Te mi również nie pasują! Chciałbym szerokie trzewiki!

— Szerokie fasony noszono w ubiegłym roku, proszę pana! W tym roku nosi się tylko wąskie!

— Ależ proszę pani, ja mam przecież jeszcze zeszłoroczne nogi!

NIEBYWAŁA ZNIŻKA CEN.

Bata

19.90
16.90

Fason 1137-03
Męskie półbuty z białego lub szarego płótna żaglowego. Szare - do codziennego użytku, białe - na spacer : do uzdrowisk.

19.90
16.90

Fason 2947-00
Na ciepłe dni wygodne i przewiewne sandały o mocnej trwałej podeszwie, z naturalnej lub walcowanej gumy.

29.90
24.90

Fason 9675-89
Eleganckie pantofelki w kolorze beige, gustownie ozdobione skórą ciemniejszych odcieni. Odpowiednie do letniego kostiumu.

29.90
24.90

Fason 1675-99
Wykwintne, lekkie pantofelki w kolorze beige, gustownie ozdobione. Eleganckie, praktyczne i wygodne.

9.90
6.90

Fason 9175-03
Eleganckie pantofelki płócienne w kolorze białym, szarym lub beige, najodpowiedniejsze na letnie dni.

9.90
7.90

Fason 2145-09
Przewiewne, płócienne pantofelki w kolorze białym lub szarym, gustownie ozdobione kolorowym przybraniem.

V 26 Po. 15724

Ostatnie wiadomości.

Warszawa, 31. 7. (PAT.) P. Prezydent Rzplitej Polskiej udzielił w dniu 10 lipca exequatur Franco Dato Tessitora, konsulowi republiki argentyńskiej na obszar województw lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego i wołyńskiego z siedzibą we Lwowie.

Katowice, 31. 7. (PAT.) Z Opolą donoszą, że konsul generalny Rzplitej Polskiej w Opolu p. Leon Malhomme złożył wizytę arcybiskupowi wrocławskiemu ks. kard. Bertramowi z okazji 50-lecia jego kapłaństwa.

Ofiarność polska.

Warszawa, 31. 7. (PAT.) Główny komitet społeczny pomocy ofiarom powodzi województw wileńskiego, nowogrodzkiego i białostockiego podaje, że do dnia 30 lipca br. na rzecz ofiar powodzi złożono ogółem 388.933,06 zł.

Niewiele — ale coś.

Chleb potanieje w stolicy.

Warszawa, 31. 7. (PAT.) Dnia 31 bm. na pierwszym posiedzeniu komisji badania cen, powołanej przez komisarza rządu przedstawicieli młynarzy i piekarzy warszawskich zadeklarowali niżenie od dnia 1 sierpnia br. ceny mąki żytniej, pyłowanej z 38 na 36 groszy za kilogram w hurcie, zaś cenę chleba żytniego pyłowego od dnia 3 sierpnia z 45 na 43 gr. za 1 kg w detalu i cenę chleba razowego z 35 na 33 groszy za kilogram.

Nowa katastrofa lotnicza.

Aparat wojskowy rozbity — lotnicy cudem ocaleni.

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) W czasie lotu ćwiczeb. ego na lotnisku w Nowym Targu samolot II. pułku lotniczego wskutek defektu w motorze spadł i rozbijł się doszczętnie. Lotnicy cudem tylko wyszli bez szwanku. (A zarząd wojskowy uparcie milczy. — Red.)

Mury sejmowe ożywią się.

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) Po dłuższej przerwie poszczególne kluby parlamentarne w Sejmie przystępują znowu do pracy. Dzisiaj zbierze się prezydium Klubu Narodowego. Tak samo Klub B. B. pod przewodnictwem prezesa Sławka odbędzie w Sejmie swe plenarne posiedzenie, na którym omawiane być mają sprawy gospodarcze, finansowe i samorządowe. Wiceminister spraw wewnętrznych p. Korsak wygłosi referat o samorządzie. Poruszone być mają również sprawy organizacyjne B. B.

W poniedziałek obradować będzie Stronnictwo Ludowe, we wtorek zaś przed południem odbyć się ma posiedzenie Klubu P. P. S.

Redukcyjna fala.

Warszawa, 1. 8. (Tel. wł.) Pogłoski o dalszych redukcjach w urzędach państwowych sprawdzają się. W dniu wczorajszym doręczono zostało wymówienie kilkuset urzędnikom kuratorów i nauczycielom na terenie województw Wschodnich i Małopolski. Urzędnicy ci otrzymali wypowiedzenie z dniem 1 listopada.

W dniu wczorajszym otrzymali wymówienia 3-miesięczne prowizoryczni pracownicy sądownictwa, tak że z dniem 1 listopada kilkuset pracowników

sądowych znajdzie się bez pracy. W ministerstwach spodziewane są również wymówienia, które mają otrzymać przedewszystkiem pracownicy kontraktowi. Poważna redukcja grozi również urzędnikom magistratu warszawskiego.

Policji krakowskiej udał się połów.

Kraków, 1. 8. (Tel. wł.) Ubiegłej nocy władze policyjne przeprowadziły szereg rewizji wśród komunistów na terenie Krakowa i powiatu krakowskiego. Aresztowano kilkadziesiąt osób, u których skonfiskowano wiele bibuły komunistycznej i tajne instrukcje w związku z dniem 1 sierpnia. Również znaleziono przy aresztowanych znaczne kwoty pieniężne w dolarach.

Rada miejska w Wejherowie w niebezpieczeństwie.

Wejherowo. (PAT.) Radni miasta wysłali do wojewody pomorskiego Lamota petycję, w której proszą o rozwiązanie rady miejskiej m. Wejherowa i rozpisanie nowych wyborów.

(Nie wiadomo, jaki cel ma ten nowy figiel „sanacyjny“ — Red.)

Pomorskie Powiatowe Urzędy Ziemskie przestały istnieć.

Grudziądz, 31. 7. (PAT.) W dniu dzisiejszym zlikwidowane zostały wszystkie powiatowe urzędy ziemskie na Pomorzu. Agendy tych urzędów przejął Okręgowy Urząd Ziemski w Grudziądzu, co umożliwi przyspieszenie biegu spraw. Nadto przez skasowanie powiatowych urzędów ziemskich osiągnięte zostaną pewne oszczędności.

Komunizm dociera wszędzie.

W Łodzi ogarnął związki zawodowe.

Łódź, 1. 8. (Tel. wł.) W związku z powszechną akcją komunistów na dzień 1 sierpnia aresztowano wczoraj ogółem 65 osób.

W dniu wczorajszym zamknięto z polecenia władz trzy związki zawodowe, a mianowicie: skórzany i dwa odzieżowe, które od dłuższego czasu uprawiały działalność komunistyczną. Podczas zebrania policja wtargnęła do lokalu

związków i aresztowała kilkadziesiąt członków tych związków, w czym nawet członków zarządu. Rewizja przeprowadzona w lokalach związków wykazała, iż związki te prowadziły wybitnie antypaństwową działalność.

Brawo ulani!

Lwów, 31. 7. (PAT.) W Stanisławowie grupa komunistów, złożona z 30 osób urządziła demonstrację przy ul. Sapieżyńskich w bliskości koszar 6 pułku ułanów, wnosząc antypaństwowe okrzyki i zachowując się prowokacyjnie wobec żołnierzy. Gdy kilkunastu ułanów wypadło z bronią, chcąc samorzutnie rozpedzić hałasujących demonstrantów, ci rzucili się do ucieczki. Niektórzy jednak z pośród nich wystąpili z czepnie, przycem w stronę ułanów padły dwa strzały. Oburzeni tem ulani wzmogli pościg i dopadli komunistów, kilku z nich lekko poturbowali, 12 zaś schwytali i oddali policji wraz z niesionym przez nich czerwonym sztandarem.

Uważać przy nadawaniu koncesyj.

Łódź, 31. 7. (PAT.) W związku z wykryciem afery fałszowania biletów kolejowych aresztowano kilka osób. Prokurator Mandecki, kierujący śledztwem wydał zarządzenie opieczetowania biura „Orbis“ przy ul. Andrzeja nr. 5 i aresztowanie kierownika łódzkiego oddziału tej instytucji Schirmera.

(Zrobił więc swoje dziełny prokurator — ale pytamy, czem powodowały się władze kolejowe, nadając koncesje na biuro zwyczajnemu oszustowi? — Red.)

Zakopane — to przecieży polski magres.

Zakopane, 31. 7. (PAT.) W ostatnich dniach bawilo w Zakopanem kilka liczniejszych wycieczek Polonji amerykańskiej, jak Sokola, Związku kobiet itd. Również bawią w Zakopanem Albion Banerji z Indyj, były minister spraw zagr. Kaszmiru i były premier, minister Mysore, odznaczony komandorją wielkiej gwiazdy indyjskiej i indyjskiego imperjum i członek indyjskiego civile service. Ostatnio przybył do Zakopanego na czas dłuższy znany przyjaciel Polaków, tłumacz dzieł Sienkiewicza na język czeski Kredba Vaccav.

Dwa trupy na ulicy.

Tragiczne zakończenie sprzeczki o ubranie.

Warszawa. Ulica Leśna w Warszawie była widownią krwawej tragedji, która pociągnęła za sobą dwie ofiary. Między dwoma szwagrami Władysławem Opackim a Władysławem Walską powstał spór na tle jakichś ubrań. Podczas ostrej wymiany zdań, dobył nagle Opacki rewolwera i zanim szwagier jego zdolał się zorientować błyskawicznie wystrzelił.

Strzał był celny. Szwagier brocząc

krwią padł trupem na miejscu. Zanim jeszcze ludzie zdążyli się zorientować co się stało, Opacki luźną rewolwera przyłożył do swojej skroni i wymierzył sobie sprawiedliwość na miejscu. Gdy policja nadeszła na ulicy leżały już dwa trupy.

Wiadomość o tragedji rodzinnej wywołała przygnębiające wrażenie w pewnych sferach stolicy.

Ujęcie herszta bandy „czarnej ręki“.

Warszawa. W ostatnich czasach grasowała na przedmieściach Warszawy banda, dokonywująca śmiałych napadów na szosach na przejeżdżające wozy i na przechodniów oraz zuchwałych kradzieży w wilach.

Szczególną „pracowitością“ odznaczała się banda „czarnej ręki“, na której czele stał weteran sztuki złodziejskiej, stary kryminalista, 60-letni Michał Szymański zwany królem bandytów-podmiejskich. Silny patrol policyjny w Łomiankach natknął się na czterech osobników podejrzanych, którzy na widok policji zaczęli uciekać. Pościg trwał przeszło dwie godziny na przestrzeni 9 kilometrów. Policja strzelała do uciekających, a ci odpowiadali również strzałami...

Trzech z pośród ściganych zdołało zbiec, a czwarty dostał się w ręce policji. Był to właśnie Szymański, który jest oddawna już poszukiwany listami gończymi. Ostatnio organizował on wraz ze swoim synem Stefanem, który poszedł również w ślady ojca i jest groź-

nym bandytą poszukiwanym przez władze „czwórki zbójczej“ grabiąc w różnych dzielnicach.

Sędziwego bandytę aresztowano i okuto w kajdany a za jego pomocnikami wszczęto poszukiwania.

ATA

Henkla
proszek do szorowania
Ata czyści i glansuje wszystko

INSTYTUT HIGJENY I PIĘKNOŚCI
M. PETRYKOWSKIEJ
 Bydgoszcz, Gdańska nr. 22, (dawniej nr. 159).
 Pracuje podczas wakacji letnich
 od 10—11 i od 3—7 wieczorem.
PRZYJMIE UCZENNICĘ PŁATNĄ.

Dr. med. FRANCISZEK CZAJKOWSKI
 Lekarz specjalista chorób płucnych (16120)
 obecnie: **ul. Gdańska 24.**
 Godziny przyjęć od 9—11 i od 3—5.

Licytacja przymusowa.

Dnia 5 sierpnia 1931 o godz. 9 przed poł. sprzedawać będą w drodze przymusowej najwięcej dającym za natchmiastową gotówkę u p. Br. Sylwestrowicza w Nowem przy Rynku następujące przedmioty:

- 39 par trzewików chłopięcych
- 204 par trzewików damskich i dziecięcych
- 48 par trzewików męskich
- 86 par bucików gumowych różnych
- 100 par łaczek i sandałków różnych
- 46 par śniegowców i kaloszy różnych
- większą ilość butelek różnego płynu i pasty do obuwia
- stół składowy i 2 krzesła.

16199) Chojnacki, kom. sąd. w Nowem.

Dziś
otwarcie

przy ul. Diugiej 6 (dawn. 37) w Bydgoszczy
 Składu żyrandeli, opraw elektrycznych
 i wszelkich przyborów elektro i radjotechnicznych
 p. l. (16081)

A. Marciniak
 Wyroby własnej fabryki. — Największy wybór. — Najnowsze modele 1931/32. — Najniższe ceny. — Niedosiągnięta jakość.

Zwiedzenie składu nie obowiązuje do kupna.

Wróciłem
A. Różycki
 16179) Lekarz - dentysta
Śniadeckich 24, (dawn. 48 a).

Pianina

Jähnego
 sprzedaje z gwarancją na dogodnych warunkach
Fabryka Forte pianów
W. Jähne
 30643) Bydgoszcz
 Gdańska 149, tel. 2225
 Filje: Grudziądz
 Toruńska 17-19,
 POZNAŃ, Gwarna 10.

Nie darmo

Dwa
 domy i chlew masywny, ogród i 3 morgi roli zaraz na sprzedaż. Nadaje się dla szewca lub cieśli, wielka kościelna wioska, kolej w miejscu. Szulkowski, Osie, n/Notecia. (16035 16107)

Gatunek jak zawsze, cena jak nigdy

Gatunek jak zawsze, cena jak nigdy

Przetargi przymusowe.

W poniedziałek, dnia 3 sierpnia 1931 roku o godz. 16 sprzedam w Dźdnie u p. Ekwińskiego w drodze przetargu przymusowego za natychm. zapłatą:
ca. 35 mórg pszenicy na pniu,
 o godz. 18-tej w Łakomowie u p. Gerthe Alfreda:
ca. 40 mórg pszenicy na pniu.

16214) Kantowicz, kom. sąd. w Koronowie.

BIAŁY TYDZIEŃ

począwszy od soboty dnia 1 sierpnia do 15 sierpnia

Rapelusze damskie
 Duże rundo biały filc z wstążką lak. **10.90**
 Czapka włóczkowa modna **9.90**
 Rękawiczki imit zam. **2.75**
 Rękawiczki z modn. mankietami **3.95**
 Skarpetki damskie **0.95**

Kołnierzyk męski „ETERNA”
 modne fasony
 3 szt. **1.95**

Płótna

Surówka 71 cm.	0.80
Surówka 140 cm.	1.60
Pościelowa kratka 80 ctm.	0.70
Płótno 80 ctm.	1.00
Pościelowe białe 140 ctm.	1.85
Pościelowe białe 160 cm.	2.35
Prześcieradłowe 160 ctm.	2.25
Madapolam białozłoty	1.35
Płótno dobry gatunek	0.90
Adamaszek 80 ctm.	2.30
Adamaszek pościel	3.95
Inlet gwarantowany	2.10
Inlet czerwony	2.80
Kreas	1.10
Zefir w paski	1.40

Jedwabie
 Crep Meters biały 10.50
 Crep Georgetto „ 12.00
 Ryps jedw. „ 5.00
 Eoliena „ 2.60
 Lama „ 4.25
 Tafett „ 9.00
 Japon „ 6.00
 Tollide Sol „ 5.50
 Trykot 140 cm. „ 6.00
 Popelina jedw. „ 2.50

Gr. **5000** mtr.
 po **85** gr

Płótna

Na koszule męskie	1.25
Na koszule damskie	1.30
Na koszule dziecięce	0.95
Nansug 80 ctm.	2.15
Opal 115 ctm.	2.70
Dymka na kałesony	1.15
Obrusowe adam. 140 ctm.	3.30
Ręcznik kuchenny	0.50
Ręcznik biały adamasz.	1.00
Ręcznik odpasowany frotté	1.20
Flanela biała	1.25
Barchan koszulowy	1.20
Batyst białozłoty	1.70
Ryps biały	1.25

Stołowizna.
 Obrus w kratkę 3.00
 Obrus adamasz. 140/150 4.95
 Obrus adamasz. 8 osób 140/180 . . . . . 6.—
 Obrus czysto lniany s serwetkami 8 osób . . . . . 14.—
 Serwetki adamasz. 0.70

Kapielewe
 Ręcznik frotté 1.25
 Płaszczki frotté 19.75
 Prześcieradła frotté 6.95
 „ dziecię. „ 3.75

115 cm. Batyst szwajc. 1.00 mtr.

Bielizna damska:

Koszula damska	1.85
Koszula damska nocna	4.60
Kombinacja damska	4.50
Halka damska	5.50
Majteczki damskie	2.90
Kaftaniki damskie	4.25
Koszulka trykotowa	2.15
Kombinacja trykotowa	2.75
Staniczek trykotowy	1.95
Szlypfery trykotowe	1.15
Fartuchy damskie	3.25
Fartuchy damskie z rękawami	8.25

Bielizna dziecięca

Koszulki dziewcz. 95 gr.	2.30
Koszulki dziewcz. nocne	1.65
Majteczki dziewcz.	2.15
Koszulki chłopięc.	2.50
Koszulki chłop. nocne	2.75
Koszulki sportowe	1.90
Gymnastyczne	1.90
Spodełki	1.85

Dla niemowląt

Koszulka	0.95
Haleczka	1.95
Jaczka	1.70
Majteczki	1.35
Czapeczka	0.95
Pieluszki tiul	1.80
powijacze	0.90
Sukienka czysta welna.	5.25
Garniturek „	6.00
Płaszczki „	9.00

Koronki klockowe 0.09

Koronki klockowe szerokie	0.45
Wstawki klockowe szerokie	0.65
Motywy klockowe sztuka	0.10
Hafty sztuki 9 mtr.	2.20
Hafty szerokie	1.75

Robótki.

Serwetki	0.12
Biegacze	1.30
Garnitury na u-mywalki	2.75
Poduszki	1.95
Ręczniki	3.75
Serwetki na stoliki	0.80

Bielizna męska

Koszule smokingowe	7.50
Koszule frakowe	8.25
Koszule w modnych des.	5.95
Koszule sport. z kołnierzykiem i krawat.	6.75
Koszule trykot I-a	3.85
Koszule „ z gorssem	4.85
Kalesony „ prima	2.95
Koszulki siatkowe	2.95
Garnitur męski prima „Macco”	9.75
Kołnierzyki modny fason	0.85
Chusteczki białe	0.45

Firany - Story - Kapy

Kongres od 75 gr	1.50
Firany tiul mtr.	13.50
Firany odpas. tiul	3.95
Kapy pik. białe	3.50
„ „ kolor.	3.50
Obrusy kolor.	3.75
„ kilim. 150/150	11.50
Narzutka kilim.	18.50
Koldry wat.	14.50
Firany odpas. etamina.	8.50
Kongres w pasy	1.00

DOM TOWAROWY
Bracia Mateccy
 BYDGOŚCZ
 STARY RYNEK 23/25

Sprzedaj tylko gotówkowa i w drobnych ilościach. Dla dzieci balonki, rakiety i inne upominki. Prosimy zbadać ceny w oknach wystawowych.

BIAŁY TYDZIEŃ!

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości, iż **otworzyłem** nastarem miejscu **vis à vis** hali targowej na nowo jako filję

Skład Spożywczy

Specjalność: **ryby wędzone i sery.**
Proszę zatem Szanowną Publiczność o łaskawe poparcie

Władysław Piotrowski
Bydgoszcz.
16089)

OGŁOSZENIE!
Sprzedaje się za gotówkę nieruchomości w **Kcyni** (spichrz murowany piętrowy) zapis. księdze grunt. Sądu Grodzkiego Tom. II. k. 84.
Oferty zapieczętowane proszę przesać do Zarządcy masy upadłościowej „Rolnika” w Szubinie T. Łańcuckiego. Zastrzega się nieuwzględnienie ofert, jeśli nie będą odpowiadać wymaganiom i cenie.
Zarządca masy upadłościowej „Rolnika”
T. Łańcucki. (8606)

OBWIESZCZENIE.
Celem zapobieżenia pożarom leśnym zwraca się uwagę na § 44 policyjnej ustawy polnolesnej z dnia 1 kwietnia 1880 r., który brzmi, że kto:
1. z odkrytym ogniem lub światłem wchodzi do lasu,
2. w lesie zakłada ogień, wzgl. lekkomyślnie rzuca palące się lub tła przedmioty,
3. w niebezpiecznej bliskości lasu bez zezwolenia kompetentnej władzy ogień rozpala, lub mając na to zezwolenie, rozpalonego ognia należy nie strzeże wzgl. zaniedba dostatecznego wygaszenia pozostałego zarzewia,
4. w razie pożaru lasu — zawieszony przez władzę policyjną, właściciela lasu lub urzędnika leśnego do gaszenia ognia — odmawia im pomocy mimo, że bez najmniejszego dla siebie uszczerbku może wzwaniu temu zadość uczynić,
karany będzie grzywną do 1.500 zł. wzgl. aresztem do 14 dni.

Podając powyższe przepisy do wiadomości, apeluje Magistrat do wszystkich mieszkańców m. Grudziądza by w interesie utrzymania lasu i parku miejskiego, bacznie zwracali uwagę na przestrzeganie tych przepisów a w szczególności, żeby na terenie lasu i parku miejskiego — po za głównymi drogami nikt nie palił wzgl. obchodził się z ogniem w sposób nieostrożny.
Urzędnicy leśni będą o każdym przekroczeniu donosili władzy w celu ukarania winnych.
Grudziądz, dnia 11 maja 1931 r.
Magistrat — Wydział VI. Zarząd Lasów Miejskich 11740) (—) Dr. Urbański

Sprzedaj posezonowa!!!
Prawie darmo!!!

Pończochy dziecięce . . . dawn. 1.00 teraz	0.50
Pończochy damskie	0.95
Szpiltery damskie	0.95
Obuwie dziecięce	0.95
Obuwie damskie	1.95
Kalesony albo koszule tryk.	1.95
Koszule damskie kol.	2.50
Pantole ranne	2.95
Pończochy damskie „BeaBERGA”	2.95
Pulowery jedwabne	3.95
Kombinacje jedwabne	4.95
Koszule sport. z krawatami	5.95
Buciki damskie boksowe	10.90
Buciki męskie boksowe	12.90
Płaszcze damskie	15.90

Pocztą nie wysyłamy! (16092) Bez zaniądaj!

2/3 Mostowa 2/3

„PETOW” Polskie Towarzystwo Węglowe z o. p.
Bydgoszcz, ul. Krasieńskiego 14 parter. — Tel. 321.

dostarcza **Węgiel i Koks** górnośląski
wagonowo I-iej jakości

dla przemysłu, rolnictwa i opał domowego z reprezentowanych Polskich Kopalń Skarbowych
Król, Bielszowice i Knurów

Dostarczamy detalicznie: węgiel, koks i drzewo w każdej ilości z dostawą w dom (7658 ze składnicy: **Raławicka 14, tel. 378**

Polecamy nasz bogato zaopatrzonej skład we wszelkie **towary żelazne, narzędzia** oraz **SPRZĘTY KUCHENNE**

FA. JULJ. MUSOLFF
Tow. z ogr. poręką (2735)
ul. Gdańska BYDGOSZCZ Tel. 26 i 1659.

2 POKOJE
frontowe na parterze z osobnym wejściem, nadające się także na biuro, od 1. sierpnia do wynajęcia przy ul. Marszałka Focha 1. 17. (16150)

Posiadaczom polis przedwojennych
Niemieckich Towarzystw Ubezpieczeń na Życie
udziela porady fachowej
w sprawach dotyczących zgłaszania pretensyj opartych na wkładzie waloryzacyjnym polsko-niemieckim z dn. 5. VII. 28 r.

Tow. Ubezp. „Przezorność”
Plac Wolności 14 Oddział w Poznaniu Tel. 1766.
16069)

Kupujcie tylko **OBCASY GUMOWE** nowej marki

GLOBUS
Są one najtrwalsze i najtańsze!

Gwarantujemy 3-miesięczną wytrzymałość w noszeniu!
Każdą parę zniszczoną w krótszym czasie wymieniamy na nową!

WOLBROM Fabr. Wyrobów Gumowych S. A. w WOLBROMIU. (15241)

„Własna osada” Udzielamy bezprocentowych pożyczek na budowę i na spłatę hipoteki!

Wzrost własny kapitał 10—15% od kwoty pożyczkowej, który oszczędzić można w małych ratach (178) miesięcznych, amortyzacja 6—8%.

HACEGE Sp. z o. o. Gdańsk, Hansaplatz 2b.
Informacji udziela: W. Biebler, Bydgoszcz, Marsz. Focha 23/25.
Prospekty na życzenie bezpłatnie.

FABRYKA PIANIN B. SOMMERFELD
BYDGOSZCZ

Magazyn sprzedaży ul. Śniadeckich 2, daw. 56.
Filje: Grudziądz, Groblowa 4, Gdańsk, Hundegasse 112
Prospekty ilustrowane wysyła się bezpłatnie.

Chcesz otrzymać posadę?
MUSISZ UKOŃCZYĆ

KURSY FACHOWE
KORESPONDENCYJNE im. SEKUŁOWICZA
Warszawa, ulica Żurawia 42.

WYUCZAJĄ LISTOWNIE: buchalterji, rachunkowości, korespondencji, stenografji, handlu, prawa, kaligrafji, języków obcych, daktylografji, pisowni, gramatyki polskiej, ekonomji.

ŻĄDAJCIE PROSPEKTÓW.
16055)

TEGO JESZCZE NIE BYŁO
z powodu kryzysu prawie darmo zegarek szwajcarski z wiecznym szkłem synt. „ANKIER” z kopertami z 10 letnią gwarancją za zł. 4,95 (zamiast 30) wysyłamy na listownie
zamówienie za zalicz. poczt. zeg. mod. eleg. płaski, praktyczny dla każdego człowieka tak dla robotnika jak inteligenta, ochraniają od kurzu i od rozbiła się szkła, bo z wiecznym szkłem wyr. do minuty 2 szt. 9,70 Lep. gat. fant. zł. 7,95, 8,50 za świec. cyt. amer. 7,50, 9,50, 15.— Kryły z trzema kopertami pg. rysunku zł. 11.— 14.— 16.— 25.— na rękę damski lub męski 9,30, 12.— 14.— ze świecącym cyferblatem 14.— 16.— Łańcuszki amer. 1.— 2.— 3,50 i 8, bu-
żelki 8,95, 12.— Za kosztą przesyłki płaci kupujący. Adr. do znanej firmy
Przedst. Szwajc. Zegar. Komercja, Warszawa Dzielna 45/B.

Osady z parcelacji
maj. Parlin i Poledno, pow. Świecie, stacja kol. Parlin. Parcele od 10 do 30 ha ziemi przelanej w dobrej kulturze, dogodnie warunki spłaty. Terminy sprzedaży odbędą się w maj. Poledno od 10 do 14 sierpnia. Grunta można każdego czasu obejrzeć. (15854)
Zarząd Dóbr Poledno, p. Terespol, Pomorze.

Większe przedsiębiorstwo handlowe branży spożywczej w Bydgoszczy, dobrze zaprowadzone, własne nieruchomości przyjmie
spółnika
z poważniejszą sumą. Ewentualnie sprzeda lub wydzierżawi. Zgłośz. pod „A. Z. 300” do „Par” Bydgoszcz, Dworcowa 54. (15854)

PEŁNY BIUST
Kształtne łydki, piękne kształty zapewnią Paniom w każdym wieku polecane przez lekarzy „Ideal Mixtura”. Doprowadza szybko do rozkwitu nierozwinięty chudy biust. Liczne pisma dziękczynne donoszą nam, iż już po 4 tygodniowym używaniu njawnia się wzmocnienie i zaokrąglenie. Chude szyje przybierają zachwycająco miękkie linje. Znikają wystające kości. Sześciupię łydki wznoszą się. Gwarantujemy Zwracamy pieniądze, jeżeli nie odniesie skutku. — Cena zł 2.—, 3 flaszki zł 4.50. (16061)

DR. NIC. KEMENY, Cieszyn,
Skrzynka pocztowa 1019. Polska, Czechosłowacja.

Nowe kursy samochodowe
amatorskie i zawodowe.
Do nauki jazdy nowoczesne samochody. Kursy amatorskie odbywają się w godzinach wieczorowych. 23160

Kursy samochodowe
Z. Kochańskiego
w Bydgoszczy
3 Maja 14a, tel. 1185.

W. I. G. Neumann
Wl. Marja Kasprowicka
Bydgoszcz, Gdańska 19
poleca po cenach przystępnych
paski, gorsety biustonosze, reformy, halki, pończochy.
12276

KREM — MYDŁO „HALINA”
Mag. Farm. W. Paździerzkiego
usuwa pieg. wagner, liszaje itp.

Skuteczność udowodniona na żywej reklamie. Na PWK w Poznaniu, Targach Lwowskich, Katowickich, Wileńskich oraz na ulicach Warszawy i innych miast był demonstrowany chłopiec, u którego pół twarzy była w piegach, zaś druga czysta, pozbawiona piegów przez krem „Halina”. Duży 4.50, średni 2.50, mały 1.50.
Żądać wszędzie. (7898)
Stoiki próbne wyczerpane.

Ważne dla właścicieli nieruchomości i rolników.
Sprzedajemy w dowolnych ilościach (6701)
wysortowane deski sosnowe w grubościach przeważnie 23 mm nadające się do reparacji domów, szop, stodół itd. po dostępnych i korzystnych cenach.

Spółka Akc. „Lasy Polskie”
Tariat Bydgoszcz
Kapuścisko Dolne
ul. Przemysłowa 16.

Przed użyciem — Po użyciu.
Krem i mydło „Kosmos”
usuwa pod gwarancją

Piegi
złote plamy, przyszcze, wagner, jak i wszelkie nieczyste ślady cery (4449)
Krem 2.50 i 5.— zł., mydło 2.—
Do nabycia tylko w firmie „Kosmos” Drogerja i Perfumerja J. Gluma, Dworcowa 19.

100.000 cegieł
I kl. oddadzą bardzo tanio (15959)
Bracia Schlieper
Bydgoszcz
ul. Gdańska nr. 140.
Telefon 306 i 361.

Impregnacja
T. z o. p.
Centrala Bydgoszcz
Marsz. Focha 46
Plac Teatralny
Telefon 1214, 1215
oferuje po przystępnych cenach i dogodnych warunkach zapłaty z naszej składnicy

Bydgoszcz
Chodkiewicza 8-18
Tel. 1300

Papę dachową
Papę izolacyjną
Papę niesmolowaną
Smole węglową
Lak dachowy nieściekający
Smole liściastą
Smole żywiczną
Lepnik Karbolineum
Gudron
Asfalt
Epuré
Płyty asfaltowe
Kit dachowy
Cement Portld.
Cement marm.
Wapno palone
Wapno hydrauliczne
Gips murarski
Gips sztukatorski
Płyty gipsowe
Kredę spawion.
Biber
Masę izolacyjną
Muli toriowy
Flizy ścienn. glaz.
Flizy posadzk.
Flizy terazzo
Klinkierszwedz.
Marmur mielony
Koryta kamionkowe glaz.
Rury kamionk. glaz. do kanał.
Rury betonowe
Flizy cement.
Cegłę szamot.
Zaprawę szam.
Płyty szamot.
Łupek dekarcki
Szplisy
Trzcinę sufitową
Podsufitówki
drużnicane cegły
Kafle
Plece kaflowe przenośne
Gwoździe bud.
Trzciniałki
Cegły budowl.
Sufitówkę-dachówkę
Rury drenowe
Węgiel, Koks
Węgiel drzewn. itd.
6640

Garaże, biuro z składowicami, piwnice do wynajęcia. Zapłać: **Ogionex, ulica Gdańska 131, p.i.** (32402)

Wózki dziecięce najnowsze modele poleca
Fabryka Wózków Dziecięcych „SPORT”
Bydgoszcz
ul. 3 Maja nr. 12.
Wykonuje reperacje!
Hurt! 0253 Hurt!

†
Dnia 30 lipca br. o godz. 12-tej w nocy zmarł po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz ukochany syn i brat ś. p.

Władysław Górny

przeżywszy lat 22, o czym donoszą w ciężkim smutku pograżeni

Rodzice i rodzeństwo.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 2 sierpnia o godzinie 5.15 z kaplicy starego cmentarza. (16189)

†
W środę, dnia 29 lipca br. o godz. 22.30 zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, przeżywszy lat 78 i 5 mies. nasza droga matka, teściowa i babcia ś. p.

Franciszka z Wolańskich Sassowa

o czym zawiadania krewnym i znajomym w głębokim smutku pograżona

Rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 1 sierpnia br. o godz. 4.30 po południu na nowym katolickim cmentarzu. (16182)

Za liczne wyrazy współczucia oraz za złożone wieńce i uczestnictwo w pogrzebie

ś. p. Józefy Józefiakowej

składa na tej drodze wszystkim serdeczne

Bóg zapłać

(16139) **Rodzina.**
Bydgoszcz, Inowrocław, Grudziądz, Tczew.

Mieszkam znów przy

ul. Cieszkowskiego 6, I.

Jan Koczwaro

em. dyr. i gł. repr. Pozn. Warsz. Tow. Ubezp. (16185)
w Poznaniu.
Nr. telefonu jak dotychczas 873.

Przełazg przymusowy.
Dnia 3 sierpnia br. o godz. 11 sprzedam przy ul. Grunwaldzkiej 24 (stary nr.) najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą:
bufet dęb., kredens, stół, 6 krzesel obitych skórą, zegar, maszynę ślidlarską „Singer”, szafę do rzeczy z lustrem, leżankę, 2 noce stoliki z płytami marm., umywalnię z płytą marm. i lustrem, maszynę ślidlarską do drobnego szycia, 2 łóżka, 2 regały składowe, 2 bufety, parę szorów wyjazdowych, 3 pary półszortów, robocze, 50 klg. skóry podeszwowej, 13 tek skórzanych, 14 torebek szkolnych, 6 walizek ręcznych, 10 walizek do podróży, 49 biczysk, 8 pilek nożnych, 30 lasek, 81 torebek damskich, 94 portmonetki, 17 obroży, 5 batów, 10 poduszek filcowych, 5 plecaków, 9 p. szelek, 13 parasoli, 6 torebek (śniadalki), 200 par gum. obcas. 30 lamp elektr., 30 fajek, 16 etul do papierosów, 16 p. pantofli, 16 p. bamboszy, 19 grzebel do koni, 12 kagańcy dla psów, 34 linki do bieżni, 17 par trzewików gumowych, 16 pasków i 2 pary firan.
16210) **Woźniak, komornik sądowy.**

Przełazg przymusowy.
W dniu 8. 8. 31. sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę o godz. 10 przy ul. Gdańskiej 40 (stary numer) w podwórzu
28 kołder wełnianych i 8 kołder watawanych.
O godz. 12.30 przy ul. Gdańskiej 77 (stary numer) zegar wiszący, biurko, kasa żelazna, lustro i kanapę plusz.
16206) **Stężycki, komornik sądowy**

Przełazg przymusowy.
Dnia 3 sierpnia br. o godz. 10 sprzedam przy ul. Grunwaldzkiej 14 (stary numer) najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą:
54 par kaletonów zimowych, 24 koszule męskie zimowe, 29 par reform zimowych, 17 koszul damskich, 14 p. reform. letnich, 16 koszul dzieci. 3 sznurówki damskie, większą ilość wełny, różne robotki ręczne, oraz wiele innych drobnych rzeczy. Następnie pianino, kanapę z obudowaniem, bufet dęb., biurko dęb., lustro tremo z podstawką, umywalnię z lustrem, 3 noce stoliki i maszynę do szycia.
16210) **Woźniak, komornik sądowy.**

Stopień kulturalny narodu jest jego największą siłą. Zapisz się na członka wspierającego Tow. kulturalno-oświatowego T. C. L.

5 zł. rata!

ZA 5 ZŁ. MIESIĘCZNIE PARCELA POD WILLE!

5 zł. rata!

Zarząd dóbr Pacyków

(pocztą i stacją kolejową Stanisławów)

po zamknięciu I i II parcelacji Olesiowa, który obecnie stanie się uzdrowiskiem z łaźniakami leczniczymi ze względu na dowiecone źródło solno-jodowo-bromowe, a więc po sprzedaży przeszło 4000 parcel z tego kompleksu, przystąpił Zarząd za zezwoleniem Urzędu Ziemskiego w Stanisławowie Nr. 8235 z dnia 31. XII. 1930 r. do dalszej parcelacji części swoich posiadłości, pod nazwą „Zosinek” — w niezwykle pięknej okolicy (tuż obok uzdrowiska Olesiów). Pragnąc stworzyć tam dalsze uroczysko letniskowe i umożliwić każdemu posiadanie własnej pięknej willi dla spędzenia wakacji pod własnym dachem tanio i wygodnie, — rozpoczyna obecnie dalszą sprzedaż parcel i to po bardzo niskiej cenie bo

po 1 zł. za sążeń kwadr. = (3 m² 60 cm²).

Na wybudowanie willi z ogródkiem potrzeba około 100 sążni² tj. 360 m², co kosztuje zaledwie **Zł. 100 gotówką, lub w ratach spłacalnych po zł. 5.— mies. przez 2 lata.**

Kupujący 2 lub więcej parcel po 100 sążni, płaci raty miesięczne po 5,— zł. od każdej parceli.

Równocześnie Spółdzielnia w Olesiu „NOWA OSADA” wybuduje dla zachęcenia parcelantów pewną ilość małych willi drewnianych, jedno, dwu i trzy-izbowych, po nadzwyczaj niskich cenach ze względu na dostarczony przez Zarząd dóbr materiał; a wille te spłacalne będą ratami miesięcznymi po 35 zł, 50 zł, 75 zł i 150 zł, przez 2 lata, zależnie od wielkości willi.

Uwaga: Powyższe warunki kupna zastrzega sobie Spółdzielnia tylko przy budowie pierwszych 100 willi.

Informacji udziela i zgłoszenia przyjmuje: Zarząd dóbr w Pacykowie pod Stanisławowem na miejscu, lub Kancelarja Zarządu dóbr pacykowskich we Lwowie, pl. Marjański 10, II p.

Ziemia na raty! **Wille na raty!**

Wyciąć i przesać pod adresem:
Kancelarja Zarządu dóbr Pacyków we Lwowie, Plac Marjański nr. 10.

Zgłoszenie.

Na podstawie ogłoszenia w Dzienniku Bydgoskim zgłaszam chęć kupna ..... sążni kwadr., parceli w Zosinku. — Również zgłaszam chęć nabycia willi ..... izbowej, prosząc o przysłanie mi dokładnych warunków kupna tak parceli jak i willi, podaję swój adres: Imię i nazwisko ..... zawód .....

..... dnia, ... 1931. (16109)

5 zł. rata!

ZA 5 ZŁ. MIESIĘCZNIE PARCELA POD WILLE!

5 zł. rata!

„Dziennik Bydgoski”
nabyć można
w wszystkich polskich
uzdrowiskach i kąpieliskach!
Wszędzie prosimy żądać „Dziennik Bydgoski”, z którym podczas wakacji nikt rozstawać się nie powinien.

Klepsydry

szybko i tanio wykonuje

Drukarnia Bydgoska

Bydgoszcz, Poznańska 29/30

Przeprowadzki
samochodem wykonuje.
Błonia 4, m. 5. 16188

Place
budowlane na Bielawkach korzystnie oddaje. Wiad. Pomorska 33, m. 2. (8784)

Rower
Omega jak nowy, gramofon tanio. Szczecińska 6, miesz. 21. (8782)

Sprzedam
prasę do wyciskania soku. Nakielska 35, I prawo. (8781)

Upraszamy
w interesie poszukujących pracy, naszych inserentów usilnie, aby wszelkie odpisy świadectw, fotografie i t. d. przesłane na ogłoszenie pod szyfrą, przesyłali poszukującym pracy z powrotem, jeżeli oferta odnośna nie wchodzi w rachubę.

LICYTACJA

przy ul. Gdańskiej daw. 131 u spedytora Herciego na składnicy.

W poniedziałek, dnia 3 sierpnia o godz. 10-tej przed poł. sprzedawac będę w sprawie spornej następujące przedmioty:

sypialnię kompl., kompl. kuchnię, stoły, szafy, dywany, krzesła, zegary ściennie, łóżka żelazne, kanapy, lustra, wózek dziecięcy, leżanki, maszynę do szycia, szafonierki, wianienki, kosz podróżowy, bieliznę, 3 koszyk, fotele z kanapką, biurko, stojak do książek, stojak żel., kocioł, śrubstok, koto zapędowe, 4 kownewki, 2 skrzynie z etykietami.

M. Pielcowiak
zaprz. licytator i przełożona sądowny ulica Długa 62, telefon 1651. (16181)

Okazyjnie na sprzedaż
PIANINA - PŁYTY GRAMOFONOWE
najnowsze przeboje, począwszy od 250 zł oraz gramofony walizkowe począwszy od zł 85,— poleca
MAGAZYN PIANIN - A. DRYGAS
Gdańska 13-14. (16219)

Poszukujemy zaraz

ELEWA.

z ukończoną szkołą wydziałową wzgl. 6 kl. gimnazjum.
ROLNIK w Świeciu n/W.
16184) Spółdz. Roln.-Handl. z odp. ograni.
Nieuwzględn. zgłoszenia, pozostają bez odpowiedzi.

Poważne przedsiębiorstwo handlowe w Bydgoszczy poszukuje zaraz

uczni biurowego

z dobrej rodziny władającego językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie. Oferty z życiorysem w obu językach złożyć w administracji „Dziennika Bydgoskiego” pod „Uczeń Biurowy”. (16039)

Prosimy
naszych Szan. Czytelników i Interesentów, aby wszelką należność dla nas, przekazywali tylko na konto nasze w Pocztovej Kasie Gszczedności (P. K. O.) w Poznaniu nr. 203 713 (blankiet nadawczy nabyć można na każdej poczcie porto nie opłaca się) lub też przekazem pocztowym.
Ponieważ poczta nie odpowiada za pieniądze wysyłane w listach, a nawet zabrania takiego sposobu przesyłania gotówki,
przestrzegamy
przed wysyłaniem pieniędzy dla nas w listach. Jak bowiem z otrzymanych reklamacji wynika, listy takie wcale nas nie dochodzą, lub też otrzymujemy je bez gotówki.
Administracja.

Ogłaszajcie się w „Dzienniku Bydgoskim”

POLECENIA

Meble (15994) sypialnie, jadalnie, pokoje męskie, różne meble w wielkim wyborze, ceny zupełnie zniżone, najtańszej, najdogodniej poleca Zieliński, Sniadeckich 40.

MEBLE

Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją dębów. jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedynczych także wyścielane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach tylko u Ignacego Grajnera Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921. 9574

Przeprowadzki wozami meblowymi wykonuje dobrze i tanio W. Poczeka, Pomorska 62, telefon 65. (16066)

Krawcowa szyje dam, także na wieś. Spychałówna, Dworcowa nr. 31. (16118)

Wózki dziecięce, najnowsze modele sprzedaje półdarmo „Rower” Długa 40, (nowy dom). (16152)

Meble. (6887) Kto pragnie nabyć gustowne sypialnie, jadalnie, gabinety, szafy, stoły, krzesła, łóżka, lustra, kanapy, leżanki i klubowe garnitury, powinien odwiedzić znaną firmę. Andrzej Nowak Bydgoszcz, Wełniany Rynek 5-6. Ceny zniżone, warunki dogodne. Uwaga: Wełniany Rynek 5-6, róg Podgórnaj.

Najgorsza garderobę czyści, reperuje, przerabia przedko, starannie, najtaniej „Ekonomja”, Dra Emila Warmińskiego 10. 8780

Meble (16211) kompl. i pojedyncze, jadalni, sypialni, pokoje męskie i saloniuki nowe i okazjone w wielkim wyborze, dogodne warunki, dostawa samochodem lub koleją w wszystkie kierunki szybko i tanio. Kompl. pokoje dęb. od 400-800 poleca tylko Magazyn Mebli Górnoślązków, Sniadeckich 2, przy Gdańskiej, dawniej 56.

6 fotografii (8769) pocztówkowych 3 zł wykonuje „Wiol” Dworcowa nr. 43 i Marsz. Focha 16.

Przyjmę bieliznę do prania. 3 Maja 5, m. 4. (8763)

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo 100 morg z żywym i martwym inwentarzem i zbiorami sprzedam. Henryk Adolf, Drzycim, powiat Świecie. (16205)

Skład (16192) z mieszkaniem tanio wdzierżawie lub dom sprzedam centrum Fordonu. Zgłosz. Bydgoszcz, Kujawska 122a, Brzyski.

Piętrowy dom zamienię na gospodarstwo. Sokółowski, Sniadeckich 52. 16113

Dom masywny, 7 m. ziemi sprzedam. Wiad. Belzka 71a, Gruszka. (16128)

Dom 2 m. ziemi sprzedam. Wiad. Belzka 90. (16126)

Dom 3 m. ziemi sprzedam. Wiad. Belzka 25, Urbania. (16127)

Skład artykułów piśmiennych i galanterii przy pryncypalnej ulicy zaraz na sprzedaż ewent. bez towaru. Oferty do filii Dzien. Bydg. pod „Piśmiennie”. (8724)

Dom nowy 3 pokojowy z kuchnią sprzedam. Chotonińskiego 8a. (16164)

Dwa trzypiętrowe domy, cena 55.000 zł, wpłata 25.000 zł. Sokółowski, Sniadeckich 52. (16111)

Korzystnie polecam domy, gospodarstwa, wille, składy, restauracje. Sokółowski, Sniadeckich 52. 61111

Dom (16134) sprzedam. Gołębia 41.

Dom z piekarnią na sprzedaż. Toruńska 29. (16135)

Dom kamieniec, skład sprzedam Gozimirski, Inowrocław, Mikolaja 30. 16190

Oberża kolonjalka, koncesja zostaje. 46 morg ziemi, cena 20.000 zł, wpłata 10000 zł. Sokółowski, Sniadeckich 52. (16112)

Restauracja z salą, pełnym wyszynkiem oraz 4 pokojowym mieszkaniem na sprzedaż z powodu choroby gospodarza w Poznaniu. Of. pod „Restauracja” filija.

Skład towarów krótkich z dobrem urządzeniem, 2 pokoje z kuchnią zaraz na sprzedaż za 900 zł. Plac Poznański 5. (16141)

Rowery wszelkie części sprzedaje półdarmo „Rower” Długa 40, (nowy dom). (16150)

Okazyjnie rower, leżanki, kanapy, łóżka, stoły, krzesła, posciele i wiele innych. Sienkiewicza 40. (8752)

Place budowlane korzystnie do oddania. Osada 12. (16207)

Motocykl na sprzedaż. Warsztaty samochodowe, Podolska nr. 15. (16152)

Motocykl Triumph niemiecki 250 ccm. sprzedam. Kujawska 90. (16133)

Fortepian 200, pianino 300, pokój męski 400, sypialnia 500, jadalnia 600 zł i dużo innych rzeczy poleca tanio Stała Okazja, ul. Gdańska 34.

Singera maszynę do szycia sprzedam tanio. Nowy Rynek 1, m. 9. (16072)

Kuchnię jak nową sprzedam. Jagiellońska 39, m. 8. (8728)

Motocykl (16171) przyczepką sprzedam tanio lub zamienię na mniejszy. Marszałka Focha 34, Sieroń.

Szafy 1,60 mtr. oiszone polerowane ładny wyrób 135 zł. Wzgórze Dąbrowskiego 2.

Krzesła jadalniane gabinetowe tanio. Nakielska 15. (16167)

Rower damski na sprzedaż. Gamma 4, m. 9. (8722)

Rower damski nowy sprzedam. Wujec, Pomorska 60. (8721)

Schody żelazne, koła transmisyjne, blache, rury, wszelkie użytkowe żelazo tanio sprzedaje Składnica starego żelaza, Marsz. Focha 34. (16153)

Samochodowe używane części, motory, opony sprzedają za bezcen. Jagiellońska 25, podwórce. (16153)

Bufet kredens ewtl. kompletna jadalnia nowoczesny styl korzystnie sprzedam. Malborska 8. (16117)

2 łóżka jasny dąb z materacami tanio na sprzedaż. Nowodworska 21, m. 6. (16202)

Samochód Overland Whippet sport, limuzyna 2 osobowa w dobrym stanie sprzedam. Uranus, Michale, poczta Grudziądz. 16191

Plac Piastowski 9, skład, sprzedaje tanio meble różnego rodzaju jak: urządzenie restauracyjne, lustro tremo, wózki dziecięce, rowery, patefon i garderobę oraz przyjmują w komis. (7778)

Rower (8761) 60 zł. Król. Jadwigi 27.

Platforma powózka, wóz sprzedam. Grunwaldzka 96. (8747)

Wózek 8760 dziecięcy sprzedam korzystnie. Sniadeckich 4, III

Futro (16142) nowe czarne damskie fokowe oraz kolnierz szalowy sprzedam tanio Lewandowska, Poznańska 32, II p.

Szpicki ośmtygodniowe na sprzedaż w godz. 18-19. Ulica Gen. Bema 5, m. 4. (8777)

KUPNA

Kupię dom przy wpłacie do zł 30.000. Zgł. do filii Dzien. „B. M. 1”. (16166)

Kupię dom w Bydgoszczy z kilka morgami ziemi. Piśmienne lub ustne zgłosz. Sitarek, Łochowice, pocz. Łochowo. 16146

Ławki (16173) stolarskie poszukuje stolarnia. Grunwaldzka 65.

Fortepian lub pianino kupię za gotówkę. Oferty Konarskiego 9, II. (8745)

Fotograficzne aparaty chociaż zepsute kupuje „Wiol” Dworcowa 43. (8768)

POSADY WOLNE

100 proc. (16058) zarobią agenci - sprzedawcy przez sprzedaż tanich nowości dla gospodarstwa domowego. „Merkur”, Poznań, Wały Zygmunta Augusta 10.

100 proc. zarobku, bezkonkurencyjna nowość, kapitału niepotrzeba, zastępcy wspaniale poszukiwani. Prospekt wysyła „Novitas” Grudziądz. (Pom.) (16193)

Z kaucją poszuk. panna posady do składu. Świadczenia dobre. Łask. oferty proszę filija Dziennika pod „Kaucją”. (8771)

Pracę stałą dam na lata za pożyczkę 4-6.000 zł, 20% udział w zyskach lub przyjmę spółnika(czkę) do powiększenia wytwórni, wielki zbył, znajomość fachowa zbyteczna, praca czysta przyjemna. Wytwórnia Sternalskiego, Bydgoszcz, Kanałowa 8. 16160

Podróżującemu który odwiedza miasta dam pobocznie atramenty, klej biurowy, malarski, fotograficzny, etykietowania na prowizję. Zgłosz. pod „Atrament” do Dzien. Bydg. 16162

Krawca (16148) na wspólną pracownię poszukuję. Adres w Dzien.

Centrala Hodowli Jedwabników i Morwy poszukuję przedstawicieli. Wyczerpujące oferty do Dz. Bydg. pod „Centrala”. (16115)

Uczeń (16149) fryzjerski z utrzymaniem. Sniadeckich 51, mistrz fr.

Kucharka uczciwa, do lecznicy do wszystkich. Wiadomość: Plac Pietersona 3, m. 7. (16201)

Panienska potrzebna do obsługi gości. Mogą się zgłosić tylko siły fachowe z świadectwami. Kawiarnia Zaczisze, Sniadeckich 3. (8791)

Dziewczyna młodszą potrzebną zaraz. Sniadeckich 52, skład kolonjalny. (16144)

Potrzebna (16145) służąca do wszystkiego zaraz. Długa 62, m. 4.

Ogrodnik wykwalifikowany młody, potrzebny zaraz. Zgłosz. Cieszkowskiego 6, I. (16200)

Pierwszorządna kuchmistrzynie z długoletnią praktyką poszukujemy od 15 sierpnia. Hotel Centralny Grudziądz. (16195)

Potrzebny starszy robotny chłopiec do posyłek. Teatr Miejski, od godz. 10 rano. (16187)

Fryzjerka samodzielna może się zgłosić. Kordeckiego 4. (16178)

Dziewce do dzieci potrzebne. Akwarjum z rybami na sprzedaż, skład kolonjalny, Chrobrego 20. (8738)

Potrzebna służąca zaraz. Warszawska 7, Balcerkiewicz. (8779)

Spiesz mu się!

Tak, bo potrzebuje pieniędzy. Gdy się ode mnie dowiedział, że za pomocą dobrego ogłoszenia w Dzienniku Bydgoskim sprzedałem wszystkie zbędne sprzęty domowe, wziął nagle tempo najszybszego biegacza aby tylko na czas zamówić drobne ogłoszenie w Dzienniku Bydgoskim, który, jak Ci wiadomo, jest najlepszym pośrednikiem między kupującym a sprzedającym.

POSADY POSZUKUJĄ

Szofer-mechanik poszukuje posady najchętniej na majątku. Jestem wysłużony ulan, z wyjazdem koźmi i wszelkimi pracami obeznany. Zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „J. W. 1245”. (8740)

Panienska z dobrej rodziny, znająca wszelkie prace biurowe, umie pisać na maszynie, poszukuje podobnej posady na majątku z całonocnym utrzymaniem, ewentl. do towarzyszenia pani lub też do dzieci. Łaskawe oferty proszę skierować do Dzien. Bydg. pod „Majątność”. 16121

Pracy poszukuje specjalista na kładzenie płyt ściennych i posadzkę. Wszelkie prace wykonuje dobrze i tanio Józef Kubiak, Czerska nr. 10a. (16090)

Starszy pomocnik fryzjerski poszukuje dobrej i stałej posady. Zgłosz. Dzien. Bydg. pod „Starszy”. (16204)

Szukam (16196) posady do dzieci z szyciem. Dzien. Bydg. Toruń, pod „Marszanika”.

Pracznia biedna uczciwa wdowa szuka prania poza dom. Szafranska, Na Wzgórzcu nr. 21. (16176)

Kuchmistrz specjalista zimnego bufetu, pieczenia ciast i t. p. przyjmie posadę od 15 sierpnia lub później. Of. do Dzien. Bydg. pod „Baktyk”. 15549

Biedny ojciec kilku dzieci prosi Szan. Pracodawców o jakikolwiek zajęcie za małym wynagrodzeniem. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Ostatnia nadzieja”. (16143)

Posadę otrzyma posiadający 1.000 złotych. Oferty filija Dz. „Fgzystencja”. (8770)

DZIERŻAWY

Garaże do wynajęcia. Gdańska 108, tel. 2059. (16168)

Skład z mieszkaniem zaraz do wynajęcia. Gdańska 139. (8718)

2 większe ubikacje nadające się na składnice i biura przy Starym Rynku zaraz do wynajęcia. Handel Skór. Niedźwiedzia 4. (16137)

Ogród owocowo-warzywny, mieszkanie, przynależności wdzierżawie korzystnie. Pluciński, Toruń, Lubicka 28. 16197

Składy mieszkania 3-5 pokojowe komf. wdzierżawie. Kołdecki, Długa 40. (16151)

Warsztat odremontowany do wynajęcia. Pomorska 13. (8766)

Pokój umebł. dla 2 panów. Gołębia 881. (16130)

Pokój próżny z wspólną kuchnią dla bezdzietnych zaraz do wynajęcia. Sniadeckich 43 w podw. I p. (8756)

Pokój osobne wejście. Frankiego 9, m. 6. (16177)

Pokój (16174) umebł. z osobnym wejściem. Dworcowa 53, m. 6.

Pokój umebłowany. Sniadeckich 48, parter 4. (8773)

Pokój umebł. na 2 soby. Cieszkowskiego 9, m. II. (8774)

Pokój z osobnym wejściem panu wynajmę. Pomorska 26, m. 2. (8786)

Pokój elegancki. Świętojańska 5, II pr. (8783)

2 pokoje przy ul. Sw. Florjana 9, wynajmę najchętniej p. nauczycielkom lub uczennicom ewent. od 18. bm. Zgł. od 3-7 part. pr. (8776)

Pokój 8750 niekrepujący do wynajęcia. Sienkiewicza 42, m. 6.

Pokój 8749 Plac Piastowski, 17, m. 7.

Pokój 8754 umebłowany do wynajęcia. Gdańska 81, III front.

Pokój (8755) wynajmę. Sienkiewicza 17.

Umeblowany ładny pokój dla 1-2. Wróblewska, Plac Piastowski 4. (8762)

Pokój dla inteligentnego pana zaraz. Marcinkowskiego 9 mieszkanie 4. 8789

Pokój 8746 Hetmańska 20, Fibich.

Pokój umebł. wynajmę samotna pani, bezdzietnemu małżeństwu lub panu. Krakowska 1, Wojcińska. (8751)

Słoneczny pokój do wynajęcia. Kościuski 18, m. 8. (8787)

Pokój z osobnym wejściem. Pomorska 53 m. 6. (8785)

Pokój frontowy osobne wejście. Sienkiewicza 50, m. 5. (8767)

Mieszkanie 6-pokojowe nowoczesne odstępnie. Tanie komorne. Gdańska 54/95, m. 7. (8775)

POKOJE

Pokój umebł. Orła 10. (16124)

Pokój (16154) wynajmę. Długosza 7, p.

Pokój ładny niekrępn. Chełmińska 4, Szczurkowa. (16172)

Pokoje umebł. lub bezmebl. oddam Gospodarz, Grunwaldzka 162. (16159)

Pokój do wynajęcia. Plac Ponafski nr. 14. (16125)

Pokój z osobnym wejściem. Różana 16, m. 9. (16116)

Pokój umebł. wdzierżawie. Pietersona 12, m. 2. (8759)

Pokój z osobnym wejściem dla 1 lub 2 osób. Sniadeckich 10, III p. (8758)

Pokój do wynajęcia. Gdańska 89 m. 6. (8757)

Pokój umebł. dla 2 panów. Gołębia 881. (16130)

Pokój próżny z wspólną kuchnią dla bezdzietnych zaraz do wynajęcia. Sniadeckich 43 w podw. I p. (8756)

Pokój osobne wejście. Frankiego 9, m. 6. (16177)

Pokój (16174) umebł. z osobnym wejściem. Dworcowa 53, m. 6.

Pokój umebłowany. Sniadeckich 48, parter 4. (8773)

Pokój umebł. na 2 soby. Cieszkowskiego 9, m. II. (8774)

Pokój z osobnym wejściem panu wynajmę. Pomorska 26, m. 2. (8786)

Pokój elegancki. Świętojańska 5, II pr. (8783)

2 pokoje przy ul. Sw. Florjana 9, wynajmę najchętniej p. nauczycielkom lub uczennicom ewent. od 18. bm. Zgł. od 3-7 part. pr. (8776)

Pokój 8750 niekrepujący do wynajęcia. Sienkiewicza 42, m. 6.

Pokój 8749 Plac Piastowski, 17, m. 7.

Pokój 8754 umebłowany do wynajęcia. Gdańska 81, III front.

Pokój (8755) wynajmę. Sienkiewicza 17.

Umeblowany ładny pokój dla 1-2. Wróblewska, Plac Piastowski 4. (8762)

Pokój dla inteligentnego pana zaraz. Marcinkowskiego 9 mieszkanie 4. 8789

Pokój 8746 Hetmańska 20, Fibich.

Pokój umebł. wynajmę samotna pani, bezdzietnemu małżeństwu lub panu. Krakowska 1, Wojcińska. (8751)

Słoneczny pokój do wynajęcia. Kościuski 18, m. 8. (8787)

Pokój z osobnym wejściem. Pomorska 53 m. 6. (8785)

Pokój frontowy osobne wejście. Sienkiewicza 50, m. 5. (8767)

Mieszkanie 6-pokojowe nowoczesne odstępnie. Tanie komorne. Gdańska 54/95, m. 7. (8775)

Elegancki pokój lazienka, dobrem utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Cieszkowskiego 1, m. 5. (8772)

RÓŻNE

Żurnale mód na jesień-zima 1932 oraz zeszyty miesięczne na sierpień już nadeszły. Księgarnia N. Gieryna, Plac Teatralny. (16163)

Obiady kolacje z 3 dań bezkonkurencyjne, w abonamencie mięsne 1,20, jarskie 1,30 wydaje tylko Kawiarnia Ziemiańska, Pomorska 5. (16186)

Spółniczeki czynnej do kolonjalki z kapitałem do 4.000 zł poszukuję. Gdzie wskaże Dzien. Bydg. (16170)

Krawiec kawaler z dwoma tysiącami jako współnik do kuźnictwa poszukiwany. Oferty pod „Kopalnia złota”. (16163)

Wspólnik kawaler czynny, z kapitałem 4 tys. zł, może wstąpić do dobrze zaprowadzonej wytwórni, fachowość nie pożądana. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Wspólnik”. (16129)

Ostrzeżenie. Na propozycje handlowo-przemysłowe, czynione komukolwiek przez Władysława Korzińskiego, zamieszkałego w Bydgoszczy, dam sumienne informacje co do jego osoby. Osobom zainteresowanym adres wskaże Dz. Bydg. 16147

POZYCZKI

4-5000 zł na hipotekę poszukuje właśc. domu za wysokim procent. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Hipoteka 105”. (16102)

Poszukuję (8764) 10 tys. na hipotekę większej nieruchomości, jako procent oddam 3 pokojowe mieszkanie. Oferty pod „Właściciel” filija Dziennika

ZGUBY

Brunon Kanlecki Grudziądz, Klasztorna 10, urodz. 1903, zgubił książeczkę wojskową. (16194)

Zgubiłem

książeczkę wojskową wystawioną przez P. K. U. Piniczów na nazwisko Antoni Henryk Ró

Obrońca prywatny

złatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,
Bydgoszcz,
Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

Specjalne

Biuro Podatkowe Franciszka Chmarzyńskiego, byłego Naczelnika Urzędu Skarbowego, przy ulicy Gdańskiej 151, telef. 16-74, jedyne fachowe biuro tego rodzaju w miejscu przeprowadza wszelkie sprawy podatkowe, specjalnie trudne zawikłane, pozatem administracyjne i bilansowe przy współpracy wybitnego fachowca, sądowego zaprzys. rewizora ksiąg handl. ściśle według przepisów prawnych. Dla niezamożnych bezpłatne porady. (1234)

POLECENIA

Pracownia

futer i wyrobów kuźnierskich S. Reina, przeniesiona została na Dworcową 25, podwórze. (8739)

Materace

pełnowyścielane, zagwarantowanej jakości, siatki znanej marki „Heureka” tylko specjalnym magazynie materacy, Dworcowa 46 (75). (15908)

Z futrami

nie zwlekać! Wezniejsze oddanie fachowcowi zapobiegnie zniszczeniu przez moli! Wykonanie najkorzystniejsze!! (Futro i kozuch sprzedam tanio) Kuźnierstwo Chrześcijańskie Dworcowa 70. (16119)

Przyjmujemy

bieliznę do prasowania. Zakład Prania Bielizny, Farna 3, tel. 1830. (16158)

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje, meście, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, fotele, biurka, lustra i inne przedmioty. Piechowiak, ul. Długa 8. Tel. 1651.

Fasonowanie

kapeluszy damskich i męskich, Bydgoszcz, Pomorska 22/23. (16081)

Wózki dziecięce

najnowsze modele poleca: Fabryka Wózków Dziecięcych „Sport”, 3 Maja 12. Wykonuje i naprawia. Hurt. (11925)

Meble

w każdej cenie, pokoje męskie, sypialnie, kuchnie, krzesła, wiedeńskie. H. Schmidtke, Szpitalna 6. Czysta praca, akuratna dostawa, dogodne warunki spłaty. (21395)

Maszyny

do pisania nowe pierwszorzędne od zł 690.— oraz używane z prawem zamiany od zł 95.— posiada Skóra i Ska, Bydgoszcz, St. Rynek 27, I p. (16065)

Tanio

bo bez kosztów handlowych! Materiały męskie, materiały na suknie wełniane i jedwabne. Inlety. Białe towary bieliżniane i pościelowe. Siuchniafski tylko Zygm. Augusta 9, I (876)

Jaja

dziennie świeże tanio. Podolska 29. (6845)

Parkietowe

posadzki dostarcza i wykonuje firma Antoni Mucha, Inowrocław, ulica Cmentarna 15. (8158)

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo

prywatne z dojazdem do szkół średnich kupię. Wpłaty 10.000 zł i I hipoteka na nieruchomości fabrycznej w Warszawie, płatna w dolarach 1932. Oferty pod „Gospodarstwo” filija Dziennika. (8707)

Parcelacyjne

osady, dobre, tanio, dogodnie sprzedaje. Odpowiedź znaczk. Pawelec, plenipotent, Grudziądz, Groblowa 11. (16053)

Dom

mieszkanie w olne 3 pokoje z kuchnią, 4 morgi ogrodu, cena 14 tys. Niziny 34. (16046)

Dom

piętrowy parterowy tanio na sprzedaż. Jacheice, Srednia 27. (8727)

Samsięczynek

koło Nakła parcelujemy. Terminy wtorki. Administracja. (16025)

Dom

masywny i 13 morgi ziemi, sprzedam. Wiad. Sandomierska, Zimne Wody nr. 4. (16028)

Dom

piętrowy na sprzedaż w powiat, mieście, w najlepszym położeniu, w którym miesi się cukiernia z nowoczesnym urządzeniem. Zgłosz. Dz. Bydg. „Nr. 1234”. (16073)

Dom

z piekarnią parową w pełnym biegu sprzedam. Łask. oferty pod „Piekarnia” do filij Dz. Bydg. (8452)

Skład

samochodów, motocykli i przyborów samochodowych, jeden z największych w Poznaniu, z towarami okazjnie na sprzedaż, ewentualnie na zamianę na hipotekę, parcelę, dom. Obiekt około 30 tys. Informacje „Okno” Poznań, Plac Wolności 6, tel. 2076. (16057)

Piekarnię

dom dwupiętrowy, sklep do wymiany zboża, ogród sad, duża wieś kościelna, kolej, szkoły, sprzedam. Cena 20.000, na odpowiedź znaczk. Franciszka Gliniecka wdowa, Sliwice, Pomorze. (16067)

Korzystnie

(8734) sprzedam kolonjalę z towarami oraz mieszkaniami. Wiadomość w filij Dziennika.

Komplet

do młocenia prawie nowy, maszyna Plöthera 60 cali z samopodawczą, lokomobila Richard Garret 8 atmosfer bardzo tanio oraz bukwownik Turisicator nowy za połowę ceny. Miyn Karczewo, powiat Tuchola. (15936)

Jadalki

męskie pokoje i sypialki tanio na sprzedaż. Lipowa 12. (15904)

Samochodzik

dobry sprzedam, zamienię na motocykl lub rzeczy wartościowe. Zgłosz. Doroszewski, Stolno, Małe Czyste. (15884)

Sprzedam

16.000 zł hipoteki złoty w złocie, motor ropowy 16/18 Ps. nowy, młyn, wodny turbina 12 Ps., gospodarstwo 35 morgowe komplet, 5 morgi łąki, dom 9 pokojowy, ogród owocowy, 1 1/2 klm. od miasta, pełne gimnazjum. Agenci wykluczeni. Kitowski, Pałocowo p. Nowemiasto n/Drwęca. (16049)

Planino

używane na sprzedaż. Rycerska 15. 8693

Samochód

(Ilmuzyka) marki Essex, dobrze utrzymany tanio sprzedam. Gussek, Skarszewy. (16018)

Ława

stolarska, narzędzia, wózek 4 kołowy na sprzedaż. Chmielowski, Nakiel-ska 137. 16084

Na sprzedaż lekki rolwóz, place budowlane i dom. Szubińska 15. (16098)

Frak (16086) jak nowy sprzedam. Ul. Gdańska 52, Wechsler. J.

Wózek

dziecięcy mało używany sprzedam. Krasieńskiego 21 m. 4. (8741)

Kompletne

urządzenie do fabrykacji wód mineralnych tanio na sprzedaż. Gussek, Skarszewy. 16018

Auto

osobowe sprzedam za 3.500 zł. Gdańska 71. (8708)

Mocny

koń roboczy, wóz roboczy, pólzorki, plug, broń, grabie żniwne, z powodu choroby tanio sprzedam. Kubiszewski, Prądy 15, powiat Bydgoszcz. 16078

KUPNA

Fabryczna

(15944) realność kupię, wpłata 40-50 tys. zł. Oferty pod „Fabryczna” Dz. Bydg.

Samochód

używany, lecz dobrze utrzymany kupię z prywatnej ręki. Majątek Morczyński, poczta Ostaszewo, pow. Toruń. (15917)

Kasę

„National” kupię. Oferty z podaniem ceny filija Dz. „National”. (8711)

NAUKA

Zapisy

(15773) do koncepcjonowanej Koed. Jednorocznej Szkoły Przygotowania Kupieckiego Jana Hennessa i na półroczny wieczorny kurs handlowy przyjmuje Dyrekcja z początkiem sierpnia przy ul. Chrobrego 15.

POSADY WOLNE

Agenci(tki)

miejscowic(e), zamieszcowic(e) do dobrze wprowadzonych i korzystnych artykułów poszukiwanic(e). Zgłoszenia Hendel, Łódź, Cegielniana 17, m. 7. (15840)

Aptekarza

lub starszego asystenta z kauceją do zarządu apt. filij. poszukuje z a r a z Apteka w Nowem. (16071)

Murarz

mistrz potrzebny. Pomorska 57, gospodarz. (8726)

Może

się zgłosić starszy gimnazjasta do chłopca I. kl. łacina, na wieś 4 tygodnie za utrzymaniem i skromnym wynagrodz. Majętn. Gasiorki poczta Morzeszczyn. (16070)

Stużąca

(8712) do wszystkiego z samodzielnie gotowaniem, czysta i lubiąca porządek, od 15. VIII. potrzebna. Zgłosz. Gdańska 22, skład papieru J. Niewitecki.

Pokojoła

młodsza, uczciwa, władająca językiem niemieckim potrzebna do lekarza. Zgłoszenia Dzień. Bydg. „3333”. (16088)

Potrzedna

(16097) bufetowa z kauceją, kucharka. Adres w Dzień.

Uczeń

(16099) z dobrą znajomością szkolną, władający polskim i niemieckim językiem w słowie i piśmie do mej hurtowni towarów kolonialnych, przy wolnej stancji potrzebny. Oferty do Dz. Bydg. pod „Uczeń”. (16085)

Uczeń

(16085) fryzjerski potrzebny. Kamieński, Sw. Trójcy 26.

Uczeń

może się zgłosić. K. Rychter, mistrz blacharski, Barcin. (8346)

POSADY POSZUKUJĄ

Cukiernik

(15977) młody, samodzielny, obeznany również w cukierkach i piernikach poszukuje posady. Z. Korytowski, Racice pow. Strzelno.

Czeladnik

piekarski samodzielny, obeznany w cukiernictwie, poszukuje posady zaraz lub później. Oferty pod „Czeladnik” do administracji. 16069

Szukam

jakiegokolwiek posady, mogę złożyć kauceją lub gwarancję hipoteczną. Oferty do Dz. Bydg. pod „Szukam”. (16103)

Bezrobotny

malarz wykonuje wszelkie prace malarskie i meble lakieruje, prosi o pomoc. T. Anio. Wojciechowski, ulica Reja 5, w podw. miesz. 12. (16043)

Ogrodnik

kawaler poszukuje posady. Zgł. Dz. Bydg. pod „Ogrodnik”. (16079)

DZIERŻAWY

Toruń.

Skład najlepsze położenie, odpowiedni na drogerję od paździenika. Zgłosz. z podaniem branży, K. Strzyżyński, Poznań, Dąbrowskiego 3. (16051)

Skład

z pokojem do wydzierżawienia. Wiadomość w Dzienniku. (15905)

Skład

(8570) nadający się dla fryzjera, rzeźnika kolonjalę lub tp. korzystnie do oddania. Adres wskaże filija Dzień.

Sadu

owocowego lub Aleje, tylko większego poszukuje się do wydzierżawienia. Plac natychmiast gotówką. Of. pod „Handel owocami” do Dzień. Bydg. (16068)

Składnice

warsztat 8x8 wydzierżawie. Elektryczność, woda, telefon. Pod Blankami 20. (16048)

Skład

fryzjerski wprost od gospodarza do wynajęcia. Nakielska 15. (16047)

Lokal

biurowy, wzgl. zdalny na kantor i skład, 5 pokojowy z rozmaitym udogodnieniami z częściowym centr. ogrzewaniem wprost od gospodarza do wydzierżawienia. Zgłosz. pod „G. K. C.” filija Dzień. Dworcowa. (8717)

Skład

w ruchliwym punkcie nadaje się na każdą branżę. Adres wskaże filija. (8714)

Skład

(16076) w dużej wiosce, poczta i kolej w miejscu, oddam zaraz. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „B. D. 125”.

Ogród

mieszkanie do wydzierżawienia. Kujawska 107. (8709)

Garaz

i pokój do wynajęcia. Moniuszki 1. (16087)

MIESZKANIA

Mieszkanie

2-3 pokojowe poszukuje etatowy urzędnik kolej. Czynn rok zgóry. Łask. of. do filij Dz. Bydg. pod „J. L.” (8578)

Poszukuje

pokój z kuchnią bezdzietne małżeństwo od gospodarza. Oferty pod „Stała posada” do Dzień. (16080)

Mieszkania

(8719) 3-4 pokojowego, słonecznego szuka solidny lokator wprost od gospodarza. Zgłoszenia z podaniem warunków do filij Dz. Bydg. pod „Lokator”

Pokój

dla małżeństwa. Draeger, Em. Warmińskiego 5. (8715)

Pokój

dla małżeństwa. Draeger, Em. Warmińskiego 5. (8715)

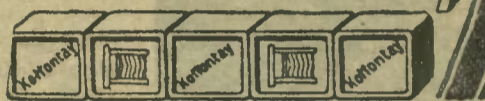

1200 gr.
Kollontay
3 Pack
4 400 gr.

Oszczędzajcie należycie - Szanowne Panie

Dobrze zakupywać jest wielką zaletą, z której dumnie są szczególnie doświadczone gospodynie, że nie wydają ani grosza na darmo. Gospodynie te radzą: nie kupować towarów najtańszych, ale też nie najdroższych, zrezygnować z opakowania i upiększenia, gdzie takowe nie kanciecznie jest potrzebne, bo jest ono bez korzyści, a opłacone być musi! — Znane z dobroci mydło „Kollontay z pralką” zaraz od początku jest tak wybrlane, że nie może być wyprzedzone nawet przez najdroższe marki. Mimo to, mydło „Kollontay” jest tańsze, a to dzięki nowoczesnemu prowadzeniu przedsiębiorstwa, skrupulatnej kalkulacji przy olbrzymich obrotach, a przede wszystkim dzięki rezygnacji z kosztownego i bezcelowego opakowania. — Najlepszym i najkorzystniejszym zakupem jest stale: mydło „Kollontay z pralką”.

Mydło Kollontay

Złoty medal na wystawie w Katowicach 1927.

Zastępca na Poznań i Pomorze: Klaczyński i Ska, Poznań, Wielkie Garbary 21.

Bezpłatne

mieszkanie otrzyma ten, który sobie takowe przebuduje. Oferty pod „30” Dz. Bydg. (16074)

Mieszkanie

3-4 pokojowe od gospodarza poszukuje. Oferty pod „Profesor” do filij Dzień. Bydg. 8735

Mieszkanie

6 wzgl. 5 pokojowe komfortowe, I piętro, za czynszem miesięcznym do wynajęcia zaraz. Obejrzeć w kwaterze chwili. Pomorska 42, zgłosić u portierki domu. (16096)

Mieszkanie

2 pokoje kuchnia umebł. odstąpię. Oglądać 7 wieczorem, niedziela cały dzień. Pomorska 54, mieszkanie 25. (8733)

2 pokoje

kuchnia bardzo korzystnie do oddania. Obejrzeć w niedziele. Adres w Dzień. Bydg. (16082)

Dwupokojowe

mieszkanie do wynajęcia. Kujawska 107. (8710)

POKOJE

Pokój

umebł. dla 2 młodych panów zaraz do wynajęcia. Garbary 19, podwórze, II lewo. (8731)

Pokój

dla 2 panów. Fredry 8, m. 1, blisko dworca. (8737)

Duży

pokój z dwoma łózkami dla panów do wynajęcia. Pomorska 14, (65) parter lewo. (15849)

Pokój

ładny, telefon do dyspozycji wynajmę. Pomorska 62, parter. (15942)

Blisko

Gimnazjum we własnej willi, przyjmę na stancję pod dobrą opiekę ucznia i uczennicę z dniem 1. września br. Adres wskaże Dz. Bydg. Przyjmuję po pol. 5-7 godz. (16052)

2 umeblowane

pokoje z osobnym wejściem zaraz do wynajęcia. Marsz. Focha 26, oficyna lewo parter. (8665)

Pokój

utrzymaniem 90 zł. Świętojańska 22, m. 5. (15980)

Pokój

dla małżeństwa. Draeger, Em. Warmińskiego 5. (8715)

Pokój

wynajmę z osobnym wejściem. Sienkiewicza 27, parter lewo. (8713)

Pokój

umeblowany. Toruńska 18, m. 3. (16075)

Pokój

frontowy dobrze umebł., osobne wejście. Długa 70, I piętro. (16077)

Pokój

dla 2 panów z osobnym wejściem. Wileńska 14, I. (8738)

Pokój

osobne wejście. Długa 58, m. 3. (8723)

Pokój

osobne wejście. Chwytwo 2. (16091)

Pokój

umebł. Król. Jadwigi 4, parter. (16093)

Pokój

kulturalnemu panu wynajmę od 15 sierpnia. Zgł. 15-17. Sienkiewicza 18, parter. (8725)

Pokój

niekrępujący. Garbary 30, I p. prawo. (8729)

Ładny

frontowy pokój. Zacisze 3-8. (8743)

Wielka

Sprzedaż Posezonowa!

Od poniedziałku 3 sierpnia do 14 sierpnia włącznie.

Jedwabie

Jedwab sztuczny mtr. desenia ładne 1,75, 1,45, 1,25	0,95
Foulary, desenia modne, mtr. 5,75	3,95
Tolle de sole, deseniowy	7,75
Woale jedwabne, piękne desenia . . . . . mtr. 9,50	7,50
Crepe de Chine mtr. 14,50	9,75
Georgette jedw.	14,75

Bielizna damska

Koszulki trykot. bez rękaw baweł.	1,75
Koszule dzienne, płócienne z koronką	1,95
Kombinacje nansuk. kol.	4,25
„ opal kol.	6,50
„ „ ręczny haft	9,50
Koszule nocne, opal z kor.	14,50
Chusteczki haftowane	0,25

Obuwie

Półbutki męskie, chrom. brązowe, fason wydłużony	28,50
Półbutki męskie, czarne i brązowe „Goodyear Welt“	29,50
Buciki damskie, kolor brązowy z paseczkiem	14,75
Buciki damskie, czarne gemzowe . . . . . teraz	15,00
Wielka partja obuwia damsk., różne kol. teraz	19,90

Konfekcja męska

Płaszcz Trench-Coat	26,50
„ Gabardyna	66,50
„ „ bielska	97,50
Ubrania modne fasony	29,50
„ prima Kamgarn	44,50
„ sportowe ang. des.	58,50
„ dla młodzieży	24,50
Ubranka chłopięce gat. wełniane	15,75

Artykuły męskie

Gorsy kol. z kołnierzeniami	0,75
Krawaty jedwabne od	0,95
Koszule wierzchnie	3,75
„ zefir podw. mank.	5,50
„ „ prima gat.	8,75
„ popelina	11,50
Partja kapeluszy dobry gatunek 8,95	6,75
Koszule sportowe wielki wybór.	
Skarpetki barwne kolory	0,70
„ deseniowe	0,95
„ kol. z jedw.	1,75
„ des. dobry gat.	1,85

Trykoty

Kalesony męskie macco	2,50
Koszule „ „	2,70
„ „ z gorsem	3,90
Garnitury macco	7,90

Konfekcja damska

Wielka partja sukien letnich dawniej 32,— teraz	9,50
Suknie sztuczny jedwab	12,50
„ muślin wełn. popel. jedw. sat.	19,50
„ z georgette meteor i Crepe de Chine	75,00
Płaszcz letnie dawniej do 150 zł, teraz	48,00
Płaszcz gumowe	19,50

Pozatem wielka ilość bluzek, poulowerów, swetrów, i konfekcji dziewczęcej za bezcen!

Pończochy

Pończochy damskie, flor.	0,95
„ gazowe różne kol.	1,25
„ macco czarne	1,40
„ sztucz. jedw. 2,95	1,95
„ fil de cos 4,20	3,90
„ jedwab do prania	4,25
„ „Bemberg“	5,25

Rękawiczki

Trykot kol. cienkie	1,25
„ białe imit. zamszu	1,50
„ czarne z mankiet.	1,90
„ „ dobry gatun.	2,50

Bawełna

Muśliny, ładne desen., kolory trwałe mtr. 1,35	1,15
Zefiry, dobry gatunek, kolory trwałe 1,85, 1,45	1,25
Krepony, wielki wybór	1,25
Twedy, 90 cm. szer., nadzw. korzystnie	1,95
Woale, ładne desenie, 100 cm. szerokie 4,90, 3,75, 2,85	1,95
Ręczniki, frotté, 40x120, 1,65, 1,35	1,15

Wełna

Muśliny wełniane . . mtr. 5,25, 4,50	2,95
Materiały ubraniowe, wełn. 140 cm.	6,75
Materiały na płaszcze damskie, rodzaj ang.	14,75
Kamgarny bielskie	21,75

Strój

Partja kapeluszy damsk. słomk.	4,95
Kapelusze damsk., fantaz. fason	8,90
„ „ eleganckie, modelowe	14,85

Firany

Kołdry na wacie różne kol.	14,50
„ na białej wacie, dwustronn. sat.	24,00
Etamina biała w kratę 70 cm.	0,85
Materiały na firany ładne des.	1,95
Firany odp. etamina	8,75
„ angielski tiul	11,85
Narzutki kilimowe z frendl.	19,50
Dywaniki jutowe, ładne wzory	4,95

Dywany wełniane pluszowe i ręcznie tkane po niskich cenach!

Na inne artykuły z wszystkich oddziałów w czasie „Sprzedaży“ udzielamy 10% rabatu.

Wszystkie artykuły kapelowe 20 do 50% zniżone!

Wyjątkowa okazja taniego zakupu wypraw ślubnych!!

Ceny do 50% zniżone!

Be De Te

BYDGOSKI DOM TOWAROWY

Tel. 17 i 354

15962

Gdańska 15

Wróciłem

Dr. Wł. Włodarczyk
ul. Poznańska 7 (4)
tel. 2260.
9-11 i 3-5.
16045

Wróciłem

Dr. Eckert
Okole. (16108)

Przeprowadziłem się
na ul. Gdańską 33, I p.

Dr. med. Eug. Czaykowski

specjalista chorób wewnętrznych i nerwowych

tel. 15-22 ord. 4-7. tel. 15-22 (16094)

Czytajcie Dziennik Bydgoski!

WRÓCIŁEM
Dr Mierzwiński

ul. Dworcowa 17, telefon nr. 22-47
od 9-11 i od 4 do 6. (8535)

TRESURA PSOW

urządza dla dzieci w niedziele i święta
różne niespodzianki
i to: jazda na osle, powózka, zawijanie kącika i wiele
innych niespodzianek.

Koncert radiowy, pielęgnowane napoje i wyroby
tytoniowe na miejscu. Zaprasza jak najprzejmiej Szanowną Publiczność z swą działalnością

16139)

Fr. Buda, Wilczak.

Tartak Marjański

Edmund Machnikowski
Bydgoszcz
ulica Toruńska 42
Telefon 792 (4639)

dostarcza jako specjalność:

suche deski
podłogowe

heblowane i szpundowane
oraz wszelki tarty
materiał hutowany
i stolarski.

Pierze, puch,
inlety

pod gwarancją pióro-
szczelne (209)

Parowa czyszczalnia pierza

Karol Kurtz nast.

Bydgoszcz

Poznańska 32, tel. 1120.

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetry na stronie 7-lamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 70 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,20 zł, na dalszych stronach 1,00 zł. za milim. 1 lam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 30 gr., każde dalsze 20 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 50% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy. Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.